

Reporting Partner: EveryChild Moldova

Country: Republic of Moldova

FINAL REPORT

Title: Children in Moldova are protected from family separation, violence, abuse, neglect and exploitation

Reporting period: May 2010 – April 2011

Preface/Acknowledgements

The present report is the final report on the implementation of the „ Children in Moldova are protected from family separation, violence, abuse, neglect and exploitation” Project, implemented in the period May 2010 – April 2011. The project was implemented by EveryChild in cooperation with Ungheni and Falesti Raion Councils, Departments for Social Assistance and Family Protection and Departments for Education and Youth. The project was supported financially by the UNICEF Moldova.

This document aims at informing the funder on:

- the progress achieved toward the expected results indicated in the project proposal;
- the obstacles and difficulties that occurred in the implementation;
- lessons learned during the implementation, and
- future plans top strengthen the results of the project.

By means of this report the project team would like to express their thanks to UNICEF Moldova for the generous financial support offered to the project, as well as to the project beneficiaries and partners who have worked very hard to achieve the objectives of the project.

Acronyms

CCF - Child Community Family Moldova

DEYS - Department for Education, Youth and Sports

EvC – EveryChild

FD – Finance Directorate

GCK – Gate Keeping Commission

MoLSPF – Ministry of Labour, Social Protection and Family

MoE – Ministry of Education

MoF - Ministry of Finance

RC - Raion Councils

SAFPD – Department for Social Assistance and Family Protection

SEN – Special Educational Needs

UNICEF – United Nation Children’s Fund

I. Project Purpose

As part of the Child Care Reform, the Ministry of Education (MoE) has approved a Master Plan of Transformation stipulating the main milestones of the transformation/closure process for individual residential institutions. The MoE has formalized its partnership with three NGO's with sound experience in de-institutionalization – EveryChild (EvC), Child Community Family Moldova (CCF Moldova) and Children's High Level Group (CGLG). In total, eight institutions are to be closed or transformed with the support by these NGO's in 2010-2012. The MPT implementation is perceived by all actors as a joint endeavour, with a clear distribution of roles and individual contributions to the process. The MoE have the overall coordination and monitoring role, in collaboration with the local public administration, manage the issues of staff security and professional stress, efficient use of buildings and support and facilitate the NGO's work with residential institutions and community services. Based on the best practices developed by NGOs, the MoE will formalize the procedure of closure of residential institutions and use these models nationwide for the remaining institutions to be closed or transformed.

This project supported by United Nation Children's Fund (UNICEF) is part of a larger programme implemented by EvC. It's foreseen that the project will take over two years, but this document focus on the first 12 months. EvC is working with central and local authorities and service providers to support the MPT; closure of three auxiliary schools Albinețul Vechi and Socii Noi in Falesti and Sculeni in Ungheni and development of community based services (2010-2012). The team is also working with local authorities and service providers where the children will be re/integrated.

Project outline

The cooperation with the main project stakeholders was regulated by the Agreements of collaboration (*see Annex 2*) signed with MoE, Ungheni and Falesti Rayon Councils (RCs) and with the administration of the 3 residential institutions (special schools for children with SEN). The agreements stipulate clearly each party's responsibility for the project implementation. Local partners agreed to take over all the responsibilities for the running of the child care reform and to provide financial and institutional sustainability to the newly developed services at the end of the project life.

The project expected results:

By April 2011:

- 250 local level decision-makers and professionals supported to implement and support the National Reform of Child Care system focusing on de-institutionalization and prevention of separation and institutionalization. Unified case management, professional supervision, referral mechanism, gate-keeping system, community mobilization mainstreamed in social services system at local level. Family support, family reintegration and foster care service developed and integrated in the local mainstream social services structure.
- 110 staff in residential institutions trained in change management and prepared for integration into mainstream education and social services; staff from institutions able to support the children during the deinstitutionalization process and enrol into community based services.

- 183 children in three institutions assessed, care plans established and prepared for deinstitutionalisation.
- 40 children re/integrated in the community. Children deinstitutionalized and prevented from institutionalization directly monitored by EvC for at least one year.
- 90 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalisation.
- Children empowered and actively involved at all levels of the deinstitutionalization process.
- Increased awareness and acceptance at the community level on Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova.
- Practical guidelines, tools and model developed for the deinstitutionalization of children in auxiliary schools. 10 human interest stories about successful deinstitutionalization.

The Project strategies:

- Capacity building of local authorities and other service providers in order to implement and support the National Reform of Child Care system in the areas of the institutions and where the child will be re/integrated, prevent abandonment and separation and ensure monitoring and follow-up.
- Development of family support service at the community level, with special focus on de-institutionalization of children from Albineţul Vechi and Socii Noi in Falesti.
- Awareness raising campaign on child rights and the child care reform.
- Ensure child participation at all stages of the DI-process.
- Closely coordinate and collaborate with the Government, CCF and HLG and other actors to ensure knowledge management and sharing of best practices.

II. SUMMARY OF PROJECT RESULTS

The Project has obtained in a relatively short time a number of considerable results in the processes of deinstitutionalisation and inclusion of children in their families and communities, as well as in the development and strengthening of the alternative family based care for children at local level.

These results can be seen in different groups of project stakeholders:

Children and families

The project achieved a significant change in the life of the children that were reintegrated from residential care but as well as of the children remaining in the residential institution, all of them being empowered through a comprehensive child participation programme including trainings, self support groups, social theatre, involvement in the development of their own care plans etc. The level of self-esteem of children increased; they became more confident of themselves and of their capacities; they learned to socialize and establish relationships in new environments; the children involved in the social theatre presentations shifted from the position of outsiders to the position of leaders that promote and request respect for the children's rights.

88 children reunited with their families and communities of origin, re-established relationships with their parents, siblings, friends, school and community as a whole. Most of the children are confident about their future, feel as part of their family and that they are "important" for their families. The children's reintegration into their families had direct impact on their parents as well, who became aware of the fact that the time a child spends in a residential institution cannot be compensated by anything in the world, and that the gap created between them and their children is very difficult to be recovered. The parents also learned to confront the children's issues within their home, involving the children and asking for help from agencies responsible for child protection.

Professionals and decision makers

The network of community social assistants was consolidated to prevent child separation and support the children in the post-reintegration period. Their attitudes of professionals changed, they being aware of and supportive to the need and the right of the child to grow up in a safe and protective family environment.

As a result of the capacity building programme, the staff of the residential institutions overcome resistance to the reform process, acquired new skills to support children in the process of their integration into community schools and into the society, preparing them for family (re)integration.

The capacity of the Commissions on the protection of the child in difficulty (gate-keeping commissions) increased; the members of the GKC examine more rigorously the cases of children proposed for separation and institutionalisation, using this form of protection as a last resort, giving priority to alternative family based care services. 88 children were prevented from institutionalization by means of effective family support services and social aid (cash benefits) provided to the family.

Efficient partnership relationships were established between SADFP, DEYS and GKC. As a result the efficient inter-sectoral collaboration was established to prevent separation and institutionalization of children, as well as to reintegrate children in families, mainstream schools and communities of origin.

The project managed to change the attitude of the decision makers at different levels with regard to the children needs to be brought up families, thus the development of new social policies is based on the provision of the family and community based social services. Both local authorities decided to close down the residential institutions (Sculeni and Albinetul Vechi) involved in the project and redirect financial resources to cover new family based care services. The future plan of the auxiliary school in Sociii Noi (Falesti) will have to be decided by the local authorities in the nearest future as the number of children placed in this institution reaches a critical level (24 children) for the institution to continue to exist.

Community

The communities became more open towards the children without parental care and the institutionalized children. The children reintegrated in biological families are generally accepted by the communities. In both regions the trend in the reduction of the number of separated children is due to an increased community awareness as well as to the improved support offered to families in difficulty at the community level.

III. EXPECTED RESULTS AND ACHIEVEMENTS

250 local level decision-makers and professionals supported to implement and support the National Reform of Child Care system focusing on de-institutionalization and prevention of separation and institutionalization. Unified case management, professional supervision, referral mechanism, gate-keeping system, community mobilization mainstreamed in social services.

The project managed to change the attitude of the decision makers at different levels with regard to the children needs to be brought up families, thus the development of new social policies is based on the provision of the family and community based social services. The commitment of the decision makers and professionals from both raions to child care reform implementation increased. Both local authorities decided to close down the residential institutions (Sculeni and Albinetul Vechi) involved in the project and redirect financial resources to cover new family based care services. The future plan of the auxiliary school in Socii Noi (Falesti) will have to be decided by the local authorities in the nearest future as the number of children placed in this institution reaches a critical level (24 children) for the institution to continue to exist.

The local social services system, including services provided by NGO sector, was analyzed in both raions and local authorities were supported to develop or review their local social services strategies aiming to increase the number of children supported through the provision of community based social services to prevent family separation and facilitate social integration. One common issue identified to be addressed by both local authorities was to unify and fortify the case management, referral mechanism and supervision procedures already in place but approached differently.

Providing an integrated system of services for children and families and, at the same time, reforming the residential care system, requires intensive trainings, especially for those employees that have major informational gaps and may slow down the reform process. It was noticed some degree of reserved, distrustful and sometimes negative attitude of the practitioners and specialists towards the family in difficulty that is why the in-service continues training as well as an effective supervision and management procedures are crucial for the success of the launched reform.

The positive practices gained within training seminars contributed greatly to the professional development of schools' staff in inclusion, while further in-service trainings is still highly required. The support teachers are the stakeholders that are encountered in their daily work with the resistance of other school teachers, children, parents and community members. Attitude of some teachers towards the inclusion of children with SEN is rather negative, because they see the integration of these children as the reason for a decrease in the quality of education or consider it as a non-paid additional task. From the other side, the parents of children who attend the mainstream schools also react negatively to the inclusion of the children with SEN in the classes of their children, they consider that this influences negatively on the quality of education.

The network of community social assistants was consolidated to prevent child separation and support the children in the post-reintegration period. The attitudes of professionals changed, they being aware of and supportive to the needs of children to grow up in a safe and secure families.

This process is favourable, in my opinion, because the atmosphere in the family is different in terms of the child's upbringing, education and development, because the child is in the family – the child learns life. In residential institutions children are all the same.

Social assistant

It was learned that multi-agency cooperation, including partnerships with children and parents is vital in order to provide meaningful support to children with SEN in schools and avoid re-victimization of children reintegrated from residential care. (see Annex 3)

“At the beginning, it was very difficult to work with these children, because we did not have the necessary training and did not know what to expect from these children. Neither I nor the other teachers were prepared to work with these children, the resistance came from teachers and from parents and I think children were those who accepted these children first.”

“Children help her, there are no conflicts. He finds it more difficult to learn Mathematics and the Romanian language. He is much more comfortable with the Russian language; he reads and writes well. He is at the same level with the others in sports and is good at drawing”.

“These children have many problems, starting with learning up to behavior problems. In addition, parents are used that the school is responsible for the upbringing of children, while their role in most cases is just to feed and dress children.”

“The training we received was very useful from all viewpoints, but I think it was necessary to have before the integration of children in the school”

Support teachers, Ungheni and Falesti

“These children cannot stand 45 minutes; we need a resource center where children will be kept busy.”

“We have a boy whose behavior is very problematic and parents collected signatures to have him transferred to another school. The Children’s School Board got involved in this case; they had a meeting where they invited parents and children and the children convinced the parents that this child had to stay in the class.”

Manager for inclusion, Ungheni and Falesti

The capacity building programme was developed in line with identified training needs and focused on strengthening the capacities of the representatives of local authorities, decision makers and professionals, in developing and improving social and educational services thus preventing child separation and insuring safe integration of children from residential care:

- **30 local level decision makers, representatives of SAFPDs, GKC and other relevant civil society actors** received 14-day training programme aiming to encourage and support the deinstitutionalization process at local level. The training programme covered: development and provision of an effective gate-keeping system, foster care, family support and reintegration using tools as case management, referral mechanism, post-reintegration monitoring, professional supervision, communication, inside-family relationships and family counselling.
- **76 community social assistants** received a 9-day training program in foster care, family support and reintegration services, communication and inside-family relationships systems.
- **40 child protection and education professionals** received a 1-day training in child participation.
- **136 school staff (managers for inclusion and teaching support staff)** of 74 community schools and 6 representatives of the SAFPDs received a 22-day training programme in the methodology of inclusive education according to the developed curricula (see Annex 4).
- **218 headmasters and deputy-headmasters** from 74 community schools received a 1-day training in principles and practices of inclusive education.

110 staff in residential institutions trained in change management and prepared for integration into mainstream education and social services; staff from institutions able to support the children during the deinstitutionalization process and enroll into community based services.

The residential staff's resistance is caused by a number of factors amongst which are their concerns to lose their jobs (auxiliary schools being one of the main employers in the communities where they are located), high degree of "institutionalization of the staff" who have worked in these schools for 15 - 20 years and are as negatively affected by the system as the children are, as well as by the complete lack of training opportunities provided to them since they were employed back in 1970s.

Some residential institutions staff think that without the residential institutions children would end up dropping school, being homeless or in conflict with the law.

If there were no boarding schools – primarily, the criminality would be at a very high rate.

Residential staff, Ungheni

The child would be wandering around. The homelessness would be at the highest rate. It is already high. Nobody shows it, but it does exist.

Residential staff, Falesti

To reduce the resistance the project tried to involve the staff of the institutions in all the processes the institutions were passing through as well as to design a comprehensive training programme to equip them with new modern knowledge and skills.

106 residential staff working in three auxiliary schools received 4-day training programme to help them to prepare for the reform process. The training programme was developed based on the results of their training needs and findings of the human resources assessment (*see Annexes 8,9,10*). The training programme included themes that would reduce their resistance and acquire new skills to support children in the process of their integration into community schools and communities, preparing the children for family life, as well as build their knowledge of the delivery of other services and facilitate their redeployment to other social, educational, psychological services when the institutions are closed down. It was felt the received trainings reduced the staff anxiety and made them more confident into their future.

183 children in three institutions assessed, care plans established and prepared for deinstitutionalisation.

The project experience showed that once placed into the institution, these children are forgotten by families, communities, authorities. No action is taken for their reintegration, nobody works with the family. The children are isolated; they do not communicate with/contact the world outside the institution, do not participate in community actions. The educational environment in which these children are situated is poorly developed, having a highly reduced school curriculum, that doesn't motivate children's development. The staff work insufficiently to develop children's life skills, pay too little individual attention to children, including within the educational process. As a result, the children end up being marginalized, stigmatized, they register delays in their development and after graduation they continue to be beneficiaries of social assistance.

176 children, from 3 auxiliary schools, including 32 graduates, were assessed by multidisciplinary assessment teams consisting of social workers, psychologists, medical doctors, psycho-pedagogues. The assessment's methods and techniques applied included: data collection using a set of forms,

observation, interview, analysis of documents on the child and family, analysis of the child's file, visits to the child's family and extended family.

Each child out of 144 children had an individual care plan that was developed with his/her participation, as well as involving their families and social assistants from the communities where the children's families lived. The reintegration care plans were usually developed taking into consideration a number of factors such as child's age, status, health, the reason for his/her placement and duration of stay in the institution, relationships with and openness of the family to cooperation, as well as the state of the social problems that should be addressed before the reintegration could take place.

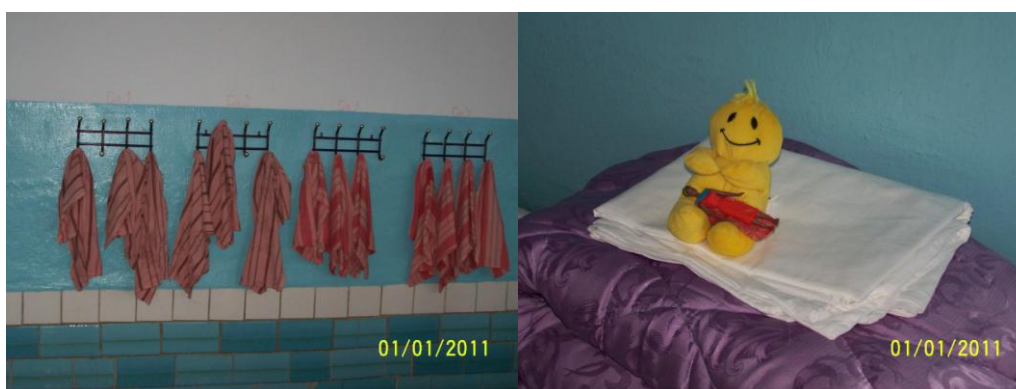
The findings of the assessment (*see Annexes 11,12*) showed that all children from the 3 institutions are in full-time care and support of the state. The main causes of institutionalization into auxiliary schools were: family poverty, school delay, lack of educational programs that correspond to development capacities of different children, lack of community services for children with special needs, neglect of parental duties (abuse of alcohol, parents leave abroad), non-information of the parents, regarding the status of the auxiliary school, unawareness of the child's rights. More than half of the children did not exhibit any sign of mental delay at the moment of their placement into the special residential institution, while their institutionalization is, as a rule, operated at the insistence of the mainstream schools teachers.

They should not take them from here, from school. Teachers must make efforts to teach them. It was not my decision to place them there. They told me to place my children in Sculeni institution.

Mother, Ungheni

I didn't want to place him there, but they said that teachers work with every child individually there, not like in this school and that it is easier for children to study there, because teachers in the mainstream school ask only those pupils who know.

Mother, Falesti

Sculeni Auxiliary School

At the beginning of project there were 72 children (38 girls and 34 boys), out of them 10 graduates. 69 children were from Ungheni raion (from 29 communities) and only 3 children were from other raions. 44 children had both parents, 23 - one parent and 5 - were orphans. 65 children had siblings, out of them 19 children had siblings in the same institution; this data confirms the tendency to place children from numerous families in the same institution (even if the children had no learning disabilities). Most children visited their family only during their vacation.

Decisions for children's placements in Ungheni were issued by the DEYS in most of the cases. Only in several cases the decision for institutionalization was made on the bases of the conclusions and recommendations of the Republican Medical-Psycho-Pedagogical Commission. In most of the cases the negative decisions of the GKC were ignored and children were institutionalized without informing the guardianship authority about the separation of the child from the family.

Over 80% of children were institutionalized because of poverty or poverty-related reasons, without a complex social works assessment and care plan, determined mainly by the availability of institutions which absorb children and the educational specialists ignoring the official mechanisms for the children to enter residential care system.

In 97% cases the diagnoses of learning disability were not confirmed. Out of 72 only 8 children were placed in Sculeni school on the basis of learning disability. In most cases, children were placed in the institution at the initiative and insistence of teachers from the community school.

Parents and children were not aware of the status and specificity of the auxiliary school, of the training program, which does not correspond with the secondary cycle and does not allow them to continue their education in lyceums or colleges after graduation.

Socii Noi and Albinetul Vechi Auxiliary Schools

At the beginning of project there were 103 children (32 girls and 71 boys), out of whom 21 graduates. 80 children are from Falesti raion (28 communities), 23 children from other raions.

In Albinetul Vechi school there were 51 children, including 10 graduates and in Socii Noi school - 52 children, including 11 graduates. 25 children out of 103 were from families with many children, 38 children have both parents, 48 children are from single-parent families (deceased or divorced parents, single mothers), 18 children are orphans and deprived of parental care. 64 had siblings in the residential institutions, 28 had siblings in the same institution.

Decisions for placement as usual were made by the Falesti DEYS in 68 cases. In 35 cases the decisions were issued by the MoE on the basis of conclusions and recommendations of the Republican Medical-Psycho-Pedagogical Commission. No case out of the 103 children was examined by the Gate-keeping Commission. 84 children were placed in the institution from the biologic family and 19 children from the extended family. In 43% of cases, the diagnoses of learning disabilities were not confirmed. 21 children required hospitalization in the psychiatric clinic for complex investigations and diagnosis.

The reasons of institutionalization in these 2 institutions of Falesti are similar with the ones identified in Ungheni raion: Over 85% of children are institutionalized because of poverty or poverty-related reasons and lack of support in the mainstream schools.

The data collected showed that in both institutions children's files were incomplete. No families with institutionalized children in the two boarding school were registered with the guardianship authority. There are no social workers in the auxiliary schools, as per new standards of care. The regulations of the auxiliary schools, the employees job descriptions do not specify any social assistance and protection services provided to the children, as well as any work with the child's family towards reintegration. Long-term placements were predominant; child-parent relationships /attachment poor, especially, in the case of children placed in institutions from other raions.

40 children re/integrated in the community. Children deinstitutionalized and prevented from institutionalization directly monitored by EvC for at least one year.

88 children were deinstitutionalized from the 3 institutions: 78 were reintegrated into their biological families, 4 children were placed in foster care, 4 - in guardianship and 2 children - in family type children's homes. All the deinstitutionalized children and their families received family support – practical and/or cash benefits to overcome family difficulties. The support period lasted up to 5 - 6 months. The community social assistants were in charge to carry out further case management and provide monitoring of the reintegrated children in the family and school environments.

All reintegrated children were enrolled into local community schools in the localities where their families live, being promoted in the according to their age forms. They are supported by the the teaching support staff that are providing assistance to every child according to the recommendations made by the multi-disciplinary teams on the bases of the results of the social work assessment. These recommendations include also a certain number of hours of the teaching support the child needs to overcome academic delay over a period of time.

All cases of *reintegrated children and children who are still in the institutions (56)* were reviewed. Families of children as well as their schools were visited, meetings were held with teachers, school directors, and community social assistants. As a result, individual work plans were reviewed; new tasks were set out for case managers. Overall, the results of monitoring showed that in most cases, the relationships between children and family members are good. Children are happy that they are at home and live with their parents.

Things are different here. I stay with my mother. It is not like there where I was thinking what was happening at home. It is different.

14-years old girl, Ungheni

There is no better place than home. I had no clue how strong these feelings were until I had them with my children. I recommend mothers not to repeat my mistake. I made a mistake that will leave a wound on my children's soul.

Mother, Ungheni

These are big changes. He used to be a withdrawn person, talked little; he could leave without saying where he was going or when he was going to return. But time changes everything.

Aunt of a 14-years old boy placed in pre-adoption, Falesti

The integration of the child in the adoptive family was successful. For some time, the child visited his relatives every week-end. We hope that the school integration will have a good result.

Social assistant about the boy from above, Falesti

Most problems are related to children's integration or inclusion in school. It become clare that the success of children's integration/inclusion depends, in most cases, on the level of participation of the support teacher, key person and community social assistant. There were cases when the support teacher had no involvement at all in supporting the child motivating that he/she is not remunerated for this additional responsibility. As a result, the child was neglected by teachers and had problems in the relations with other children. At the same time, there were cases where not all community social assistants knew the situation of reintegrated children and the child's opinion was not asked. They discussed only with family members during the visits they paid to families. The identified issues were raised within the meetings of a multidisciplinary team at raion level and solutions defined.

Maxim is a good pupil. He has some difficulties with the Mathematics. He learned the multiplication table only up to 5. He is much better with reading. The conclusion is that he finds the exact sciences more difficult than the Humanities.

Teacher, Falesti

I used to be a better pupil than my classmates in the boarding school and I wanted to come in this school. Here I learn more.

12-years old boy, Ungheni

It is important that I finish my studies. If I don't do this, I will not advance – I will stagnate!

13-years old girl, Ungheni

I have a place to play here, while there I was closed in school. Here I go to school, learn and when I go home, I fulfill my tasks and play. It is fun, I have friends to play with.

13-years old boy, Ungheni

He is a hardworking and disciplined boy. He managed to accommodate and is much freer now. He used to have a soldier's behavior until now.

Teacher of English and History about the above mentioned boy, Ungheni

What matters is that he is finally free. He wants freedom. He had to observe a draconic regime in the old school. Now the child feels equal to his peers.

Social assistant, Ungheni

56 children, including 19 graduates were still in the auxiliary schools in Sculeni and Socii Noi at the beginning of May 2011. Care plans for these children were reviewed and are being implemented to deinstitutionalize all of them. At the beginning of May in the Socii Noi institution there were placed 39 children out of whom 15 are graduates. For 7 children out of 24 remaining children reintegration in the biological family is not possible yet. At the end of the school year 5 children will be reintegrated, 3 children will be placed in foster care and 1 in guardianship; 8 children (5 with severe disability) are prepared for reintegration. In Sculeni there are still in placement 17 children out of whom 4 are graduates, 11 children will be reintegrated and 2 children will be placed in a community based centre and integrated into a mainstream school.

90 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalization.

88 children from both raions were prevented from family separation and institutionalization. SAFPDs' and community social assistants were the key professionals working with family and children at risk of separation supporting the families to overcome difficult situation. The provided support included: child and family counselling, parents' support for their integration in the job market, one-off cash support or for a limited period of time, facilitation of access to community services, such as education, health, cash benefits, etc..

I think that when a family has a difficulty, it is at risk, but we only help the child. Of course, we want to save the child. But saving the child, we destroy the family. Why? Because the child gets used to live without his/her parents, and parents get used to live without their child and later on it will be very difficult to reunite the family. The child will be in trouble and these problems will only increase if he/she is away from the family. So I think the help should be granted to the whole family, so that the child continues to have the opportunity to be brought up in his/her family – not to get him/her to an orphanage or a boarding school, but to help the family.

Community social assistant, Ungheni

Increased awareness and acceptance at the community level on Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova.

The general public and opinion leaders state that the children from the boarding schools are stigmatized by the society and labelled as being "different" from the others. Mostly, they are associated with criminals, misfit person for the life in the society, children with "not too good genetics" (allusion to the drug addicts, alcoholics parents.) The people's feeling towards these children is one of pity and compassion, but also some vigilance - "they are traumatized children", "you never know what they can do".

Some specialists involved in supporting children (pedagogues, mayors, policemen, doctors) have a negative impression about the children from the boarding schools, especially about the children from "families in difficulty". Mostly, the specialists mentioned the hostile attitude of the teachers and directors of educational institutions.

In my home village there is a special school. Those children who are not good at school were marked for the whole life "this child went to the special school".

A 48-years old men, Ungheni

There is classic phrase, when something is wrong with a child: "You look like a child from a boarding school".

Specialist, Falesti

If I had a chance, I would get a child from the boarding school, but it is a genetic matter, is transmitted genetically.

A 50-years old woman, Ungheni

The issues of residential care system reform including project activities were covered in 10 radio programs slot and 4 TV talk shows, with participation of children, local decision-makers, specialists and officials from the MoE and MoLSPF. 6 TV programme slots that were produced within the projects on the bases of children cases were as well broadcasted on national TV and local channel.

A group of 25 journalists from local and national mass media were trained in project's objectives, approaches, and aspects of childcare reform, to ensure centralized targeting of the project messages and to have public impact and resonance of the campaign. Representatives from the MoLSPF and MoE were involved in training journalists regarding transformation of residential care and development of community and family-based alternatives for children.

Children empowered and actively involved at all levels of the deinstitutionalization process.

112 children, both reintegrated and those who are still in the auxiliary schools took part in 5 seminars focused on building their capacities of re/integration in the family, community and school that were provided in the following subjects: Self-knowledge: self-confidence, emotions and feelings, needs, personal values, personal goals, UN Convention on the Rights of the Child, Establishing relations with the peers and adults, friendship, leadership, Efficient communication and settlement of conflicts/problems, Evaluation seminar. Children said that they had become braver, more self-confident, less aggressive; they made friends and changed their behavior at school as result of these trainings. Children's socialization was stimulated and supported and was aimed at covering the child's needs and at observing the child's rights to qualitative education and development, to his/her growth in the family.

The most important was to improve interpersonal communication, which has big influence on children's general development. Children's communications in the group played an important role. Children liked spending the time together, taking part in games and tasks assigned to them.

"It is amazing ... I didn't know that I have so many rights, you helped me to discover them..."

"I discovered myself and believe that I will become stronger".

"Before... I did not have confidence in myself. Now, I am braver, more active, more energetic, more mature".

Children from residential schools

15 meetings of support groups for children placed in Sculeni and Socii Noi schools and for those who were reintegrated in the family in other several villages were held with the following subjects: social services and their role; availability of services at community level; problems faced in the school integration; pupil-pupil and teacher-pupil relationships; reintegration in the family. Frequent meetings of children who are still in the institution with children who had been reintegrated led to the development of positive behaviours such as: solidarity, tolerance, and acceptance. Children shared the problems they faced in the re/integration process and identified together solutions; they also were taught what to do to make the right decisions.

"I learned about the possibility to express my opinions and about the right to be listened to. Thank you".

"I would like to participate more frequently in such meetings, at least once a week... I liked asking questions very much..."

"I went to the new school and was not confident in myself at all. Now I have more courage, communicate more with my colleagues, have more knowledge"

Children from residential schools

Most children realized that school reintegration is a chance for them to learn an interesting profession that would secure their future.

31 children from the Sculeni and Socii Noi auxiliary schools expressed their wish to participate in staging a social play. They were involved in the development of ideas for the scenario, development of the decorations and decided alone on the distribution of roles. The play has already been showed

in nine mainstream schools in both raions. Children involved in the social play said that they like the applause, the flowers and attention. Children's participation in social play has led to the development of new life skills, children became more self-confident, learned new things. It was noticed that they became more relaxed through social play and discovered easier what they can do better.

Practical guidelines, tools and model developed for the deinstitutionalization of children in auxiliary schools. 10 human interest stories about successful deinstitutionalization. (see Annex 16)

Based on the project results the model applied in the preparation of the community schools in receiving reintegrated children could be considered to be successful. The stages of preparation were divided as following: training the directors and deputy directors on education from all the schools of the both regions, in order to make them aware on the issue as well as for delegation of the relevant people to the trainings; provision of a comprehensive training, including theoretical-practical seminars, study visits to school with inclusive practices and round tables, of managers responsible for inclusion in the school and of the support teachers covering the schools from both raions; Provision of information to the teachers, parents and children; establishment of the intra-school team to work on school inclusion; assessment of children and development of individual educational plans and periodic review of these plans and adaptation of the curriculum to the children's needs.

Sharing knowledge of best practices was ensured through the meetings of the Reform Coordination Council or events organised by MoE. The project was closely coordinated with representatives of local authorities who are responsible for the transformation process at local level. The project was in constant communication with LUMOS and CCF and other actors, learning from their experience in the reform process, sharing resources and knowledge. The project contributed to the development of the first draft of the Deinstitutionalisation Guide that is developed by the mentioned NGO's with the support of UNICEF.

IV. Lessons Learnt

Deinstitutionalization and Social services development

The human factor is crucial for the implementation of the reform and the sustainability of actions developed until now cannot be ensured without a change of attitudes and the full involvement of all stakeholders, including the community.

The resistance of the personnel of the residential system can be diluted or excluded only with strong and coherent actions promoted by the line ministries, including monitoring and strict record. In this context, investments are required in raising awareness and training activities.

It is necessary to amplify the prevention actions by developing services at community level, consolidating and supporting the family in difficulty.

Unfortunately, in spite of the work done with the networks of social assistants on raising the level of efficiency of their activity there are still deficiencies in this field. Not all the communities employed social assistants, the local mayoralities face the lack of necessary services and resources for the support of families at risk; in general there are no sufficient services - alternatives to the institutionalization to be able to cover the needs implied by the high level of poverty registered in the communities. Besides, there is also the problem of the mentality of people who continue to consider the institution as the best solution for the many problems of children.

The trainings delivered to residential institutions staff proved that they have good skills of working with children, but not with the family. Their attitude towards children's families is negative and they do not believe in the possibility of changing families to the better. The attitude towards the newly created services is also negative. The employees are poorly informed about social protection, legislation in the field, alternative forms of care for children with special needs. The programs they use are outdated and child's personality is not capitalized. Only 25% of participants in the trainings acknowledged the reorganization of the residential system as a priority for the child and believed in the success of their reintegration in a family environment. In this context, continuous capacity building activities is required to further change the attitudes and behaviours of the employees in these institutions.

Reintegration

The long term of placement usually interrupts the relationship of the child with the family and deteriorate the child-parent attachment, which makes the reintegration process difficult or even impossible in some cases.

The stigmatization of institutionalized children makes the reintegration and school inclusion difficult. The reintegration of children in the family and community requires much bigger investments than the investments required for prevention: community-based services (nursery, school, day care centers), non-differentiated educational program.

The success of reintegration is ensured only if there is an efficient inter-sectoral cooperation, especially when there is a good collaboration between the community social assistant, school and other community actors, such as mayors, medical doctors.

Inclusive Education

The inclusion continues to be one of the most problematic issues in the process of deinstitutionalization. Lack of an appropriate legal framework and the persisting negative attitude of the general public and of some of the specialists towards children with SEN are the factors that reduce the breadth of the reform and puts the children who have been reintegrated and included in the community school at risk.

The establishment of an intra-school team (manager for inclusion, support teacher, and psychologist) is very important to ensure that the schools are inclusive and support all children with different needs. The establishment of these teams in each school requires a lot of efforts of informing all stakeholders of the inclusion process, building the skills of specialists and regulating inclusive education.

Building the skills of parents of children with SEN is crucial in inclusion; many parents consider that the school is responsible for children's performance and that they do not have the capacity to support children. Many of these parents are also graduates of residential institutions. At the moment, the relationships between the school and parents does not imply a real collaboration between them and continues to generate the marginalization and exclusion of some children.

Child participation

The participation of children in joint activities must take place permanently in every institution, family and community. Through socialization children can acquire communication skills, social models of behaviour, ways of interpersonal relation setting. The adults must appreciate them positively, support their courage, ideas, stimulate their courage, provide them with equal conditions and rights to be successful in life. The participation of children in the activity of institutions and organizations responsible for decision making in the field of education and social protection brings value also to the quality of the implemented services and this started to be acknowledged by professionals in the two regions.

Child participation activities showed how important it is to know the age and individual peculiarities of every child, to create educational environments adequate to the child's optimal development and to promote children's strengths. The participation of children in the reorganization of the institution gave the children a lot of stimulation and experience of learning and participating in common activities. The positive appreciation of children made them be more self-confident, more sociable, more attentive towards each other and increased their interest for the future. The inclusion in the mainstream school was a challenge for children from the auxiliary schools. The support received from teachers and classmates made this process easier for children.

V. CONCLUSIONS AND FUTURE

The project implemented by EvC and supported by UNICEF has achieved considerable results taking into consideration the short duration of the project. The local authorities have been supported and empowered to perform dramatic reforms in the childcare system, especially within the services dealing with children with learning disabilities. As a result of the project interventions the activity of the three auxiliary schools of Ungheni and Falesti is coming to an end. The mainstream education system in these raions have made a considerable jump to be able to fit all children, paying special attention to children with SEN. The community social services were strengthened to prevent family separation and institutionalisation of children.

We have to acknowledge that these changes need to be supported to become irreversible. Thus EvC will continue to support these local authorities to continuously improve the childcare and educational systems thus shifting resources towards supporting families and children and preventing family separation. Keeping the funds saved as a result of the closure/reorganization of residential institutions in the educational or social system, and reallocating them for the identified needs of those children reintegrated or placed in alternative care, continues to be one of the most urgent issues stated by all the key stakeholders. EvC works in close cooperation with the Ministries of Finance, Education and Social Protection, local authorities, as well as other NGOs working in this field (Lumos) to support the MoF to identify mechanisms for reallocation and develop a regulation that would be tested and approved by the government in the nearest future. These and other results obtained by the project will be taken over and strengthened by the EvC projects funded by USAID and Oak Foundation.

VI. FINANCIAL IMPLEMENTATION

Total approved budget for the year – 2,368,551.03 MDL

Total Expenditures - 2,368,503.08 MDL

VII. ANNEXES

Annex 1. Results Framework – completed activities and outputs for the period May 2010 – April 2011

Strategy	Activities planned	Activities achieved for the Q3	Results		
			Outputs planned	Outputs achieved within the project	Outcome
Capacity building of local authorities and other service providers in order to implement and support the National Reform of Child Care system in the areas of the institutions and where the child will be re/integrated, prevent abandonment and separation and ensure monitoring and follow-up.	<p>Training, on the job mentoring, technical assistance and sharing of experience.</p> <p>Study visit to Cahul.</p> <p>Conduct a regional conference</p>	<p>Training of Gate Keeping Commissions member's and local decision makers in Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova with a special focus on children with special needs. Q1</p> <p>Training of mainstream school staff from all communities in inclusive education. Q1</p> <p>Training of institution staff in change management. Q1</p> <p>Traning of the inclusion managers in the methodology of inclusive education (module 1).Q2</p> <p>Traning of the support teaching staff in the methodology of inclusive education (module 1 and 2).Q2</p> <p>Training of the local authorities, community socila assistants and other service providers from Falesti rayon in providing family support, reintegration and foster care using such tools as case management, referral mechanism, post-monitoring. Q2</p> <p>Traning of support teaching staff in the methodology of inclusive education (module 3).Q3</p> <p>Traning of inclusion managers in the methodology of inclusive education (module 2).Q3</p> <p>Training of the local authorities, community social assistants and other service providers from Ungheni rayon in providing family support, reintegration and foster care using such tools as case management, referral mechanism, post-monitoring. Q3</p> <p>Training of institution staff in social assistance theories and typology of the social services. Q3</p> <p>Traning of support teaching staff in the methodology of inclusive education (module 4) Q4</p> <p>Traning of inclusion managers in the</p>	<p>MoU of collaboration signed with each of the three local authorities; including a plan to ensure sustainability for the developed systems, process and services by the end of the project life.</p> <p>2 Local authorities trained</p> <p>60 Community and County Social Assistants trained</p> <p>18 Gate-keeping Commission member's trained</p> <p>Multi-disciplinary team member's trained</p> <p>110 staff from institutions trained in child rights and participation and the child care reform</p> <p>100 potential service providers, including staff from the institutions trained as care givers</p> <p>40 key persons within each community school responsible for the child's re/ integration trained.</p> <p>40 mainstream school support team members trained.</p> <p>30 representatives from 2 local authorities and 3 residential institutions participated in a study visits to Cahul.</p> <p>30 participant actively involved in a conference.</p>	<p>MoU of collaboration signed with each local authorities and administration of the auxiliary school. Q1</p> <p>8 Local decision makers and 18 Gate-keeping Commission member's trained in Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova with a special focus on children with special</p> <p>Needs. Q1</p> <p>108 staff from institutions trained in change management. Q1</p> <p>218 staf from 74 mainstream schools in both raions trained in the inclusion concepts. Q1</p> <p>81 inclusion managers from both raions trained in the methodology of inclusive education(module 1). Q2</p> <p>81 support teaching staff from 74 mainstream schools in both raions trained in the methodology of inclusive education(module 1 and 2). Q2</p> <p>80 Community and County Social Assistants trained in providing foster care service. Q2</p> <p>20 local specialists from social assistance and social services providers from Falesti rayon trained in family support and reintegration services including such tools as case management, referral mechanism, post monitoring. Q2</p> <p>75 support teaching staff from 74 mainstream schools in both raions trained in the methodology of inclusive education (module 3). Q3</p> <p>25 inclusion managers from Ungheni mainstream schools trained in the methodology of inclusive education (module 2). Q3</p> <p>20 local specialists from social assistance and social services providers from Ungheni rayon trained in family support and reintegration services including such tools as case management, referral mechanism, post monitoring. Q3</p> <p>40 institution staff from two auxiliary schools trained in social assistance theories and typology</p>	<p>Local level decision-makers and professionals support the National Reform of Child Care system with focus on de-institutionalization</p>

		<p>methodology of inclusive education (module 2 and 3).Q4</p> <p>Study visit to schools with inclusive practice in Chişinau for inclusion managers and support teaching staff Q4</p> <p>Training in legal issues in child rights protection for staff from institutionsQ4</p> <p>Training on inside-family relationships systems for representatives of the Social Assistance Directorate and community social assistants</p>		<p>of the social services. Q3</p> <p>68 inclusion managers from both raions trained in the methodology of inclusive education (module 2and 3). Q4</p> <p>68 support teaching staff from 68 mainstream schools in both raions trained in the methodology of inclusive education (module 4). Q4</p> <p>68 inclusion managers and 68 support teaching staff study visit to schools with inclusive practice in Chişinau Q4</p> <p>40 staff from institutions trained in legal issues in child rights protection Q4</p> <p>10 representatives of the Social Assistance Directorate and 76 community social assistants from two raions were build within a one-day training on inside-family relationships systems Q4</p>	
--	--	---	--	---	--

Development of family support service at the community level, with special focus on de-institutionalization of children from Albinețul Vechi and Socii Noi in Falesti.	<p>Project launch at local level</p> <p>Assessments of capacity and services at local level.</p> <p>Strengthen/establish multi-functional teams.</p> <p>Provide alternative care services; re/integrate children into families and communities.</p>	<p>Project launching events organized in both raions. Q1</p> <p>Steering Committees and multifunctional team established in both raions.Q1</p> <p>Methodology for child and family assessment and care planning revised. Q1</p> <p>Assessment mobile teams established and trained. Q1</p> <p>Child and family assessment launched.Q1</p> <p>Reintegration of children in their biological or extended families. Q1</p> <p>Assessments of capacity and services at local level launched. Q1</p> <p>Child and family assesment finalised in all three institutions. Q2</p> <p>Assessment of the institutions and of the capacity and services at local level finalised, draft of reports developed. Q2</p> <p>Provide needed services for children (family support, reintegration, foster care, family type home and guardianship) Q2</p> <p>Further Reintegration of children in their biological or extended families Q2</p> <p>Evaluation and monitoring of reintegrated children. Review of individual care plans Q3</p> <p>Training in financial management in the deinstitutionalisation process Q3</p> <p>Further work on reintegration of children in their biological or extended families Q 4</p> <p>Monitoring of reintegrated children. Review of individual care plans Q4</p> <p>Review of individual care plans of children still placed in institutions</p> <p>Further work on prevention of family separation and institutionalisation.Q4</p>	<p>50 key actors in two raions part of the launch of the DI project.</p> <p>110 staff in three institutions assessed.</p> <p>Existing financial mechanisms and local possibilities for the reallocation of funds analysed.</p> <p>8 Social Assistance & Family Protection Department and Department of Finance (at local level) staff plan and budget for services developed in their raion.</p> <p>Existing social protection services and systems assessed; special focus on the possibility to merge gate-keeping and psycho-medico-pedagogical commissions.</p> <p>Assessment findings presented.</p> <p>1 Multi-functional team established in each of the areas of the institutions and where the child will be re/integrated.</p> <p>10 FF established and existing FTH supported.</p> <p>183 children in three institutions assessed, care plans established and prepared for de-institutionalisation.</p> <p>40 children re/integrated.</p> <p>90 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalisation.</p>	<p>50 key actors in two raions part of the launch of the DI project. Q1</p> <p>106 staff in three institutions assessed. Q1</p> <p>Existing financial mechanisms and local possibilities for the reallocation of funds analysed.Q1</p> <p>Existing social protection services and systems assessed; Q1</p> <p>Multi-functional teams established in each raion. Q1</p> <p>Child assessment mobile teams established in each raion. Q1</p> <p>15 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalisation. Q1</p> <p>176 children (including 32 graduates) in three institutions assessed, care plans established and prepared for de-institutionalisation.Q2</p> <p>70 children reintegrated in their biological or extended families.Q2</p> <p>10 children placed in family types social services .Q2</p> <p>33 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalisation.Q2</p> <p>30 cases of reintegrated children reviewed Q3</p> <p>21 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalisation.Q3</p> <p>17 decision makers trained in financial management in the deinstitutionalisation process Q3</p> <p>8 children reintegrated in their biological or extended families.Q4</p> <p>58 cases of reintegrated children reviewed Q4</p> <p>56 cases of children still placed in institutions were reviewed Q4</p> <p>19 children in vulnerable families supported to prevent family separation and institutionalisation.Q4</p>	<p>Local ownership on the DI project.</p> <p>Vulnerable families supported (receive counselling, legal advice, financial/material support).</p>
--	---	--	---	--	---

Awareness raising campaign on child rights and the child care reform; promoting community-based social services and safe de-institutionalization of children, focusing on children in auxiliary schools, prepare professionals and public for their future integration in communities and mainstream education.	Develop and carry out an awareness raising campaign.	<p>Training of media support team at national and local level in Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova. Q1</p> <p>Contracts signed to produce and broadcast 6 TV programs slots. Launch production of 6 TV programs . Q1</p> <p>Organize joint PR events Q1.</p> <p>Production and broadcasting of radio slots. Q2</p> <p>Production of TV slots. Q2.</p> <p>Carry out a journalistic investigation. Q2</p> <p>Production and broadcasting of 2 TV talk shows Q3</p> <p>Production and broadcasting of 1 radio talk show Q3</p> <p>Broadcasting of the produced programme slots Q4</p>	<p>14 journalists at national and local level trained in Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova; re/integration, development of alternative services (FF and FTHs), etc</p> <p>1 media support group with 30 opinion leaders, voluntary sector representatives, local and central level decision-makers to promote child rights and the child care reform established.</p> <p>1000 booklets</p> <p>8 Radio programs</p> <p>6 TV programs</p> <p>2 talk shows</p> <p>8 joint PR events</p>	<p>25 journalists from national and local level trained in Child Rights and the reform of the Child Care System in Moldova. Q1</p> <p>3 radio programmes slots produced and broadcasted. Q1</p> <p>2 joint PR events. Q1</p> <p>2 radio programmes slots produced and broadcasted. Q2</p> <p>6 TV programme slots produced. Q2</p> <p>A journalistic investigation carried out. Q2</p> <p>2 TV talk shows Q3</p> <p>1 radio talk show Q3</p> <p>2 TV talk shows Q4</p>	
Ensure child participation at all stages of the DI-process.	Empower children as actors in the DI-process through interactive sessions, after school activities and educational/creative/fun activities.	<p>Training of local decision makers and professionals in child rights and child participation. Q1</p> <p>Train children from institutions in child right, leadership, self-esteem etc issue. Q2</p> <p>Employ child participation facilitators to work with children in three institutions. Q2</p> <p>Organise regular discussions, debates, self-support groups, children's club. Q2</p> <p>Start the development of the social theatre script. Q2</p> <p>Organise regular discussions, debates, self-support groups, children's club. Q3</p> <p>Train children from institutions. Q3</p> <p>Production of the social theatre show. Q3</p> <p>Presentation of the social theatre in the mainstream schools from both raions Q4</p> <p>Organise regular discussions, debates, self-support groups, children's club. Q4</p> <p>Train children from institutions. Q4</p>	<p>183 children trained in child rights, child participation and deinstitutionalisation.</p> <p>Regular discussions, debates, self-support groups, children's club, theatre taking place.</p> <p>1000 booklets developed (Child friendly material).</p> <p>20 children participated in the sittings of the commissions where decisions will be made concerning their future care and education.</p>	<p>42 decision makers and professionals trained in child rights and child participation. Q1</p> <p>112 children trained child rights, leadership, self-esteem issues. Q2</p> <p>2 child participation facilitators to work with children in three institutions employed. Q2</p> <p>2 self-support groups organized with children within institutions. Q2</p> <p>112 children trained on building relationships with peers, adults and family members, efficient communication, conflict resolution, decision making and leadership Q3</p> <p>5 self-support groups organized with children within institutions. Q3</p> <p>Production of the social theatre show has started. Q3</p> <p>9 presentations of the social theatre in the mainstream schools Q4</p> <p>8 self-support groups organized with children within institutions. Q4</p> <p>Follow up training for 112 children Q4</p>	
Documentation of every step of the deinstitutionalization of children from	Data collection and documentation on DI model	Data collection and documentation on DI model.	Practical guidelines, tools and model developed for closure of institutions.	<p>Monthly regular site monitoring visits</p> <p>10 successful stories on deinstitutionalisation</p>	

the auxiliary schools.		Documentation of the successful stories Q4 Closing events on sharing of best practises and lessons learnt organised Q 4	10 human interest stories about successful deinstitutionalization. Regional conference to share experiences.	developed Q4 2 Closing events on sharing of best practises and lessons learnt organised Q 4	
Regular monitoring and evaluation to ensure the quality of the project activities.	Regular monitoring and evaluation by EvC staff. At least one monitoring visit/month by UNICEF.	Regular monitoring and evaluation by EvC staff. Monitoring and evaluation visits carried out by UNICEF and MoE Q4	183 children in/from the three institutions and the 90 children in vulnerable families prevented from separation monitored for at least one year.	2 Monitoring and evaluation visits carried out by UNICEF and MoE Q4	

Annex 2. Cooperation Agreements

ACORD DE COLABORARE

dintre

Ministerul Educației al Republicii Moldova

și

OO „EVERYCHILD” Filiala din Moldova

Ministerul Educației al Republicii Moldova

cu sediul în mun. Chișinău, str. Piața Marii Adunări Naționale 1, reprezentat de către domnul Leonid Bujor, ministru,

și

OO "EVERYCHILD" Filiala din Moldova,

organizație ne-guvernamentală internațională cu sediul central la Londra, înregistrată local, pe adresa: str. 31 August 1989, 105, b.9, mun. Chișinău, reprezentată de către doamna Stela Grigoraș, director, *denumite în continuare Părți,*

exprimînd dorința de a stabili un parteneriat de lungă durată,

avînd la bază Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului,

avînd drept scop implementarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pe anii 2007-2012, alte acte și politici relevante,

au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1

Părțile vor coopera în promovarea și susținerea reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, în particular în cadrul învățămîntului specializat din Republica Moldova, astfel asigurînd drepturile copiilor din școlile auxiliare de a beneficia de o educație care să-i pregătească pentru viața independentă și de a crește și a fi protejați în mediul familial. Părțile vor identifica și iniția în acest context proiecte comune de dezvoltare.

Articolul 2

Părțile se vor susține și implica reciproc în inițiativele și acțiunile lansate pentru a implementa prevederile Strategiilor de interes național din domeniu, în procesele de analiză, evaluare, elaborare a politicilor din domeniu, luînd în considerație și respectînd reciproc experiența celor două instituții.

Articolul 3

În procesul de realizare a prevederilor prezentului acord *Părțile* se vor ghida de următoarele principii:

- respectarea și promovarea drepturilor copilului;
- abordarea multidisciplinară a problemelor familiei și copilului;
- dezvoltarea mecanismelor eficiente de prevenire a separării copilului de familie și consolidare a familiei;
- transparență și deschidere în procesul de cooperare;
- eficiență și responsabilitate;
- asigurarea durabilității.

Articolul 4

La etapa inițială *Părțile* vor conlucra, în particular, la implementarea proiectului „**Reorganizarea Școlii Auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Sculeni, raionul Ungheni**”, care va fi lansat de EveryChild în aprilie 2010, inițiindu-se în același timp procesul de evaluare rapidă a Școlii auxiliare din satul Socii Noi, raionul Fălești, precum și obținerea angajamentului autorităților locale din acest raion pentru reformarea acestei școli.

Articolul 5

Părțile vor colabora și întreprinde eforturi comune în scopul atingerii obiectivelor specifice ale proiectului „**Reorganizarea Școlii Auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Sculeni, raionul Ungheni**” (*în continuare Proiectul*):

- Pînă în luna martie 2013, toți copiii plasați în școala auxiliară din Sculeni vor fi dezinstituționalizați, fiind reintegrați în familiile biologice/extinse sau plasați în alte forme de îngrijire de tip familial;
- Pînă în luna martie 2013, toți copiii plasați în școala auxiliară din Sculeni vor fi integrați în sistemul general de învățămînt din comunitățile de origine;

- Pînă în luna martie 2013, școala auxiliară din Sculeni, în funcție de rezultatele evaluării, va fi închisă sau transformată într-un complex de servicii comunitare.

Articolul 6

Pentru realizarea obiectivelor specifice ale *Proiectului*, **EveryChild** va:

- coordona și administra implementarea *Proiectului* oferind sprijin sub formă de asistență tehnică și financiară în transformarea acestei instituții în conformitate cu rezultatele evaluării și necesitățile identificate;
- oferi asistență tehnică factorilor de decizie și specialiștilor la nivel local și central în ceea ce privește redirecționarea resurselor alocate instituției din Sculeni spre învățământul general și serviciile sociale necesare;
- contribui la consolidarea capacităților locale și centrale cu privire la prevenirea separării copilului de familie sau oferirea unui mediu familial, la crearea parteneriatelor între autorități și sectorul asociativ.

Articolul 7

La rîndul său, pentru realizarea obiectivelor specifice ale *Proiectului*, Ministerul Educației va:

- susține activitatea EveryChild în implementarea *Proiectului* în perioada stipulată în prezentul Acord;
- facilita și asigura o cooperare eficientă dintre structurile centrale și locale responsabile de educația și protecția copilului: Direcția învățământ preșcolar, primar și secundar general a Ministerului Educației, Direcția generală de învățământ, tineret și sport a raionului Ungheni, Direcția asistență socială și protecție a familiei a raionului Ungheni, instituția rezidențială etc;
- susține implementarea *Proiectului* reglementînd din punct de vedere metodologic curriculele, regulamentele etc. necesare;
- contribui la consolidarea capacităților locale în asigurarea unei educații incluzive, non-discriminatorii;
- facilita integrarea Curriculei de instruire și a ghidurilor dezvoltate în cadrul *Proiectului* în programul de instruire a Ministerului Educației pentru cadrele didactice și diseminarea lor la nivel național

Articolul 8

În funcție de rezultatele evaluării rapide și negocierile cu autoritățile raionului Fălești privind reorganizarea școlii auxiliare din satul Socii Noi, *Părțile* vor demara procesul de reorganizare, aplicînd aceleași obiective stipulate în articolul 5 și angajamente stipulate în articolele 6 și 7.

Articolul 9

Părțile semnatare ale prezentului Acord vor promova la nivel local și național experiența pozitivă dezvoltată în cadrul *Proiectului*; se vor informa reciproc, în scris, cu privire la orice schimbare, ce ține de obiectivele proiectului cu două săptămîni înainte de producerea schimbărilor. În acest caz, notificarea scrisă poate fi făcută și prin fax sau poștă electronică.

Articolul 9

Părțile vor păstra confidențialitatea în ceea ce privește informațiile care le vor deține în rezultatul încheierii prezentului Acord, cu excepția cazului cînd această informație este de interes public. Nici una din părți nu va întreprinde activități care ar putea prejudicia sau ar putea afecta reputația celeilalte părți.

Articolul 10

Toate litigiile ce pot interveni în legătură cu executarea sau interpretarea Acordului se vor soluționa de părți pe cale amiabilă.

Articolul 11

Părțile nu poartă răspundere pentru neexecutarea sau executarea parțială a condițiilor prezentului Acord, dacă aceasta este consecința intervenirii unei forțe majore. Partea afectată de forță majoră va înștiința cealaltă parte despre apariția cazului de forță majoră în decurs de cinci zile calendaristice de la apariția acesteia.

Articolul 12

Prezentul Acord este scris și semnat în limba română, în două exemplare, care au aceeași putere juridică. Prezentul Acord poate fi modificat sau completat numai printr-un acord bilateral semnat de reprezentanții împuterniciți ai *Părților* semnatare. Prezentul Acord va fi interpretat în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

Articolul 13

Termenul de acțiune al Acordului este 01 februarie 2010 – 31 martie 2013

**Pentru Ministerul Educației
al Republicii Moldova**

Semnătura:

Numele

Funcția

L.S

Pentru OO EveryChild Filiala din Moldova

Semnătura:

Numele

Funcția

L.Ș

ACORD DE COLABORARE

dintre

**OO EveryChild Filiala din Moldova,
Consiliul raional Ungheni
și Școala Auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale Sculeni**

Data semnării ACORDULUI 01 mai 2010

PĂRȚILE SEMNATARE ALE ACORDULUI

Consiliul Raional Ungheni, în continuare Consiliul raional, situat pe adresa: orașul Ungheni, str. Națională 5, reprezentat de dl Ion Harea, Președintele raionului Ungheni;

Școala Auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Sculeni, raionul Ungheni, în continuare Școala, situată pe adresa: str. Alexandru cel Bun, satul Sculeni, raionul Ungheni, reprezentată de dna Elena Musteață, Director.

OO "EVERYCHILD" Filiala din Moldova, în continuare EveryChild, organizație ne-guvernamentală internațională cu sediul central la Londra, înregistrată local, situată pe adresa: str. 31 August 1989, 105, b.9, mun. Chișinău, reprezentată de dna Stela Grigoraș, Director.

PREAMBUL

Consiliul raional, Școala și EveryChild sînt de acord să conlucreze în activitățile specificate în Anexa 1

Consiliul raional, Școala și EveryChild sînt de acord să înregistreze în prezentul document perceperea lor comună a acestor activități.

Viziunea EveryChild - o lume în care fiecare copil are dreptul de a crește în mediu familial sigur și protejat, lipsit de sărăcie și exploatare este împărtășită de Consiliul raional Ungheni și Școala Auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Sculeni, raionul Ungheni.

1. ACORDUL

1.1. Toate anexele constituie o parte din Acord, și sunt înscrise în definiția acestuia. În caz de inconsistență sau ambiguitate dintre cele menționate în anexe și stipulările prezentului Acord, stipulările Acordului vor fi prioritare.

1.2. Prezentul Acord este scris în limba română, în trei exemplare, care au aceeași putere juridică.

2. OBIECTUL ȘI TERMENUL DE VALABILITATE AL ACORDULUI

2.1 Consiliul Raional, Școala și EveryChild sînt de acord să conlucreze în perioada 01 mai 2010 – 30 aprilie 2011 în implementarea proiectului **„Prevenirea separării copiilor de familie, de violență, abuz, neglijare și exploatare”**, în continuare proiectul, finanțat de reprezentanța UNICEF în Moldova și EveryChild. **Proiectul** are o durată de 3 ani urmînd să cuprindă două raioane ale republicii – Ungheni și Fălești, în care va fi realizată reforma sistemului rezidențial de protecție a copilului. părțile vor acționa în conformitate cu prevederile prezentului acord, implementînd activitățile preconizate pentru primul an de dezvoltare.

Scopul proiectului este de a consolida, până la finele anului 2013, capacitatea sistemului de protecție socială din Ungheni și Fălești în realizarea unei abordări complexe a necesităților copiilor vulnerabili și familiilor acestora pentru servicii sociale calitative, inclusiv pentru sisteme de prevenire a separării de familie și de protecție a copiilor lipsiți de îngrijirea părintească.

2.2 Acest acord va servi pentru partenerii semnatori drept document care determină principiile de activitate pentru implementarea proiectului cu următoarele obiective:

2.2.1 Pînă la sfîrșitul anului 2013, MMPSF ȘI ME își vor asuma pe deplin angajamentul și vor oferi împreună sprijin autorităților publice locale în implementarea strategiei naționale de reorganizare a sistemului de îngrijire rezidențială a copiilor, inclusiv, a școlilor auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale.

2.2.2 Pînă la sfîrșitul anului 2013, APL din Ungheni și Fălești vor dezvolta și vor include în sistemul integrat de protecție socială a copilului și a familiei prevederi cu privire la protecția socială la nivel local, concentrîndu-se pe consolidarea sprijinului familial și a îngrijirii familiale și reducînd formele de îngrijire rezidențială a copiilor.

2.2.3 Pînă la sfîrșitul anului 2013, APL din Ungheni și Fălești vor acorda prioritate participării reale a copiilor, ca metodă de consultare, monitorizare și evaluare a politicilor dezvoltate în domeniul protecției sociale a copilului.

3 PRINCIPIILE ACORDULUI

- 3.1 Consiliul raional, Școala și EveryChild semnează prezentul Acord cu intenția de a conlucra și a coopera în dezvoltarea și implementarea în **raionul Ungheni** a Proiectului. Principiile acestei cooperări și conlucrări sînt următoarele:
- Abordarea multidisciplinară a problemelor familiei și copilului;
 - Respectarea interesului superior al copilului;
 - Transparență în activitate
 - Asigurarea durabilității Proiectului

4 ADMINISTRARE

- 4.1 Școala este delegată de către Consiliul raional ca instituție responsabilă de implementarea Proiectului.
- 4.2 DGÎTS va facilita și va susține procesul de implementare a proiectului.
- 4.3 Părțile vor identifica și stabili de comun acord componența echipei de dezvoltare a proiectului, inclusiv echipa care va fi implicată în evaluarea școlii, a copiilor și familiile acestora.
- 4.4 EveryChild își rezervă dreptul de a desemna, la rîndul, său un coordonator local de proiect.
- 4.5 Specialiștii implicați în implementarea proiectului vor lucra cu autoritățile publice locale de nivelul I, comunitățile, în vederea sensibilizării și integrării sociale a copiilor și părinților în familii biologice, colective școlare și/sau comunitate.
- 4.6 Cadrele didactice ale școlii și specialiștii de la DASPF vor lucra nemijlocit cu copiii în vederea reintegrării lor în familie, școală și comunitate, implicînd activ în acest proces asistenții sociali comunitari.
- 4.7 Părțile se vor informa reciproc, în scris, cu privire la orice schimbări în cadrul echipei de dezvoltare a proiectului din partea Consiliul raional cu două săptămîni înainte de producerea schimbărilor. În acest caz, precum și în alte cazuri notificarea scrisă poate fi făcută și prin fax sau poștă electronică.
- 4.8 EveryChild își rezervă dreptul de a solicita participarea, ocazională, la ședințele Consiliului raional. În astfel de cazuri, EveryChild va prezenta din timp o notă scrisă Secretarului Consiliului, explicînd de ce participarea este considerată necesară sau dorită.

5 AUDIT

- 5.1 EveryChild își rezervă dreptul de a angaja o firmă înregistrată de auditori independenți, pentru a realiza auditul operațiunilor financiar-contabile realizate în cadrul proiectului,
- 5.2 EveryChild va avea acces ori de cîte ori va fi necesar la informația cu privire la controlul de audit a fondurilor primite de la EveryChild.

6 RESPONSABILITĂȚILE PARTENERILOR SEMNATARI

Consiliul raional și Școala se angajează să:

- 6.1 asigure o cooperare eficientă dintre toate structurile locale responsabile de protecția copilului: Primăriile, Direcția asistență socială și protecție a familiei; Direcția generală de învățămînt, tineret și sport, (DGÎTS), Centrul Medicilor de familie (CMF), Spitalul Raional, Comisariatul de Poliție, Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate, Comisia medico-psiho-pedagogică, etc. pentru a majora la maxim eficacitatea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie sau reintegrare în familia biologică sau extinsă;
- 6.2 asigure buna desfășurarea a procesului de evaluare a școlii (Resurse umane, Resurse financiare, etc.) și a copiilor, oferind acces la dosarele copiilor din școală, alte informații necesare pentru evaluarea amplă atît a copiilor instituționalizați, cît și a școlii.
- 6.3 delege cîte o unitate didactică din școlile comunitare din raion, care va înființa și va instrui echipa de sprijin din cadrul școlilor generale.

- 6.4 delege cîte o unitate didactică din şcolile comunitare unde vor fi integraţi copiii, care va îndeplini funcţia de „cadru didactic de sprijin” pentru copilul/copiii reintegraţi în familiile biologice sau plasaţi în familiile extinse, serviciile de Asistenţă parentală profesionistă, Case de copii de tip familie, ş. a.
- 6.5 asigure condiţii adecvate de muncă, cît şi acces la informaţie „cadrelor didactice de sprijin”.
- 6.6 asigure şi faciliteze activitatea „cadrelor didactice de sprijin” în şcoala comunitară respectînd principiile de incluziune.
- 6.7 remunereze persoanele de sprijin din bugetul local, redirecţionînd resursele băneşti preconizate pentru orele facultative, instruire la domiciliu, alte resurse.
- 6.8 faciliteze începînd cu 01 ianuarie 2011 redirecţionarea resurselor băneşti de la şcoală spre serviciile prestate de DASPF, (Sprijin familial şi prevenirea instituţionalizării, Asistenţă parentală profesionistă, ş.a., astfel, încît să se respecte principiul „banii urmează copilul”.
- 6.9 susţină şi faciliteze integrarea copiilor din şcoala auxiliară în şcolile din comunităţile de origine ale copiilor prin implicarea activă a primarilor şi a corpului didactic din şcolile respective.
- 6.10 susţină metodologic şi să acopere financiar serviciul de Sprijin familial şi prevenire a instituţionalizării copiilor prestat în cadrul DASPF.
- 6.11 gestioneze suportul financiar oferit de EveryChild în cadrul serviciului de Reintegrare şi Sprijin familial.
- 6.12 faciliteze şi susţină campanii de sensibilizare şi informare a publicului larg referitor la efectele instituţionalizării asupra dezvoltării copilului şi necesitatea creşterii lui în familie;
- 6.13 colecteze şi analizeze datele referitoare la situaţia beneficiarilor din raion şi să participe împreună cu partenerul finanţator la procesul continuu de evaluare, monitorizare a progresului înregistrat în cadrul proiectului dezvoltat;
- 6.14 informeze EveryChild în scris, cît mai curînd posibil, despre orice circumstanţe locale care ar putea împiedica capacitatea Consiliului raional de a administra proiectul finanţat de EveryChild;
- 6.15 faciliteze vizitele de administrare a Proiectului din partea echipei ME, MMPSF, UNICEF şi EveryChild;
- 6.16 asigure implementarea tuturor activităţilor stabilite în Anexa 1 a prezentului Acord.

EveryChild se angajează să:

- 6.17 susţină tehnic şi financiar implementarea în raionul Ungheni a Proiectului.
- 6.18 susţină financiar, în perioada prevăzută de prezentul Acord, reintegrarea şi sprijinul familial în perioada pre- şi post reintegrare a 15 copii din şcoală.
- 6.19 contribuie la consolidarea capacităţilor profesionale ale specialiştilor DASPF, membrilor Comisiei protecţia copilului aflat în dificultate, şi a Comisiei medico-psiho-pedagogice cu privire la prevenirea separării copilului de familie sau oferirea unui mediu familial,
- 6.20 susţină procesul de consolidare şi reprofilare a personalului didactic a şcolii din Sculeni în vederea integrării lor în şcolile din comunitate, în alte servicii.
- 6.21 contribuie la dezvoltarea abilităţilor cadrelor didactice din comunitate în incluziunea copiilor reintegraţi în şcolile comunitare.
- 6.22 promoveze la nivel local şi naţional experienţa pozitivă acumulată în rezultatul implementării proiectului.

7. DURABILITATE

- 7.1. Consiliul Raional va stabili moratoriu, începînd cu 01 septembrie 2010, la înmatricularea copiilor în școală, iar copiii cu cerințe educaționale speciale vor intra în sistemul de prevenire a separării copilului de familie și examinați de către comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate.
- 7.2. Consiliul Raional va asigura durabilitatea deplină a serviciilor sociale dezvoltate în cadrul proiectului.

8. ALȚI DONATORI

- 8.1. Prezentul Acord nu îi interzice Consiliului raional să găsească donatori suplimentari pentru dezvoltarea Proiectului, cu condiția că în fiecare asemenea caz se vor îndeplini următoarele:
 - 8.1.1. Consiliul raional informează organizația EveryChild despre toate detaliile relevante în acest caz. Asemenea cazuri nu va avea impact advers asupra abilității Consiliului raional de a implementa Proiectul la care se referă prezentul Acord.
- 8.2. Asemenea cazuri nu vor avea impact advers asupra durabilității Proiectului. Consiliul raional nu va căuta surse financiare pentru oricare din activitățile pe care EveryChild le finanțează în prezent.
- 8.3. Consiliul raional nu va căuta susținere financiară din partea unor surse care ar putea prejudicia imaginea EveryChild sau activitatea EveryChild.

9. COMUNICARE ȘI BRANDING

- 9.1. Părțile vor păstra confidențialitatea în ceea ce privește orice chestiune sau informație pe care o vor deține ca rezultatul încheierii prezentului Acord, cu excepția cazului cînd această informație deja ține de domeniul public. Părțile vor asigura că personalul, contractorii și asociații lor vor avea aceleași obligații de confidențialitate.
- 9.2. Nici una din părți nu va utiliza numele sau logotipul celeilalte părți fără de a obține în prealabil o autorizare.
- 9.3. Nici una din părți nu va întreprinde activități care ar putea prejudicia sau ar putea afecta reputația celeilalte părți.

10. FORȚA MAJORĂ

- 10.1. Părțile nu poartă răspunderea pentru neexecutarea sau executarea parțială a condițiilor prezentului Acord dacă aceasta este consecința intervenirii unei forțe majore.
- 10.2. Părțile consideră drept forță majoră: conflicte armate, cataclisme naturale, epidemii, acțiuni teroriste, interdicții introduse de organe guvernamentale, care ar face imposibilă activitatea de mai departe a uneia sau a ambelor părți contractante.
- 10.3. Partea afectată de forță majoră va înștiința cealaltă parte despre apariția cazului de forță majoră în decurs de cinci zile calendaristice de la apariția acesteia.

11. LITIGII

- 11.1. Toate litigiile ce pot interveni prin prezentul contract sau în legătura cu executarea sau interpretarea lui se vor soluționa de părți pe cale amiabilă.
- 11.2. Dacă acest lucru nu va fi posibil soluționarea lor va fi de competența instanței de judecată în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

12. CLAUZE FINALE

- 12.1. Secția intitulată „Preambul” nu are nici un efect contractual din punctul de vedere juridic.
- 12.2. Prezentul Acord conține o percepere deplină și un acord complet între părți în ceea ce privește subiectul acestuia, și se aplică întru excluderea tuturor acordurilor sau înțelegerilor precedente scrise sau verbale.
- 12.3. Prezentul Acord poate fi modificat sau completat numai printr-un acord comun semnat de reprezentanții împuterniciți ai părților contractante.
- 12.4. Prezentul Acord va fi interpretat în conformitate cu Legislația Republicii Moldova.

ANEXE LA ACORD

Anexa 1 Sumarul proiectului

Anexa 2 Activitățile Proiectului

În numele Consiliului Raional Ungheni

Semnătura:

Numele

Ion Harea

Funcția

Președintele raionului Ungheni L. Ș.

În numele Școlii auxiliare

Semnătura:

Numele

Elena Mustață

Funcția

Director L. Ș.

În numele OO EveryChild Filiala din Moldova

Semnătura:

Numele

Stela Grigoraș

Funcția

Director L. Ș.

ACORD DE COLABORARE

dintre

OO EveryChild Filiala din Moldova,

Consiliul raional Făleşti

și Școlile Auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale

Socii Noi și Albinețul Vechi

Data semnării ACORDULUI 01 mai 2010

PĂRȚILE SEMNATARE ALE ACORDULUI

Consiliul Raional Fălești, în continuare Consiliul raional, situat pe adresa: orașul Fălești, str. Ștefan cel Mare 50, reprezentat de dna Nina Botezatu, Președintele raionului Fălești;

Școala Auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale din **Socii Noi**, raionul Fălești, în continuare *școala auxiliară*, situată pe adresa: satul **Socii Noi**, raionul Fălești, reprezentată de Sofia Neclea, Director.

Școala Auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale din **Albinețul Vechi**, raionul Fălești, în continuare *școala auxiliară*, situată pe adresa: satul **Albinețul Vechi**, raionul Fălești, reprezentată de Gurduza Ion, Director.

OO "EVERYCHILD" Filiala din Moldova, în continuare EveryChild, organizație ne-guvernamentală internațională cu sediul central la Londra, înregistrată local, situată pe adresa: str. 31 August 1989, 105, b.9, mun. Chișinău, reprezentată de dna Stela Grigoraș, Director.

PREAMBUL

Consiliul raional, *școlile auxiliare* și EveryChild sînt de acord să conlucreze în activitățile specificate în Anexa 1

Consiliul raional, *școlile auxiliare* și EveryChild sînt de acord să înregistreze în prezentul document perceperea lor comună a acestor activități.

Viziunea EveryChild - o lume în care fiecare copil are dreptul de a crește în mediu familial sigur și protejat, lipsit de sărăcie și exploatare este împărtășită de Consiliul raional Ungheni și Școala Auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Sculeni, raionul Ungheni.

1. ACORDUL

- 2.1. Toate anexele constituie o parte din Acord, și sunt înscrise în definiția acestuia. În caz de inconsistență sau ambiguitate dintre cele menționate în anexe și stipulările prezentului Acord, stipulările Acordului vor fi prioritare.
- 1.2. Prezentul Acord este scris în limba română, în trei exemplare, care au aceeași putere juridică.

2. OBIECTUL ȘI TERMENUL DE VALABILITATE AL ACORDULUI

- 2.1 Proiectul „**Prevenirea separării copiilor de familie, de violență, abuz, neglijare și exploatare**”, finanțat de unicef va fi implementat de EveryChild Moldova în colaborare cu consiliul raional **Fălești** și **școlile auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale din socii noi și albinețul vechi, raionul Fălești**
- 2.2 **Consiliul Raional, școlile auxiliare și EVERYCHILD** sînt de acord să conlucreze în perioada 01 mai 2010 – 30 aprilie 2011. în conformitate cu prevederile prezentului acord, pentru implementarea activităților preconizate în primul an de implementare a proiectului „**Prevenirea separării copiilor de familie, de violență, abuz, neglijare și exploatare**” care are o durată de 3 ani și urmează să cuprindă două raioane ale republicii – Ungheni și Fălești în care va fi realizată reforma sistemului rezidențial de protecție a copilului. proiectul „**Prevenirea separării copiilor de familie, de violență, abuz, neglijare și exploatare**”, în continuare *proiectul*, are drept scop ca pînă în aprilie 2013, 3000 de copii vulnerabili din raioanele Ungheni și Fălești să aibă acces la servicii calitative de protecție socială, care vor preveni separarea lor de familie, violența, abuzul și neglijarea.
- 2.3 Acest acord va servi pentru partenerii semnatori drept document care determină principiile de activitate pentru implementarea proiectului cu următoarele obiective:

Pînă la sfîrșitul anului 2013, MMPSF și ME își vor asuma pe deplin angajamentul și vor oferi împreună sprijin autorităților publice locale în implementarea strategiei naționale de reorganizare a sistemului de îngrijire rezidențială a copiilor, inclusiv, a școlilor auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale .

Pînă la sfîrșitul anului 2013, APL din Ungheni și Fălești vor dezvolta și vor include în sistemul integrat de protecție socială a copilului și a familiei prevederi cu privire la protecția socială la nivel local,

concentrându-se pe consolidarea sprijinului familial și a îngrijirii familiale și reducând formele de îngrijire rezidențială a copiilor.

Pînă la sfîrșitul anului 2013, APL din Ungheni și Fălești vor acorda prioritate participării reale a copiilor, ca metodă de consultare, monitorizare și evaluare a politicilor dezvoltate în domeniul protecției sociale a copilului.

3. PRINCIPIILE ACORDULUI

3.1 Consiliul raional, *școlile auxiliare* și EveryChild semnează prezentul Acord cu intenția de a conlucra și a coopera în dezvoltarea și implementarea în raioanele Fălești și Ungheni a Proiectului. Principiile acestei cooperări și conlucrări sînt următoarele:

- Abordarea multidisciplinară a problemelor familiei și copilului;
- Respectarea interesului superior al copilului;
- Transparență în activitate
- Asigurarea durabilității Proiectului

4. ADMINISTRARE

- 4.1. *Școlile auxiliare* sunt delegate de către Consiliul raional ca instituții responsabile de implementarea Proiectului.
- 4.2. DGÎTS va facilita și va susține procesul de implementare a proiectului.
- 4.3. Părțile vor identifica și stabili de comun acord componența echipei de dezvoltare a proiectului, inclusiv echipa care va fi implicată în evaluarea *școlilor auxiliare*, a copiilor și familiile acestora.
- 4.4. EveryChild își rezervă dreptul de a desemna, la rîndul, său un coordonator local de proiect.
- 4.5. Specialiștii implicați în implementarea proiectului vor lucra cu autoritățile publice locale de nivelul I, comunitățile, în vederea sensibilizării și integrării sociale a copiilor și părinților în familii biologice, colective școlare și/sau comunitate.
- 4.6. Cadrele didactice ale școlilor auxiliare și specialiștii de la DASPF vor lucra nemijlocit cu copiii în vederea reintegrării lor în familie, școală și comunitate, implicînd activ în acest proces asistenții sociali comunitari.
- 4.7. Părțile se vor informa reciproc, în scris, cu privire la orice schimbări în cadrul echipei de dezvoltare a proiectului din partea Consiliului raional cu două săptămîni înainte de producerea schimbărilor. În acest caz, precum și în alte cazuri notificarea scrisă poate fi făcută și prin fax sau poștă electronică.
- 4.8. EveryChild își rezervă dreptul de a solicita participarea, ocazională, la ședințele Consiliului raional. În astfel de cazuri, EveryChild va prezenta din timp o notă scrisă Secretarului Consiliului, explicînd de ce participarea este considerată necesară sau dorită.

5. AUDIT

- 5.1. EveryChild își rezervă dreptul de a angaja o firmă înregistrată de auditori independenți, pentru a realiza auditul operațiunilor financiar-contabile realizate în cadrul proiectului,
- 5.2. EveryChild va avea acces ori de cîte ori va fi necesar la informația cu privire la controlul de audit a fondurilor primite de la EveryChild.

6. RESPONSABILITĂȚILE PARTENERILOR SEMNATARI

Consiliul raional și școlile auxiliare se angajează să:

- 6.1. Asigure o cooperare eficientă dintre toate structurile locale responsabile de protecția copilului: Primăriile, Direcția asistență socială și protecție a familiei; Direcția generală de învățămînt, tineret și sport, (DGÎTS), Centrul Medicilor de familie (CMF), Spitalul Raional, Comisariatul de Poliție, Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate, Comisia medico-psiho-pedagogică, etc. pentru a majora la maxim eficacitatea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie sau reintegrare în familia biologică sau extinsă;

- 6.2. Asigure buna desfășurarea a procesului de evaluare a școlii (Resurse umane, Resurse financiare, etc.) și a copiilor, oferind acces la dosarele copiilor din școală, alte informații necesare pentru evaluarea amplă atât a copiilor instituționalizați, cât și a școlii.
- 6.3. Delege câte o unitate didactică din școlile comunitare din raion, care va înființa și va instrui echipa de sprijin din cadrul școlilor generale (Formarea Formatorilor)
- 6.4. Delege câte o unitate didactică din școlile comunitare unde vor fi integrați copii, care va îndeplini funcția de „cadru didactic de sprijin” pentru copilul/copiii reintegrați în familiile biologice sau plasați în familiile extinse, serviciile de Asistență parentală profesionistă, Case de copii de tip familie, ș. a.
- 6.5. Asigure condiții adecvate de muncă, cât și acces la informație „cadrelor didactice de sprijin”.
- 6.6. Asigure și faciliteze activitatea „cadrelor didactice de sprijin” în școala comunitară respectând principiile de incluziune.
- 6.7. Remunereze persoanele de sprijin din bugetul local, redirectionând resursele bănești preconizate pentru orele facultative, instruire la domiciliu, alte resurse.
- 6.8. Faciliteze începînd cu 01 ianuarie 2011 redirectionarea resurselor bănești de la *școlile auxiliare* spre serviciile prestate de DASPF, (Sprijin familial și prevenirea instituționalizării, Asistență parentală profesionistă, ș.a., astfel, încît să se respecte principiul „banii urmează copilul”.
- 6.9. Susțină și faciliteze integrarea copiilor din *școlile auxiliare* în școlile din comunitățile de origine ale copiilor prin implicarea activă a primarilor și a corpului didactic din școlile respective.
- 6.10. Susțină metodologic și să acopere financiar serviciul de Sprijin familial și prevenire a instituționalizării copiilor prestat în cadrul DASPF.
- 6.11. Gestioneze suportul financiar oferit de EveryChild în cadrul serviciului de Reintegrare și Sprijin familial.
- 6.12. Faciliteze și susțină campanii de sensibilizare și informare a publicului larg referitor la efectele instituționalizării asupra dezvoltării copilului și necesitatea creșterii lui în familie;
- 6.13. Colecteze și analizeze datele referitoare la situația beneficiarilor din raion și să participe împreună cu partenerul finanțator la procesul continuu de evaluare, monitorizare a progresului înregistrat în cadrul proiectului dezvoltat;
- 6.14. Informeze EveryChild în scris, cât mai curînd posibil, despre orice circumstanțe locale care ar putea împiedica capacitatea Consiliului raional de a administra proiectul finanțat de EveryChild;
- 6.15. Faciliteze vizitele de administrare a Proiectului din partea echipei ME, MMPSP, UNICEF și EveryChild în *școlile auxiliare*;
- 6.16. Asigure implementarea tuturor activităților stabilite în [Anexa 2](#) a prezentului Acord.

EveryChild se angajează să:

- 6.17. Susțină tehnic și financiar implementarea în raionul Fălești a Proiectului.
- 6.18. Susțină financiar, în perioada prevăzută de prezentul Acord, reintegrarea și sprijinul familial în perioada pre- și post reintegrare a 30 copii din *școlile auxiliare*.
- 6.19. Contribuie la consolidarea capacităților profesionale ale specialiștilor DASPF, membrilor Comisiei protecția copilului aflat în dificultate, și a Comisiei medico-psiho-pedagogice cu privire la prevenirea separării copilului de familie sau oferirea unui mediu familial,
- 6.20. Susțină procesul de consolidare și reprofilare a personalului didactic din *școlile auxiliare* în vederea integrării lor în școlile din comunitate, în alte servicii.
- 6.21. Contribuie la dezvoltarea abilităților de incluziune a copiilor reintegrați în școlile comunitare de către cadrele didactice.

6.22. Promoveze la nivel local și național experiența pozitivă acumulată în rezultatul implementării proiectului.

7. DURABILITATE

7.1. Consiliul Raional va stabili moratoriu, începînd cu 01 septembrie 2010, la înmatricularea copiilor în școală, iar copiii cu cerințe educaționale speciale vor intra în sistemul de prevenire a separării copilului de familie și examinați de către comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate.

7.2. Consiliul Raional va asigura durabilitatea deplină a serviciilor sociale dezvoltate în cadrul proiectului.

8. ALȚI DONATORI

8.1. Prezentul Acord nu îi interzice Consiliului raional să găsească donatori suplimentari pentru dezvoltarea Proiectului, cu condiția că în fiecare asemenea caz se vor îndeplini următoarele:

8.1.1. Consiliul raional informează organizația EveryChild despre toate detaliile relevante în acest caz. Asemenea cazuri nu va avea impact advers asupra abilității Consiliului raional de a implementa Proiectul la care se referă prezentul Acord.

8.1.2. Asemenea cazuri nu vor avea impact advers asupra durabilității Proiectului. Consiliul raional nu va căuta surse financiare pentru oricare din activitățile pe care EveryChild le finanțează în prezent.

8.1.3. Consiliul raional nu va căuta susținere financiară din partea unor surse care ar putea prejudicia imaginea sau activitatea EveryChild.

9. COMUNICAREA ȘI BRANDING

9.1. Părțile vor păstra confidențialitatea în ceea ce privește orice chestiune sau informație pe care o vor deține ca rezultatul încheierii prezentului Acord, cu excepția cazului cînd această informație deja ține de domeniul public. Părțile vor asigura că personalul, contractorii și asociații lor vor avea aceleași obligații de confidențialitate.

9.2. Nici una din părți nu va utiliza numele sau logotipul celeilalte părți fără de a obține în prealabil o autorizare.

9.3. Nici una din părți nu va întreprinde activități care ar putea prejudicia sau ar putea afecta reputația celeilalte părți.

10. FORȚA MAJORĂ

10.1. Părțile nu poartă răspunderea pentru neexecutarea sau executarea parțială a condițiilor prezentului Acord dacă aceasta este consecința intervenirii unei forțe majore.

10.2. Părțile consideră drept forță majoră: conflicte armate, cataclisme naturale, epidemii, acțiuni teroriste, interdicții introduse de organe guvernamentale, care ar face imposibilă activitatea de mai departe a uneia sau a ambelor părți contractante.

10.3. Partea afectată de forță majoră va înștiința cealaltă parte despre apariția cazului de forță majoră în decurs de cinci zile calendaristice de la apariția acesteia.

11. LITIGII

11.1. Toate litigiile ce pot interveni prin prezentul contract sau în legătura cu executarea sau interpretarea lui se vor soluționa de părți pe cale amiabilă.

11.2. Dacă acest lucru nu va fi posibil soluționarea lor va fi de competența instanței de judecată în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

12. CLAUZE FINALE

12.1. Secția intitulată „Preambul” nu are nici un efect contractual din punctul de vedere juridic.

12.2. Prezentul Acord conține o percepere deplină și un acord complet între părți în ceea ce privește subiectul acestuia, și se aplică întru excluderea tuturor acordurilor sau înțelegerilor precedente scrise sau verbale.

- 12.3. Prezentul Acord poate fi modificat sau completat numai printr-un acord comun semnat de reprezentanții împuterniciți ai părților contractante.
- 12.4. Prezentul Acord va fi interpretat în conformitate cu Legislația Republicii Moldova.

ANEXE LA ACORD

Anexa 1 Sumarul proiectului
Anexa 2 Activitățile proiectului

SEMNATARI

În numele Consiliului Raional Fălești

Semnătura:

Numele

Funcția

Nina Botezatu

Președintele raionului Fălești L. Ș.

În numele Școlii auxiliare Socii Noi

Semnătura:

Numele

Funcția

Director

L. Ș.

În numele Școlii auxiliare Albinețul Vechi

Semnătura:

Numele

Funcția

Director

L. Ș.

În numele OO EveryChild Filiala din Moldova

Semnătura:

Numele

Funcția

Stela Grigoraș

Director

L. Ș.

Annex 3. Case study

Constantin, 13 years of age, was part of the reintegration process. He was reunited with his biological family in June 2010. On September the 1st 2010 Constantin was included in the community school. In 2007 Constantin was diagnosed with mild learning behavioral and disability and was placed in the special school. In 2008 he was placed for a short-time in a psychiatric hospital.

Constantin's parents divorced in 2003. The mother, Stela, works periodically in Moscow and is the family's bread-earner. The father, Nicolae, is imprisoned for murder. Constantin's mother and grandmother were also in detention in the past; all three persons were condemned for the murder of Constantin's grandfather who used to abuse the family.

The family has good financial situation, large house and household, livestock, land, etc. Constantin's mother looks after an ill aunt in another town and comes home every weekend. The child is not attached to his mother. Constantin is mostly with his grandmother who is not concerned with his education but only with the household work. Constantin says that he is forced to look after livestock and garden. The family relationships are cold and focused on work tasks.

In the family reintegration process the willingness of the family to have the child back and family's good economical situation served as grounds for the social worker, she identified problems in mother-child and mother-grandmother relationship, but did not pay enough attention to this aspect, being mainly focused on material aspects that are "important for reintegration" and child wellbeing. The social worker heard some rumors that back in 2007 the child was sexually abused or harassed by 4 young people from the community. The abuse was not reported and investigated. There is no information whether the abusers are in the community, but there is an assumption that the classmates know about this event.

In school inclusion process the child is supported by the support teacher, Ion, who managed to establish good relationships with Constantin. The family also trusts the support teacher. Ion identified problems in the child's relationships with other children; the child could be aggressive towards weaker children and, as children reported, Constantin recently started harassing girls.

The classmates and the children's parents request to expel the boy from school declaring that the child has an inadequate behavior. Because of pressing and no support from the colleagues, community social assistant and Social Assistants and Education Departments the support teacher could not counter with the created situation. **The situation of the child was brought to the attention of the UNICEF within a monitoring visit.**

The requests were stopped after discussions with the support teacher. In March 2011, a meeting was held with representatives of the school with the participation of the social worker, specialists from the Social Assistance Department and Education Department, Falesti vice-president on social issues and EveryChild representatives. The meeting analyzed the risk and resilience factors in the family, weaknesses of the intervention, possible causes of the child's aggressive behavior. The team formulated the following problems:

- the social worker focused on the material aspect of the family ignoring the problems related to the relationships between its members; the child abuse in the past was overlooked, which probably generated problems in behavior and enhanced the aggressiveness of the child; although the individual care plan included the psychiatric examination of the child as one of the objectives, it was not achieved; the individual care plan was not fully implemented, was not monitored by the supervisor and reviewed in line with emerging issues.
- the support teacher does not know how to mediate the conflicts that arose between the child and his classmates; he ignored the child history and the fact that some classmates bullied the boy regarding events in the family's history and, possibly, the abuse; the support teacher is not supported by other school teachers in his work with the child.
- the family does not get involved in supporting the child to fulfill the school tasks focusing rather on his involvement in various households duties;
- there was no agreed common plan and as a result professionals worked in isolation producing little impact on the child's situation.

The team formulated objectives for each participant:

Community social worker: facilitate with the family the consultation of the psychiatrist, the possible hospitalization in the Psychiatry Hospital for investigations and temporary treatment; revise, with specialists of the Social Assistance Department, the individual care plan, focusing on the improvement of the mother-child, grandmother-child, mother-grandmother relationship and assign responsibilities to the family to support the child in the school tasks; identify a psychologist to provide counseling to the child and his mother with a view to overcome the trauma caused by possible abuse, improve the attachment between them, and empower the mother to support the child in schooling; monitor the case and if necessary to organize a family conference to mobilize the support of the social network of the child.

School: strengthen the intra-school team by involving other teachers in supporting the child; involve the child in extra-curricular activities; consider reducing the number of subjects for the child; adapt the curriculum to the child's needs.

Support teacher: use a simplified language in communicating with the child; encourage positive actions and stimulate positive outcomes for the child; pay more attention to conflicts; involve the child in collective games, teambuilding events to facilitate solidarity amongst children.

This case was a good learning experience for the local partners, highlighting a number of important issues to take into account in reintegration and child protection situations.

Multi-agency collaboration is essential to maximize the outcomes for children. A common plan was developed and implemented in collaboration with different professionals and started to produce positive results in the child's behavior, relationships with family and school.

The social worker has a key role in supporting the family reunification, mobilizing community and school support. The social worker should coordinate the involvement of different professionals in social work assessment, development and implementation of care plans and permanently monitor the progress in the child development and school inclusion, relationships with family members, community support of the child and family.

The project recommendations supported by local partners are to develop instruction for multi-agency collaboration with clear descriptions of mandates, roles and responsibilities and work procedures of different professionals.

Annex 4. Programul de formare în domeniul educației incluzive

MODULUL I. „EDUCAȚIA INCLUZIVĂ: DE LA ASPECTE TEORETICE LA CELE PRACTICE” (pentru cadre didactice de sprijin)

1. Contextul internațional și național al educației incluzive.
2. Educația incluzivă. Concepte definitorii.
3. Tipologia dizabilităților. Caracteristici. Recomandări.
4. Practici incluzive dezvoltate în Republica Moldova.
5. Individualizarea procesului educațional: stiluri proprii de învățare bazate pe multiple inteligențe.
6. Rolul cadrului didactic și al cadrului didactic de sprijin în procesul incluziunii.
8. Aspecte ale Proiectării, Monitorizării și Evaluării în educația incluzivă:
 - Criterii de evaluare obiectivă a copilului;
 - Proiectarea. PEI- plan educațional individualizat;
 - Proiectarea. Dezvoltarea unui PEI;
 - Planul Piramidei în proiectarea și monitorizarea procesului de incluziune;
 - Monitorizare și evaluare în educația incluzivă.

MODULUL II. „PROBLEME ȘI SOLUȚII ÎN EDUCAȚIA INCLUZIVĂ” (pentru cadre didactice de sprijin)

1. Societatea și copilul în dificultate. Categoriile de probleme.
 - Categoriile de probleme indispensabile educației incluzive:
 - dificultăți de cunoaștere și învățare;
 - dificultăți de comunicare și interacțiune;
 - dificultăți de ordin senzorial și fizic;
 - dificultăți de ordin social, emoțional și comportamental.
 - Rețeaua privind punctele regionale unde se poate adresa părintele /tutorele privind soluționarea problemelor (responsabili locali, asistenți sociali, responsabili protecție socială).
2. Metode și forme de soluționare a problemelor în educația incluzivă. Advocacy.
 - Definirea conceptului de advocacy.
 - Elementele definitorii ale procesului de advocacy.
 - Contexte de aplicare a procesului de advocacy.
 - Abordarea responsabililor de departamente regionale în procesul de expunere a diverselor probleme.
 - Comunicarea în cadrul școlii privind educația incluzivă, elaborarea comunicatelor de presă privind educația incluzivă, comunicarea cu mass-media, sensibilizarea comunității privind procesul educațional incluziv.
3. Instrumente de identificare a problemelor cu care se confruntă copilul cu cerințe educative speciale.
4. Adaptarea obiectivelor și a sarcinilor de învățare la nevoile individuale ale elevilor.
5. Adaptarea metodelor și formelor de învățare în educația incluzivă.

MODULUL III. „MEDIUL EDUCAȚIONAL ȘI FAMILIAL INCLUZIV” (pentru cadre didactice de sprijin)

1. Crearea mediului educațional centrat pe copil.
2. Abordarea diversității școlare din perspectiva psihopedagogică incluzivă.
3. Procesul educațional în clasa cu practici incluzive:
 - Sugestii de organizare a procesului educațional în clasa cu practici incluzive (integrarea copilului cu dizabilități senzoriale, intelectuale, fizice (paralizie cerebrală infantilă)).
4. Copilul cu dizabilități și familia lui:
 - Adaptarea familiei la dizabilitatea copilului și depășirea dificultăților;
 - Stiluri de percepere de către părinți a dizabilității copilului;
 - Tipuri comportamentale de interacțiune cu copilul;
 - Comportamente parentale dezirabile.
5. Stiluri educative în familie.
6. Consilierea copilului cu dizabilități și familiei lui:

- Soluționarea situațiilor de problemă;
- Relațiile elev-elev, elev-părinte, elev- școală, elev –comunitate.

MODULUL IV. „EDUCAȚIA INCLUZIVĂ” (pentru persoane-cheie în incluziune)

1. Practici incluzive dezvoltate în Republica Moldova.
2. Individualizarea procesului educațional: stiluri proprii de învățare bazate pe multiple inteligențe.
3. Probleme și soluții în educația incluzivă:
 - aspecte ale proiectării, monitorizării și evaluării în educația incluzivă;
 - proiectarea. PEI- plan educațional individualizat.
6. Rolul cadrului didactic și a cadrului didactic de sprijin în procesul incluziunii.
7. Parteneriatul în educația incluzivă.
8. Metode și forme de soluționare a problemelor în educația incluzivă. Advocacy.
9. Consilierea copilului cu dizabilități și familiei lui.
10. Procesul educațional în clasa incluzivă:
 - activitatea în cadrul echipei intrașcolare în vederea facilitării procesului de incluziune;
 - instrumente de identificare a problemelor cu care se confruntă copilul cu cerințe educative speciale;
 - adaptarea obiectivelor și a sarcinilor de învățare la nevoile individuale ale elevilor;
 - adaptarea metodelor și formelor de învățare în educația incluzivă.

Fiecare modul are durata de 3 zile, a câte 4 sesiuni pe zi.

Annex 5. Metodologia evaluării școlilor auxiliare pentru copii cu necesități educaționale speciale

I. Evaluarea școlii auxiliare

1. Evaluarea resurselor umane și a procesului educațional din cadrul instituției rezidențiale

Obiectivele componentei:

- Stabilirea nivelului de competențe a personalului din cadrul școlii auxiliare și identificarea posibilităților de utilizare a acestuia în contextul reorganizării/închiderii instituțiilor rezidențiale.
- Stabilirea calității procesului educațional și posibilitățile de integrare a copiilor în școlile de cultură generală
- Informarea strategiei/planului de gestionare a resurselor umane în contextul transformării/închiderii instituției (integrare în școala din comunitate, prestare servicii sociale)

În cadrul evaluării instituției vor fi analizate următoarele aspecte:

Personalul

- a. Asigurarea școlii auxiliare cu cadre: numărul de personal / numărul de funcții (salarii) cu indicarea postului ocupat, vîrsta, vechimea de muncă: administrație, cadre didactice, educatori, specialiști, personal auxiliar.
- b. Analiza competențelor profesionale cu indicarea studiilor
- c. Analiza cursurilor de perfecționare de care au beneficiat cadrele din instituție,
- d. Analiza posibilităților de recalificare
- e. Analiza și recomandarea alternativelor de angajare în cîmpul muncii în comunitate pentru personalul instituției rezidențiale disponibilizat.

Activitățile metodice din cadrul instituției:

- a. Atestarea cadrelor didactice, planificarea perfecționării, etc..
- b. Analiza calității implementării curriculumului
- c. Analiza calității activității personalului didactic
- d. Analiza activităților extracurriculare și modul în care acesta contribuie la formarea personalității copiilor
- e. Programe educaționale curriculare și extracurriculare adoptate pentru anumite categorii de copii.
- f. Analiza comparativă a Programei educaționale curriculare și extracurriculare din școala auxiliară și a școlii din comunitate
- g. Nivelul atingerii standardelor educaționale de către elevi
- h. Relațiile școlii cu familia și comunitatea

Managementul școlar și eficiența cu care sînt folosite resursele (Planificarea și organizarea activităților)

- a. Planul managerial al unității de instruire
- b. Repartizarea obligațiilor funcționale între membrii administrației instituției
- c. Planurile anuale și operative
- d. Planurile de activitate ale diriginților de clasă
- e. Curriculum școlii auxiliare și a școlii de masă
- f. Orarul lecțiilor
- g. Registrul de împrumut de manuale
- h. Orarul activităților extradidactice și extrașcolare
- i. Regulamentul de ordine internă
- j. Starea documentației școlare
- k. Activitatea Consiliului profesoral, tematica ședințelor
- l. Activitatea Consiliului de Administrație, tematica ședințelor

Metodele de lucru:

- **Analiza documentelor** unității de instruire: ex. documentele din nomenclatorul documentației unității de instruire, planificarea curentă și de lungă durată a cadrelor didactice, caietele elevilor, rezultatele obținute de ei la testări și examene, statistica referitor la numărul de copii care continuă studiile superioare, orice alt document considerat important pentru evaluare.
- **Observarea activităților** desfășurate în instituția de instruire, se va asista la 55-60% din numărul total al activităților și lecțiilor.
- **Discuții/interviuri/focus - grupuri cu elevii și părinții, personalul unității de instruire.**

Aspectele discutate cu elevii vor cuprinde următoarele: Cît de interesante sînt lecțiile și activitățile, cum sînt tratați elevii, ce activități extracurriculare desfășoară, aspectele care cel mai mult le plac sau displac în viața școlii, responsabilitățile pe care le primesc, cît de stimulative sînt notele la școală, calitatea instruirii, menținerea contactelor cu familia, etc.

Aspectele discutate cu personalul didactic, administrativ și de deservire vor cuprinde următoarele: stilul de management și eficiența lui, planurile și realizarea lor, climatul psihologic, cum influențează ele asupra calității activității unității de instruire.

2. Evaluarea serviciilor de îngrijire a copiilor în școala auxiliară

Obiectivele componentei

- Identificarea serviciilor prestate în cadrul instituției (tipuri de servicii, numărul de beneficiari) și posibilitățile de utilizare a potențialului existent (resurse umane, echipament) în contextul transformării/închiderii instituției

În cadrul evaluării instituției vor fi analizate următoarele aspecte:

Serviciile de îngrijire din cadrul instituției:

- a. Analiza serviciilor prestate în cadrul instituției
- b. Categoriile de copii care au nevoie de servicii de îngrijire și a celor care beneficiază

Activitatea cu părinții:

- a. Activitățile de educare a părinților (adunările părinților, convorbiri, consultații, lecții);
- b. Eficiența relației școală-familie;

Relațiile cu comunitatea:

- a. Eficiența relației școală-comunitate;
 - Serviciile existente în comunitate și de care beneficiază copiii din instituție.
- b. Serviciile care trebuie dezvoltate în comunitate
- c. Numărul de școli din comunitate și numărul total de copii

Metode de lucru: Analiza documentației; colectarea datelor cantitative.

3. Evaluarea resurselor financiare

Obiectivele componentei:

- Evaluarea costului serviciilor educaționale și serviciilor de îngrijire din instituție și comunitate
- Evaluarea costului de întreținere a imobilului instituției (clădirile, teritoriul, etc.)
- Evaluarea costului serviciilor sociale alternative/substitutive existente în raion
- Evaluarea costurilor serviciilor de suport educațional și medicale complementare serviciilor sociale de substitutie
- Evaluarea costurilor de suprapunere/tranzitie presupuse procesul desinstitutionalizarii
- Analiza și evaluarea bugetelor pentru a identifica resursele de acoperire a cheltuielilor de suprapunere/tranzitie presupuse de procesul de desinstitutionalizare
- Informarea și elaborarea mecanismelor financiare de realocare a mijloacelor financiare spre servicii sociale comunitare

În cadrul evaluării instituției vor fi analizate următoarele aspecte:

Beneficiarii serviciilor școlii

- a. Numărul copii aflați în plasament
- b. Numărul copiilor rezidenți
- c. Numărul copiilor cu regim de zi, raionul sau comuna de origine.

Retribuirea muncii personalului:

- a. Numărul de salariați după categorii de personal
- b. Nivelurile de salarizare a personalului din institutie
- c. Nivelurile de salarizare a personalului din școlile din comunitate
- d. Alte cheltuieli asimilate: pregătire profesională, deplasări, etc

Costuri legate de funcționarea instituțiilor rezidențiale:

- a. Costuri cu utilitățile: apă, canalizare, colectarea gunoierului, încălzire, iluminat;
- b. Costuri de administrare: birotică, telefon, fax, internet;
- c. Costuri cu transportul.

Costuri legate de serviciile furnizate:

- a. Cheltuieli legate de cazarea si hrana beneficiarilor;
- b. Cheltuieli cu materiale si servicii specifice

Costuri legate de imobil și echipament:

- a. Costurile de menținere a clădirilor (blocul de studiu, dormitoare, cantina)
- b. Costurile de menținere terenurilor și spațiilor adiacente
- c. Reparatii curente;
- d. Reparatii capitale – asimilate investitiilor.

Serviciile de îngrijire existente în comunitate:

- a. Tipurile de servicii relevante pentru copii și familii și numărul de beneficiari
- b. Costurile operationale/curente ale serviciilor
- c. Costurile de investitii ale serviciilor

Analiza bugetelor raionale:

- a. Analiza pe tipuri ale resurselor bugetelor raionale pe ultimii 3 ani;
- b. Analiza pe tipuri a costurilor operationale/curente ale bugetelor raionale pe ultimii 3 ani;
- c. Analiza cheltuielilor de investitii ale bugetelor raionale pe ultimii 3 ani;
- d. Balanta sintetica venituri/cheltuieli.

Modele de planificare si management a finantarii procesului de desinstitutionalizare:

- d. Planificarea, managementul si finantarea serviciilor alternative/substitutie si complementare desinstitutionalizarii: servicii educationale suport, servicii medicale, servicii sociale
- e. Modalitati practice de realocare a fondurilor spre serviciile alternative/substitutie si complementare;
- f. Planificarea, managementul si finantarea pe termen lung a dezvoltarii serviciilor sociale comunitare.

Metodele de lucru:

- 1. Analiza documentației financiare;
- 2. Training oferit personalului din DASPF, DGITS si DFP;
- 3. Asistenta tehnica directa oferita personalului din DASPF, DGITS, DFP;
- 4. Interviu (Directia Finante, Asistenta Sociala, Educatie, personalul institutiei);
- 5. Modele de analiza, planificare si management financiar, bugetar si al costurilor.

II. Evaluarea sistemului de protecție sociala la nivel de raion

Obiective:

- Analiza sistemului de protecție a copilului la nivel de raion
- Analiza serviciilor sociale prestate diferitor categorii de beneficiari (copii) în comunitate (tipuri de servicii, numărul de beneficiari, localizarea, accesul, etc.)
- Analiza capacităților instituțiilor educaționale și a numărului de copii din localitate.

În cadrul evaluării instituției vor fi analizate următoarele aspecte:

Date generale despre raion:

- a. așezare geografică;
- b. populație totală, pe categorii urban/rural și pe categorii de vârstă: 0 - 18 ani, 18 – 57/62, peste 57/62; situație economică – date generale. Populație angajată pe domenii: industrie, agricultură, servicii. Populație angajată pe sector public/sector privat;
- c. șomaj: număr de persoane în șomaj, număr de persoane care au ieșit din evidența Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă dar care nu lucrează

Grupuri de copii în situații de risc din raionul:

- a. Populație totala copii
- b. Culegerea datelor statistice generale privind grupurile de copii în situații de risc;
- c. Culegerea informațiilor despre categoriile de beneficiari (copii) acoperite de serviciile sociale la nivel de raion.
- d. Numărul de copii reintegrați în familie, numărul de copii ne-școlarizați

Servicii sociale

- a. **Servicii sociale primare-comunitare**, oferite atât de sistemul public, cât și de ONG-uri: tipuri de servicii; beneficiari pentru fiecare tip de serviciu; modul de respectare a standardelor de calitate;
- b. **Servicii sociale specializate**, oferite atât de sistemul public, cât și de ONG-uri:

- c. **Servicii sociale cu specializare înaltă** (centre rezidențiale), oferite atât de sistemul public, cât și de ONG-uri:

Resurse

- a. Mijloace fixe: clădiri, terenuri, vehicule, alte echipamente. Starea lor tehnică, acces la electricitate, apă curentă, canalizare, sistem de încălzire;
- b. Resurse umane: personal pe specializări și pe categorii de servicii;
- c. Resurse financiare: bugete pe tipuri de servicii (daca este posibil);

Instituții școlare

- a. Numărul de școli și locația
- b. Numărul de cadre din școlile de masă, numărul de locuri vacante
- c. Capacitatea școlilor de masă
- d. Numar copii în aceste instituții,

Programe internaționale în curs de implementare pe tipuri de servicii;

Cadrul instituțional și legal; obiective ale politicilor naționale care trebuie îndeplinite pe parcursul implementării Planului Strategic Raional;

Probleme/nevoi identificate;

Metode de lucru:

1. Analiza documentației
2. Colectarea datelor cantitative.

Annex 6. Metodologia de evaluare a copiilor instituționalizați și a familiilor acestora

I. INTRODUCERE

Evaluarea copiilor instituționalizați și a familiilor acestora prevede colectarea și analiza minuțioasă a datelor sub următoarele aspecte: social, medical, educativ, psihologic. **Scopul evaluării**

Evaluarea are drept scop elaborarea și implementarea planului individual de îngrijire și re/integrare a copiilor instituționalizați în familiile biologice și extinse sau în servicii alternative instituționalizării.

Echipa de evaluare

Evaluarea este realizată de către o echipă multidisciplinară, care se constituie din asistenți sociali, psihologi, medici pediatri: neurolog — specialiști cu experiență în domeniile vizate și în problemele copiilor aflați în situații de risc.

Procesul de evaluare are la bază următoarele principii:

- respectarea **interesului superior** al copilului - în toate activitățile care-l privesc pe copil interesul superior al copilului trebuie să fie luat în considerare ca prioritate;
- respectarea **opinieii copilului** – în toate deciziile luate se respectă opinia copilului vis-a-vis de măsurile de soluționare a dificultății acestuia;
- abordarea **complexă și completă** a dezvoltării copilului și a situației sociale a familiei acestuia, axându-se pe elementele relevante (sănătate, nivel de educație, grad de adaptare psihosocială, situație socială și economică s.a.), precum și a interacțiunii dintre acestea;
- respectarea **confidențialității** - echipa multidisciplinară este responsabilă de păstrarea confidențialității datelor și a informațiilor despre copil și familie, colectate în procesul evaluării;
- abordarea **multidimensională** - echipa multidisciplinară elaborează și oferă recomandări privind dezvoltarea, re/integrarea familială și socială a copilului în baza abordării multidimensionale a dezvoltării copilului și situației lui sociale, inclusiv familiei lui;
- abordarea **multidisciplinară** asigură participarea activă și responsabilizarea tuturor specialiștilor implicați în procesul de evaluare a copiilor și familiilor acestora (asistenți sociali, psihologi, psihopedagogi, medici pediatri: neurologi, surdologi, ftiziatri, profesori, educatori, etc.).
- asigurarea **parteneriatului** psihosocial - echipa multidisciplinară colaborează activ cu beneficiarii direcți ai acestei activități: copilul și familiile biologice/extinse, alți îngrijitori ai acestora, specialiști și angajați ai instituțiilor rezidențiale, precum și cu autoritățile de la locul de trai a copiilor (primari, directori de școală, etc.).

II. INSTRUMENTE DE EVALUARE

1. Pentru evaluarea situației copiilor instituționalizați sunt aplicate următoarele instrumente de evaluare:

- *Formularul 1*. Evaluarea copilului instituționalizat;
- *Formularul 2(1,2)*. Evaluarea familiei copilului instituționalizat;
- *Formularul 3*. Evaluarea serviciilor sociale din comunitate.

2. Instrumentele de evaluare au fost aprobate de către Ministerul Educației și Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului (nr. 02/16-9062 din 29.09.2009 și nr.01.1926 din 18.09.2009).

3. Fiecare membru al echipei multidisciplinare evaluează copilul și completează formularele sau modulele specifice din formularele de evaluare, în corespundere cu competențele profesionale.

a) **Asistentul social** completează:

- *Formularul 1. Modulul A*. Date despre copil și familia lui;

- *Formularul 2 (1)*. Evaluarea situației familiei biologice/extinse a copilului instituționalizat;
- *Formularul 2 (2)*. Evaluarea situației familiei îngrijitorului copilului instituționalizat;
- *Formularul 3*. Evaluarea serviciilor sociale din comunitate.

b) Psihologul/psihopedagogul special completează:

- *Formularul I. Modulul B*. Date despre copil;
- *Formularul I. Modulul C*. Date despre copil.

c) Medicul pediatru neurolog completează:

- *Formularul I. Modulul D*. Date despre copil.

III. INSTRUIREA ECHIPEI MULTIDISCIPLINARE

Echipa multidisciplinară este instruită în cadrul unui seminar de 3 zile în scopul evaluării copilului instituționalizat și a familiei acestuia și elaborării planului individual de îngrijire și re/integrare.

Instruirea este realizată de către experți naționali în domeniul protecției copilului și în domeniile vizate în metodologia de evaluare.

IV. ETAPELE EVALUĂRII

Evaluarea situației copiilor instituționalizați și a familiilor acestora se va desfășura în 2 etape.

I Etapa

Prima etapă prevede activitatea asistentului social în instituția rezidențială. La această etapă a evaluării asistentul social analizează dosarele copiilor instituționalizați, colectând informații despre copil și familia sa; identifică cauzele care au condiționat instituționalizarea copilului și selectează datele despre familia biologică/extinsă, precum și alte informații relevante care se conțin în dosar. De asemenea, asistentul social discută și cu copilul, colectând datele necesare pentru completarea *Formularului 1 (Modulul A)*.

În instituțiile în care sunt evaluați copiii lucrează câte 2 asistenți sociali. Fiecare asistent social lucrează cu un număr determinat de copii plasați în instituție și evaluează dosarele acestora (1 asistent social – 1,5 ore X dosar = circa 5 dosare (5 copii)/ în 1 zi).

În procesul examinării dosarelor și a discuțiilor cu copilul asistentul social este sprijinit de către colaboratorii instituției rezidențiale și comunică activ cu aceștia, în special cu educatorul.

II Etapa

Etapa a II-a prevede implicarea tuturor membrilor echipei multidisciplinare (asistenți sociali, psihologi, psihopedagog special și medici pediatri neurologi) în procesul evaluării complexe a situației copilului.

Evaluarea se realizează pe grupuri mici de copii, conform unui orar, stabilit preventiv. Toți membrii echipei multidisciplinare realizează evaluările individuale ale copiilor timp de 1 zi, iar fiecare a 2-a zi este organizată o ședință de lucru a echipei, cu participarea obligatorie a tuturor membrilor echipei.

1. În ziua I, înainte de evaluările individuale ale copiilor, asistenții sociali prezintă membrilor echipei multidisciplinare rezultatele evaluării dosarelor primului grup de copii (G1=3; G2=3 copii, total = 6 copii), precum și rezultatele discuțiilor cu copii evaluați și educatorii acestora (*Formularul nr.1. Modulul A*).
2. În ziua a II-a asistenții sociali evaluează familiile primilor 6 copii (G1=3; G2=3) (*Formularul 2*), iar ceilalți membri ai echipei multidisciplinare (psihologii, psihopedagogi, medicii pediatri neurologii) evaluează copiii incluși în acest grup, colectând date de la copii și educatorii acestora.
3. În ziua a III-a, în cadrul ședinței echipei multidisciplinare, sunt analizate cazurile deja evaluate ale celor 6 copii (G1 și G2). Fiecare specialist prezintă o informație despre rezultatele evaluării copilului și familiei, cu

recomandări individualizate scrise. În baza datelor colectate și a recomandărilor evaluatorilor este elaborat un plan individual de îngrijire și re/integrare pentru fiecare copil.

De asemenea, în aceeași zi, într-o ședință separată, asistenții sociali prezintă rezultatele evaluării dosarelor celui de-al II-lea grup de copii (G3=3; G4=3 copii, total = 6 copii) și ale discuțiilor cu acești copii și educatorii acestora.

4. În ziua a **IV-a** asistenții sociali evaluează familiile celui de-al II-lea grup de 6 copii (G3=3; G4=3) (*Formularul 2*), iar ceilalți membri ai echipei multidisciplinare (psihologii, psihopedagogi, medici pediatri neurologi) evaluează acest grup de copii, discutând cu ei și cu educatorii lor.

Modalitatea de evaluare descrisă se aplică tuturor copiilor instituționalizați.

a) Evaluarea realizată de către asistentul social.

1. Asistentul social evaluează, la I-a etapă, dosarele personale ale copiilor, conform *Formularului I. Modulul A*.
2. La etapa a II-a, asistentul social evaluează situația familiei biologice/extinse sau a familiei îngrijitorului copilului instituționalizat, conform *Formularului nr. 2(1)* și *Formularului nr. 2 (2)*, după caz. Evaluarea situației familiei prevede deplasarea asistentului social la domiciliul familiei copilului instituționalizat.
3. În procesul vizitei la domiciliul familiei copilului instituționalizat asistentul social evaluează și serviciile sociale/educaționale existente în comunitate, conform *Formularului nr. 3*.
4. Evaluarea familiei/îngrijitorului copilului instituționalizat și a serviciilor sociale/educaționale de la domiciliul familiei copilului este realizată în comun cu asistentul social comunitar din localitate, precum și cu alți reprezentanți ai administrației publice locale de nivelul I.
5. Fiecare asistent social evaluează pe zi 3 familii ale copiilor instituționalizați (grupul nr. 1, 2, 3,=G1, G2, G3,...).
6. Vizitele în familii se organizează după principiul teritorial – sunt vizitate familiile din aceeași comunitate sau din comunități învecinate. În cazul când într-o familie sunt 2 sau mai mulți copii instituționalizați, evaluarea se realizează concomitent pentru toți copiii.
7. Asistentul social pregătește preventiv vizitele în familiile copiilor, coordonând orarul vizitelor cu asistenții sociali comunitari /autoritățile publice locale de la domiciliul copilului, asigurând, astfel, realizarea evaluării și întâlnirile cu părinții, sau, după caz, cu alți îngrijitori ai copiilor, sau persoane relevante pentru copil.
8. Asistentul social este responsabil de toate cazurile copiilor evaluați și colectează de la membrii echipei multidisciplinare formularele de evaluare și recomandările pentru planul individual de îngrijire și re/integrare, după fiecare ședință a echipei multidisciplinare. Rezultatele evaluării servesc pentru întocmirea planului individual de îngrijire și re/integrare a copilului.
9. Asistentul social definitivează, cu asistența specialistului DASPF (supervizor) planurile individuale de îngrijire și re/integrare ale copiilor evaluați.
10. Asistentul social, împreună cu specialistul DASPF (supervizor), întocmesc câte un dosar pentru fiecare copil evaluat. Dosarul cuprinde formularele de evaluare și informațiile relevante pentru copil și familia acestuia, colectate în procesul evaluării, inclusiv, planul individual de îngrijire și re/integrare.
1. **Evaluarea copilului de către psiholog, psihopedagog, medicul pediatru neurolog.** Psihologul, psihopedagogul, medicul pediatru și neurolog, încep evaluarea copilului după ședința de prezentare a informației din dosarul copilului (G1 și G2), făcută de către asistentul social.
2. **Psihologul și/sau psihopedagogul (2)** lucrează împreună cu unul și același copil. Un psiholog discută cu copilul, iar al doilea notează datele observării și completează *Formularul 1 (Modulul B)*.
3. Ulterior, similar, psihologii discută și cu pedagogul/educatorul copilului, colectând informația despre copil, conform *Formularului 1 (Modulul C)*.
4. **Medicul pediatru neurolog** examinează copilul, discută cu el și analizează datele din cartela medicală a copilului, colectând informații relevante, conform *Formularului I (Modulul D)*.

5. Fiecare specialist, în baza rezultatelor evaluării individuale, prezintă în ședință, după fiecare zi de evaluare, datele evaluărilor realizate și înaintează propunerile scrise pentru Planul individual de îngrijire și re/integrare a copilului.
6. După întocmirea Planului individual de îngrijire și re/integrare a copilului, fiecare membru al echipei multidisciplinare prezintă formularele completate asistentului social, responsabil de caz (asistentul social care a evaluat copilul și familia).

b) Ședințele echipei multidisciplinare

1. Ședințele echipei multidisciplinare se organizează o dată la două zile.
2. La ședințe participă, obligatoriu, toți membrii echipei multidisciplinare (asistenții sociali, **psiholog, psihopedagog, medicul pediatru neurolog**). Reprezentanții DASPF/SASPF (specialistul principal în protecția drepturilor copilului și specialistul principal în problemele familiilor cu copii în situație de risc), reprezentanții instituției rezidențiale, coordonatorul local și coordonatorul proiectului participă la toate ședințele echipei.
3. Prima ședință este o ședință de informare. Asistenții sociali prezintă informații despre rezultatele evaluării primelor 6 dosare ale copiilor (G1 și G2). Informațiile sunt prezentate psihologilor, psihopedagogului, medicului pediatru neurolog, care în următoarea zi evaluează individual fiecare caz separat (6 copii), colectând informații și date conform *Formularului nr.1 (modulele B, C, D, E)*.
4. Ședința a II-a și următoarele ședințe sunt organizate după algoritmul descris la Capitolul IV - ETAPELE EVALUĂRII.

Fiecare membru al echipei multidisciplinare realizează evaluarea individuală a copiilor după algoritmul prescris, în conformitate cu orarul stabilit preventiv.

În procesul realizării evaluării individuale a copilului instituționalizat și a familiei acestuia membrii echipei multidisciplinare respectă confidențialitatea datelor și informațiilor cu privire la copil și familia acestuia.

Annex 7. Raport privind evaluarea resurselor financiare a serviciilor educaționale și de îngrijire din instituție și comunitate (raioanele Ungheni și Fălești)

CUPRINS

Evaluarea costurilor	55
1. Cheltuieli în instituții rezidențiale.....	55
Analiza relației beneficiar și personal angajat	55
Analiza structurii cheltuielilor	57
2. Divizarea cheltuielilor pentru educație și îngrijire	59
3. Analiza comparativă a cheltuielilor în învățământ	61
Costuri pentru servicii comunitare	61
Concluzii și recomandări.....	62
ANEXE	63
Anexa 1. Bugetul școlilor internat cu regim special	63
Anexa 2. Divizarea cheltuielilor în educație și îngrijire.....	65
Anexa 3. Bugetul școlilor de cultură generală	67

Evaluarea costurilor

Analiza prezentată în raportul respectiv se bazează pe datele colectate în direcțiile finanțe ale consiliilor raionale Ungheni și Fălești. S-au prezentat pentru analiză datele pentru bugetul executat în anii 2008-2009 și bugetul aprobat pentru prima jumătate a anului 2010.

Datele prezentate au avut un format unic tipizat aprobat de Ministerul Finanțelor.

Instituțiile incluse în analiză sunt:

1. Școala internat cu regim special din Albinețul Vechi
2. Școala internat cu regim special din Socii Noi
3. Școala medie nr.3 din Fălești
4. Gimnaziul nr.4 din Fălești
5. Liceul teoretic din Fălești
6. Școala internat cu regim special din Sculeni
7. Gimnaziu din s. Agronomovca

Tipul instituțiilor este diferit, deoarece copiii care ulterior vor fi dezinstituționalizați pot fi viitorii elevi ale acestor instituții comunitare de învățământ.

1. Cheltuieli în instituții rezidențiale

În analiză au fost incluse datele a trei școli internat cu regim special, toate fiind cu finanțare din bugetul raional. Evidența contabilă pentru instituțiile din Fălești este efectuată în cadrul instituției de către un contabil, cu studii în domeniul contabilității. La nivel raional managementul financiar este efectuat de către Direcția finanțe a Consiliului Raional. În instituția din Sculeni nu este contabil în statele de personal, evidența contabilă fiind efectuată de contabilitatea centralizată de pe lângă Direcția de învățământ, tineret și sport a Consiliului Raional Ungheni. Faptul că în instituție există funcție de contabili, evidența este mai transparentă și executarea bugetelor aprobate este mai calitativă. Darea de seamă financiară și contabilă, în raionul Fălești, este prezentată trimestrial Direcției finanțe a Consiliului Raional. În raionul Ungheni directorul instituției rezidențiale nu are nici o responsabilitate privind gestiunea corectă și eficientă a mijloacelor publice și nu prezintă nici un fel de raport financiar la direcția raională de resort.

Analiza relației beneficiar și personal angajat

Bugetele instituțiilor rezidențiale analizate în mare măsură depind de numărul copiilor plasați în școala internat. Unde numărul copiilor este mai mare costul de întreținere al unui copil este mai mic (vezi figura 1). Din exemplu instituțiilor analizate putem concluziona că utilizarea acestor "școli speciale" sub numărul capacității, ca și orice instituție de învățământ, aduce mari prejudicii bugetului din care se finanțează.

Diagrama 1: Dinamica cheltuielilor curente pentru 1 copil pe an, lei

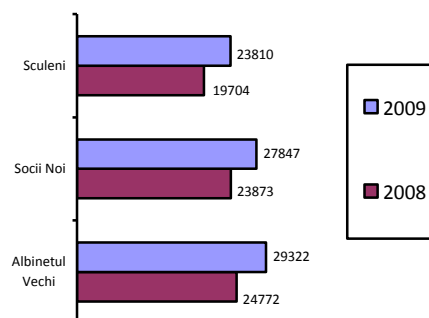
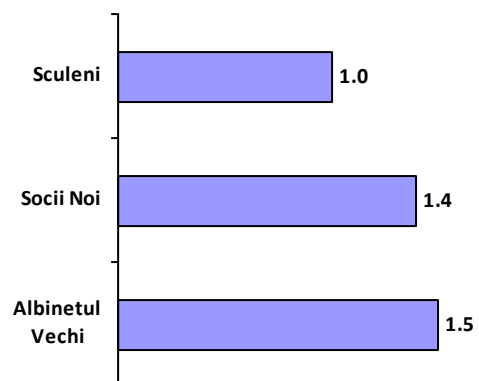

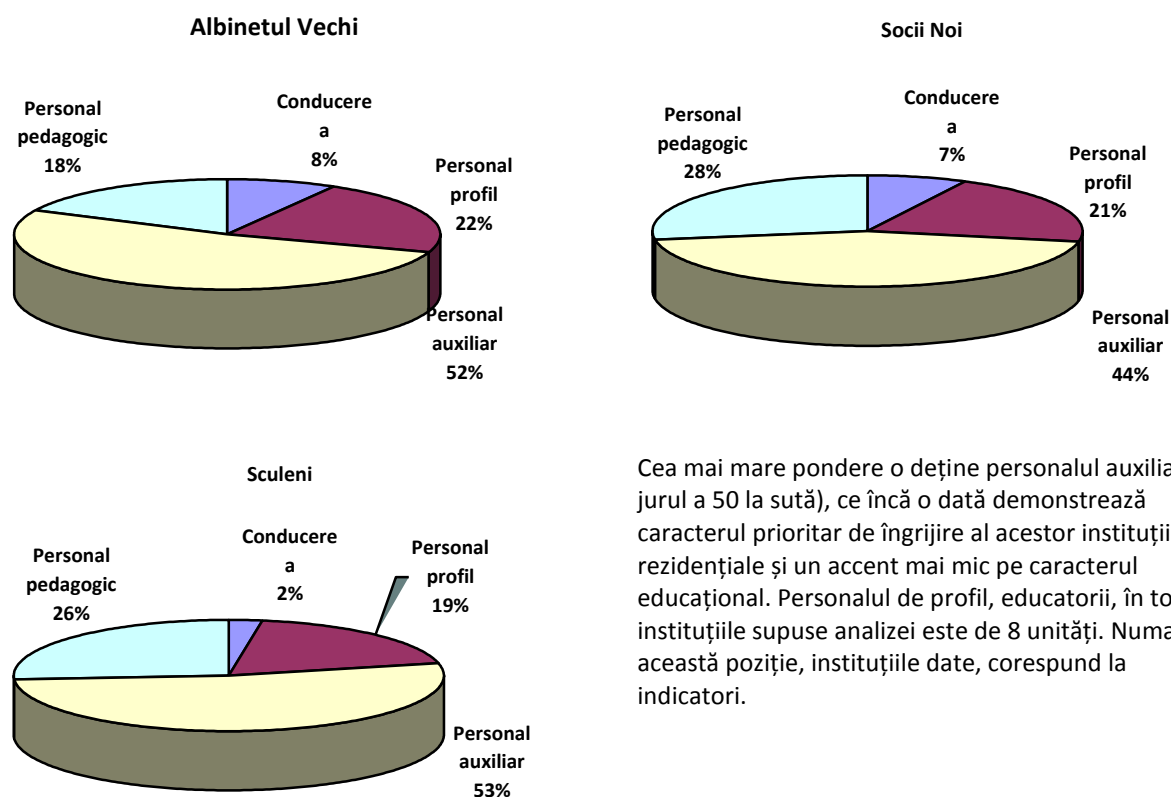
Diagrama 2: Numărul elevilor la un post de personal, 2009

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliile raionale Fălești și Ungheni

În perioada analizată la școala internat cu regim special din Albinețul Vechi **numărul mediu al copiilor** a fost de copii 54, la Socii Noi 55 copii. În același timp la Sculeni – 83 copii. Din punct de vedere al managementului financiar, deja este o problemă privind utilizarea mijloacelor publice: menținerea a două instituții de același tip din unul și același buget, care funcționează sub capacitatea inițială propusă, trebuie să pună în gardă autoritățile locale și să impună soluții de utilizare mai eficientă a mijloacelor bugetare cu o calitate mai satisfăcătoare. Deși numărul copiilor diferă în fiecare din instituțiile menționate, **statele de personal** sunt foarte aproape unul de altul: Albinețul Vechi – 36.5 posturi, Socii Noi - 40.1 posturi, Sculeni – 42 posturi.

Diagrama 3: Componenta statelor de personal, 2009

Cea mai mare pondere o deține personalul auxiliar (în jurul a 50 la sută), ce încă o dată demonstrează caracterul prioritar de îngrijire al acestor instituții rezidențiale și un accent mai mic pe caracterul educațional. Personalul de profil, educatorii, în toate instituțiile supuse analizei este de 8 unități. Numai la această poziție, instituțiile date, corespund la indicatori.

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliile raionale Fălești și Ungheni

După cum a fost menționat anterior, în statele instituțiilor din Fălești există contabil, de aceea aparatul administrativ este mai mare (vezi diagrama 3) și este format din trei persoane comparativ cu o persoană la Sculeni. Numărul de elevi la un post de personal (vezi figura 2) ne demonstrează din nou relația direct proporțională a costului de persoanele angajate și bugetul instituției.

Analiza structurii cheltuielilor

Cheltuielile pentru întreținerea instituțiilor rezidențiale sunt în creștere permanentă. Dinamica creșterii este neuniformă între cele trei instituții rezidențiale (vezi tabelul 1).

Tabelul 1. Dinamica cheltuielilor în instituțiile rezidențiale analizate

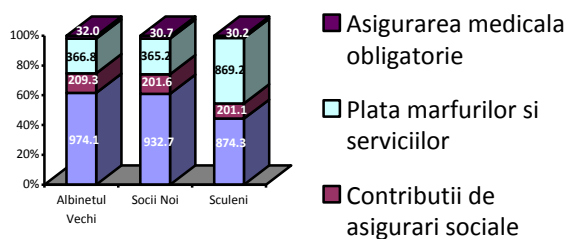
Școlile internat cu regim special:	Buget efectiv, mii lei	Dinamica creșterii fata de anul precedent, %
------------------------------------	------------------------	--

	2009	2008	2007	2009	2008
Albinețul Vechi	1589.6	1352.2	1239	18%	9%
Socii Noi	1537.6	1330	1129	16%	18%
Sculeni	1976.2	1754.4	1376.3	13%	27%

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliile raionale Fălești și Ungheni

Analizând datele tabelului de mai sus putem constata că o creștere se denotă în toate instituțiile, dar cea mai mare la Sculeni, mai ales în anul 2008 – cu circa 27 la sută, care în mare parte a fost influențată de reparațiile capitale și curente, care au avut loc în acest an. Creșterea în anul 2009 a fost mai mult condiționată de creșterea cheltuielilor pentru copil în tot sistemul rezidențial în acest an.

Diagrama 4. Structura cheltuielilor curente în anul 2009

Cea mai mare parte a cheltuielilor revine cheltuielilor de personal (retribuirea muncii, contribuții sociale asigurare socială și asigurarea medicală obligatorie) în jurul a 87% din cheltuieli curente. Celelalte 13 la sută – sunt cheltuieli ce țin de alimentație, încălzire, lumină și alte cheltuieli operaționale (administrative). Aceste date sunt mai mult caracteristice instituțiilor din Fălești.

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliul raional Fălești

Dat fiind faptul că acest exercițiu este efectuat pentru două unități administrative teritoriale diferite, atunci noi putem face comparații și între modul de bugetare în aceste raioane.

Tabelul 2. Componența cheltuielilor pentru mărfuri și servicii, bugetul efectiv 2009

	Albinețul Vechi		Socii Noi		Sculeni	
	Mii lei	Pondere în total, %	Mii lei	Pondere în total, %	Mii lei	Pondere în total, %
Cheltuieli curente	974.1	100%	932.7	100%	874.3	100%
Retribuirea muncii	117.8	62%	108.8	61%	50.8	44%
Conducerea	356.8	12%	289.0	12%	216.4	6%
personal profil	199.0	37%	148.8	31%	278.1	25%
personal auxiliar și deservire	300.5	20%	386.1	16%	329.0	32%
personal pedagogic	209.3	31%	201.6	41%	201.1	38%
Contribuții de asigurări sociale	366.8	13%	365.2	13%	869.2	10%
Plata marfurilor și serviciilor	31.5	23%	45.2	24%	70.6	44%
energia electrica	112.1	9%	83.8	12%	256.4	8%
combustibil (cărbune)	150.8	31%	156.2	23%	301.1	29%
alimentația	32.8	41%	23.4	43%	33.0	35%
rechizite de birou	22.8	9%	12.3	6%	59.7	4%
inventar moale	16.8	6%	44.3	3%	148.4	7%
Alte	1.2	5%	1.4	12%	1.4	17%
Deplasări în interes de serviciu	32.0	0%	30.7	0%	30.2	0%
Asigurarea medicală obligatorie	974.1	2%	932.7	2%	874.3	2%

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliul raional Fălești

Deci, structura cheltuielilor în instituțiile din raionul Fălești este asemănătoare și în același timp foarte diferită de cea din raionul Ungheni. Accentul în primele două este pe cheltuieli de personal, pe când la școala specială din

Sculeni cheltuielilor operaționale le revine o pondere mult mai mare – 44 % în anul 2009 (vezi tabelul 2 și anexele), care se micșorează lent din an în an, în 2007 fiind la nivel de 47 la sută.

Multe întrebări apar la analiza datelor privind componența "retribuirea muncii" (vezi tabelul 3) la Albinețul Vechi.

Tabelul 3. Componența retribuirii muncii, Albinețul Vechi

	Buget efectiv, mii lei			Dinamica creșterii fata de anul precedent, %	
	2009	2008	2007	2009	2008
Retribuirea muncii					
salariul funcției	367.8	432.4	461.3	-15%	-6%
sporuri la salariul funcției	404.3	134.2	84.9	201%	58%
retribuirea complementara	136.7	115.8	42.2	18%	174%
ajutor material	65.3	52	51.2	26%	2%

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliul raional Făleşti

Datele ne arată micșorarea salariului de bază cu 15% în anul 2009, și majorarea de două ori a sporurilor la salariul funcției. O asemenea tendință se vede pentru retribuirea complementară în anul 2008, care a crescut de 1.7 ori față de cifrele înregistrate în anul 2007.

În același timp, este necesar de menționat, că în toate instituțiile cheltuielile de personal cresc însă cele operaționale se micșorează, ce ne permite să concludem (1) că accentul se pune mai mult pe angajați decât pe beneficiari și (2) acesta se întâmplă din cauza micșorării numărului de copii în aceste scoli speciale, și rata copil/angajat pune presiune asupra bugetului..

Cheltuielile pentru mărfuri și servicii se păstrează practic la același nivel (vezi diagrama 4) numai fiind indexate la indicele prețului de consum. Aceste date sunt foarte utile la analiza cheltuielilor pentru divizarea între costurile pentru educație și îngrijire.

Ponderea cea mai mare în cheltuielile pentru mărfuri și servicii revine în ordinea descrescătoare: cheltuielilor pentru alimentație, combustibil (cărbune), energie electrică, rechizite de birou, etc. În unele cazuri apar cheltuieli, care sunt efectuate nu în fiecare an la nivelul foarte înalt precum sunt reparațiile. Acestea din urmă pot fi într-un an mai mare în altul moderate. Unele detalii privind aceste cheltuieli sunt prezentate în tabelul 2 și anexe.

Cheltuielile capitale au fost înregistrate în cea mai mare parte în anul 2008, practic în toate instituțiile rezidențiale. Totuși clădirile, în care sunt plasate instituțiile, sunt uzate mai mult de 50 la sută, și sunt menținute prin renovări cosmetice. Divizarea cheltuielilor pentru educație și îngrijire

Pentru a efectua o analiză calitativă a costurilor se va utiliza indicatorul **costul pe copil**. Deoarece în instituțiile de învățământ de cultură generală nu vom avea costuri de îngrijire, cheltuielile instituțiilor rezidențiale trebuie divizate între educație și îngrijire. Analiza comparativă a acestui indicator a fost posibilă prin divizarea cheltuielilor. Metodologia de divizare a cheltuielilor pentru servicii, care sunt prestate în cadrul instituției în servicii educaționale (instruire) și servicii de îngrijire, este reflectată în tabelul 4 și anexa 2 la prezentul raport. Procentul de divizare a fost calculat reieșind din durata zilei de muncă a angajaților, activitățile care se desfășoară pe parcursul zilei, cheltuielile legate nemijlocit de procesul de instruire și îngrijire.

Tabelul 4. Divizarea cheltuielilor (exemplul Albinețul Vechi), anul 2009

	Educatie		Ingrijire	
	Mii lei	Ponderea in total, %	Mii lei	
Cheltuieli curente	1583.4	X	583.5	999.9
Retribuirea muncii	974.1	X	422.6	551.5
Conducerea	117.8	35%	41.2	76.6
personal profil	356.8	20%	71.4	285.4
personal auxiliar si deservire	199.0	35%	69.7	129.4
personal pedagogic	300.5	80%	240.4	60.1
Contributii de asigurari sociale	209.3	43%	89.0	120.3
Plata marfurilor si serviciilor	366.8	X	58.0	308.8

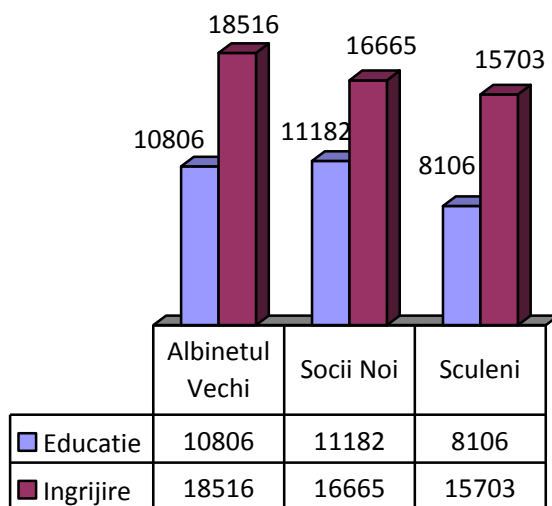
energia electrica	31.5	30%	70%	9.5	22.1
combustibil (carbune)	112.1	30%	70%	33.6	78.5
Alimentatia	150.8	0%	100%	0.0	150.8
rechizite de birou	32.8	30%	70%	9.8	23.0
inventar moale	22.8	0%	100%	0.0	22.8
Alte	16.8	30%	70%	5.0	11.8
Deplasari in interes de serviciu	1.2	30%	70%	0.4	0.8
Asigurarea medicala obligatorie	32.0	43%	58%	13.6	18.4
Numar copii	54.0				
Cost copil/an, lei				10805.79	18516.44

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliul raional Făleşti

Diferit au fost divizate cheltuielile pentru persoanele angajate: salariul personalului de profil (educatorii) și salariul învățătorilor a fost divizat 20 la 80, unde 80 la suta din ziua de muncă este nemijlocit după profil și 20 la sută de lucrul adăugător cu copiii. Ziua de muncă a personalului de conducere și a personalului auxiliar a fost divizat reieșind din faptul că 1/3 din funcțiile sale sunt prestate în prima jumătate a zilei când sunt orele de instruire și 2/3 din timp ține de procesul de educație. Aceeași logică a fost urmărită la divizarea cheltuielilor administrative. De exemplu: alimentarea și cheltuielile pentru inventar moale (haine și albituri) sunt sută la sută activitate de îngrijire. În același timp energia electrică, încălzirea încăperilor, alte cheltuieli țin de ambele procese care au loc în instituție. De aceea acestea ele au fost divizate reieșind din procesul de învățământ.

Ca rezultat, cheltuielile pentru educație și îngrijire, conform datelor din anul 2009 s-au divizat după cum este prezentat în diagrama 5.

Diagrama 5. Cheltuielile de educație și îngrijire în școlile cu regim special, anul 2009, lei

Sursa: Calculele autorului

Rezultatele sunt foarte diferite una față de alta deși la prima vedere structura generală a cheltuielilor poate părea uniformă. De aceea, în procesul de dezinstituționalizare se recomandă de a analiza bugetul fiecărei instituții separat, pentru a nu aduce prejudicii bugetului administrației publice locale. Din alt punct de vedere, dacă se va purcede la calculul coșului minim a unui elev (exemplul școlilor acum supuse procesului de eficientizare), atunci pentru fiecare categorie de copil cu necesități speciale trebuie să se adauge un coeficient sau o sumă absolută de bani, în dependență de planul individual.

Încă o remarcă importantă, cheltuielile pentru educație sunt aproape de cheltuielile reale care au fost înregistrate pentru un elev în diferite tipuri de educație generală. Detalii la acest subiect în următorul capitol.

2. Analiza comparativă a cheltuielilor în învățământ

Pentru a face o comparație între cheltuieli, au fost analizate bugetele a patru instituții de cultură generală, care după numărul de copii, capacitate și locul de plasare corespund cu instituțiile rezidențiale analizate.

În raionul Fălești au fost selectate un liceu, un gimnaziu și o școală medie. În raionul Ungheni a fost selectat un gimnaziu. Datele detaliate privind bugetele acestor instituții de învățământ sunt prezentate în anexa 3.

Precum la instituțiile rezidențiale, așa și la școlile de cultură generală, costul pentru un elev în mare parte depinde de numărul de elevi în instituția de învățământ (vezi tabelul 5).

Tabelul 5. Cheltuieli comparative de instruire

Indicatorii	Școala medie nr.3 din Fălești	Gimnaziul nr.4 din Fălești	Liceul teoretic din Fălești	Gimnaziul din s. Agronomovca
Cost 1 copil/an, lei	9877.5	5422.5	4129.8	10303.4
Număr copii	111	178	386	117
Coeficient elev/ pedagog	5.8	10.3	14	4.9

Sursa: Direcția Finanțe, Consiliile raionale Fălești și Ungheni

Comparând datele din diagrama 5 și tabelul 5 putem constata, că cheltuielile pentru instruire (educație) sunt foarte aproape una de alta în instituțiile rezidențiale și cele comunitare. Totuși, în instituțiile de învățământ cu mulți elevi costul se micșorează practic de două ori și este la nivelul normativului acordat de către bugetul de stat autorităților locale în transferuri în sumă de 5246 lei pentru un elev.

Ponderea cheltuielilor de personal în instituțiile de învățământ de cultură generală s-a majorat în ultimii ani și a ajuns la nivelul de 84-86 la sută. Atenția sporită a Guvernului asupra îmbunătățirii utilizării mijloacelor bugetare în sectorul educației, aduce structura cheltuielilor în sistemul general de învățământ spre structura cheltuielilor din instituțiile rezidențiale, unde cheltuielile de personal erau destul de înalte. O atenție mare se acordă ratei elev/ personal sau elev/ pedagog. Și unde această rată este mai aproape de 15/1 acolo și cheltuielile pentru un elev sunt mai mici (vezi tabelul 5).

Costuri pentru servicii comunitare

Deoarece acest raport are scopul de a propune alternative pentru copiii care vor fi dezinstituționalizați, în această parte a raportului vom încerca să prezentăm unele opțiuni de servii, care pot fi propuse în loc.

În urma evaluării copiilor din instituțiile menționate, se planifică acordarea următoarelor servicii:

- Sprijin familial în mijloace bănești;
- Integrarea în școli de cultură generală;
- Incluziunea în școli de cultură generală;
- Asistența parentală profesionistă.

Fiecare din aceste servicii pot fi acordate separat și în combinație. Totuși fiecare din ele au scopul său și costurile sale specifice.

- Sprijin familial.** Din practica acordării acestui serviciu în ultimii 2 ani, se propune de a începe prestarea acestui serviciu acordând familiei de unde provine copilul a câte 600 lei pentru fiecare copil lunar cel mult 6 luni consecutive. Această perioadă de timp este optimă, din punct de vedere a specialiștilor, pentru a ieși din situația dificilă privind școlarizarea copilului. Suma totală pentru 6 luni pentru un copil ajunge la **3600 lei (600 lei*6 luni)**. Acești bani pot fi suficienți pentru unele familii, fiind achitați într-o tranșă.
- Integrarea copiilor în școli de cultură generală.** Costul unui copil în școala generală în mediu pe unitate administrativ teritorială constituie în jurul a **440 lei lunar (normativul stabilit în Normele**

metodologice pentru elaborarea bugetului pentru anul 2010 - 5246.50 lei anual)¹. Costul acestei acțiuni este direct proporțional economiilor care pot fi efectuate în urma dezinstituționalizării copiilor din instituțiile rezidențiale. În caz dacă instituția rezidențială din care vine copilul se finanțează din bugetul local, atunci această trecere va fi mai puțin dureroasă pentru bugetul local. Poate apărea unele probleme în cazul când unul și același copil a fost contabilizat în două instituții diferite. În acest caz micșorarea bugetului este inevitabilă.

- iii. **Incluziunea în școlile de cultură generală.** Acest serviciu depinde foarte mult de două "variabile": planul individual de lucru cu copilul și pedagogul social. Cu cât mai aprofundată va fi dezabilitatea copilului cu atât mai scump va fi acest serviciu. De ce? Activitatea pedagogului social se propune de a fi măsurată în orele de lucru cu copilul. Costul pe o unitate a cadrului didactic de sprijin (pedagog social – pe perioada de tranziție, până la reglementarea legală a profesiei date) este de 2277 lei lunar, inclusiv toate plățile sociale (asigurare socială și medicală achitate de angajator). Deci norma pentru o oră aproximativ poate fi stabilită reieșind din 18 ore pe săptămână sau să fie stabilită rata/ oră reieșind din complexitatea cazului începând cu **50 lei ora**, care ulterior să fie indexată ca și nivelul salarizării cadrului didactic.

Un mare rol în stabilirea orelor de lucru adăugător pentru copiii cu necesități adăugătoare îl are planul individual de lucru pregătit pentru fiecare copil în parte de echipa intra-școlară. Membrii aceste echipe sunt: directorul-adjunct a instituției de învățământ, psihologul de la aceeași instituție și asistentul social comunitar. Pentru elaborarea planului individual a unui copil se propune de a utiliza cel mult 8 ore de lucru a fiecărui din specialiștii nominalizați. Aceste ore să fie remunerate reieșind din costul unei ore de lucru împărțind salariul lunar calculat la 72 ore de lucru pe lună, dar **nu mai puțin de 35 lei pe oră**.

- iv. **Asistența parentală profesionistă.** Conform HG nr.924 din 31 decembrie 2009 "Cu privire la alocațiile pentru copiii plasați în serviciul APP", suma **indemnizațiilor** pentru un beneficiar de acest serviciu constituie **8780 lei** (630 lei* 6 luni+5000 lei alocație anuală). Salarizarea **asistentului parental** va constitui în jurul a **2277 lei lunar**, inclusiv toate plățile sociale achitate de angajator.

Dacă analizăm costurile pentru anumite servicii din cele enumerate mai sus, putem concluziona că divizarea cheltuielilor în cadrul instituției rezidențiale va permite administrației locale să-și calculeze mai atent posibilitățile înainte de a decide de a plasa un copil într-un serviciu sau altul.

Concluzii și recomandări

Evoluția bugetelor în instituțiile analizate nu neapărat ține de îmbunătățirea serviciului prestat în ele: educație (învățământ) ori îngrijire. De exemplu: bugetul de întreținere la școala internat cu regim special Sculeni se majorează, însă cheltuielile ce țin de procesul de studii se micșorează, și anume cheltuielile pentru materiale didactice, rechize de birou, etc.

Bugetele aprobate la începutul anului diferă esențial de cel executat real. Acest proces este influențat de numărului de copii planificați de a fi înmatriculați și numărul real înscriși. Permanent se planifică de a înmatricula mai mulți copii, pentru a majora bugetul inițial și a sustrage mai mulți bani pentru educație prin transferuri de la bugetul de stat, a cărei cifră depinde de numărul de beneficiari.

Principalele concluzii care pot fi utile în procesul de dezinstituționalizare pot fi:

1. Managementul financiar este diferit în instituțiile rezidențiale din Fălești și Ungheni: în Fălești evidența contabilă este efectuată în cadrul instituției cu raportarea către direcția finanțe raională, în Ungheni evidența se efectuează în contabilitatea centralizată a direcției învățământ la nivel de raion, care la rândul său prezintă rapoartele direcției finanțe.
2. Toți copiii din instituțiile rezidențiale sunt domiciliați în instituție și se află la deservire deplină a statului. Oricum, numărul copiilor orfani este mic de la 22% în Albineț (Fălești) la 9% Socii Noi (Fălești).

¹ Deoarece în fiecare raion cheltuielile pentru întreținerea unui copil în școli, gimnazii și licee este diferită, și în mare măsură depinde de rata elev/pedagog, se recomandă pentru calculele inițiale de utilizat normativul inclus în transfer. Reieșind din capacitățile financiare ale fiecărui raion acesta poate fi majorat, utilizând formula internă de egalizare a bugetelor locale.

3. Perioada de ședere a copiilor în instituție pe parcursul anului - se limitează la anul de învățământ. Din documentele examinate reiese că pentru perioada vacanței de vară copiii sunt plecați din instituție acasă sau la rude.
4. Costul de întreținere a unui copil este în creștere de la an la an: atât pentru educația generală cât și pentru educația specială.
5. Micșorarea numărului copiilor în școlile internat cu regim special conduce la economii de mijloace financiare, care pot fi investite în sistemul școlilor de cultură generală, precum și în dezvoltarea serviciilor sociale în comunitate. Aceasta poate avea loc doar în cazul în care reforma sistemului rezidențial va include atât micșorarea numărului copiilor în internate, cât și revizuirea mijloacelor fixe ale acestora, fiind luate în calcul posibilitățile micșorării considerabile a numărului și capacităților instituțiilor rezidențiale.
6. În cazul în care se va decide asupra reorganizării instituției, cu transferarea acestui serviciu în subordinea autorităților publice raionale, va fi necesar transferul bunurilor imobile la balanța structurilor raionale cu titlu gratuit, care, la rândul lor, vor decide asupra tipului și capacității serviciilor comunitare, necesare de dezvoltat în continuare în conformitate cu necesitățile locale.
7. Finanțarea acestor activități trebuie să fie făcută atât din bugetul local cât și din bugetul de stat. Suportul din partea bugetului de stat va fi necesar mai mult în perioada de tranziție, când instituția rezidențială nu s-a lichidat complet, dar necesitatea în servicii comunitare este simțitoare.
8. Autoritatea publică locală trebuie să dețină responsabilitatea financiară asupra hotărârilor vizând serviciile pentru susținerea și îngrijirea copilului, fie că este vorba de serviciu comunitar, fie de cel rezidențial.

ANEXE

Anexa 1. Bugetul școlilor internat cu regim special

A) din Albinețul Vechi, raionul Fălești

Cheltuieli efective	2009		2008		2007	
	Mii lei	% in total	Mii lei	% in total	Mii lei	% in total
Cheltuieli total	1589.6		1352.2		1239.0	
Cheltuieli curente	1583.4	100.0%	1337.7	100.0%	1232.9	100.0%
Retribuirea muncii	974.1	61.5%	734.4	54.9%	639.6	51.9%
salariul functiei	367.8	23.2%	432.4	32.3%	461.3	37.4%
sporuri la salariul functiei	404.3	25.5%	134.2	10.0%	84.9	6.9%
retribuirea complimentara	136.7	8.6%	115.8	8.7%	42.2	3.4%
ajutor material	65.3	4.1%	52.0	3.9%	51.2	4.2%
Contributii de asigurari sociale	209.3	13.2%	163.7	12.2%	147.1	11.9%
Plata marfurilor si serviciilor	366.8	23.2%	417.1	31.2%	430.8	34.9%
energia electrica	31.5	2.0%	47.6	3.6%	37.6	3.0%
gazele		0.0%		0.0%		0.0%
rechizite de birou	32.8	2.1%	21.3	1.6%	49.4	4.0%
energia termica		0.0%		0.0%		0.0%
materiale didactice	1.0	0.1%	1.0	0.1%	0.1	0.0%
carti si editii periodice		0.0%		0.0%		0.0%
utilajul si inventar special		0.0%		0.0%		0.0%
alimentatia	150.8	9.5%	190.7	14.3%	183.7	14.9%
medicamente	2.2	0.1%	2.0	0.1%	1.0	0.1%
servicii telecomunicatii, posta	1.9	0.1%	1.8	0.1%	1.8	0.1%
inventar moale si echipamentul	22.8	1.4%	25.0	1.9%	15.0	1.2%
reparatii curente cladirii, incaperi	4.9	0.3%	20.3	1.5%	42.6	3.5%
reciclarea cadrelor	1.6	0.1%	7.0	0.5%	0.5	0.0%
combustibil (carbune)	112.1	7.1%	98.3	7.3%	98.6	8.0%
lucrari informatica si de calcul		0.0%	1.2	0.1%		0.0%

apa si canalizarea		0.0%		0.0%		0.0%
salubritizarea		0.0%		0.0%		0.0%
altele	5.2	0.3%	0.9	0.1%		0.0%
Deplasari in interes de serviciu	1.2	0.1%	2.1	0.2%	0.7	0.1%
Asigurarea medicala obligatorie	32.0	2.0%	20.4	1.5%	14.7	1.2%
Cheltuieli capitale	6.2		14.5		6.1	

B) din Socii Noi, raionul Făleşti

Cheltuieli efective	2009		2008		2007	
	Mii lei	% in total	Mii lei		Mii lei	% in total
Cheltuieli total	1537.6		1330.0		1129.0	
Cheltuieli curente	1531.6	100.0%	1313.0	100.0%	1123.3	100.0%
Retribuirea muncii	932.7	60.9%	707.1	53.9%	604.9	53.9%
salariul functiei	334.3	21.8%	271.2	20.7%	449.7	40.0%
sporuri la salariul functiei	328.6	21.5%	249.3	19.0%	69.4	6.2%
retribuirea complimentara	213.8	14.0%	139.8	10.6%	38.5	3.4%
ajutor material	56.0	3.7%	46.8	3.6%	47.3	4.2%
Contributii de asigurari sociale	201.6	13.2%	158.4	12.1%	139.4	12.4%
Plata marfurilor si serviciilor	365.2	23.8%	424.8	32.4%	361.9	32.2%
energia electrica	45.2	3.0%	41.3	3.1%	31.2	2.8%
gazele		0.0%		0.0%		0.0%
rechizite de birou	23.4	1.5%	29.8	2.3%	33.6	3.0%
energia termica		0.0%		0.0%		0.0%
materiale didactice	2.4	0.2%	3.8	0.3%	2.1	0.2%
carti si editii periodice	6.0	0.4%	5.0	0.4%	5.0	0.4%
utilajul si inventar special		0.0%		0.0%		0.0%
alimentatia	156.2	10.2%	186.3	14.2%	184.6	16.4%
medicamente	4.7	0.3%	14.7	1.1%	4.0	0.4%
servicii telecomunicatii, posta	6.0	0.4%	4.4	0.3%	2.9	0.3%
arenda mijloacelor de transport si intretinerea transportului propriu	11.8	0.8%	7.0	0.5%	5.1	0.5%
inventar moale si echipamentul	12.3	0.8%	27.5	2.1%	15.0	1.3%
reparatii curente cladirii, incaperi	8.6	0.6%	16.0	1.2%	12.2	1.1%
reparatii curente utilaj, inventar	3.3	0.2%		0.0%	0.9	0.1%
reciclarea cadrelor		0.0%		0.0%	3.0	0.3%
combustibil (carbune)	83.8	5.5%	88.4	6.7%	56.9	5.1%
lucrari informatica si de calcul		0.0%		0.0%		0.0%
apa si canalizarea	1.5	0.1%		0.0%		0.0%
salubritizarea		0.0%		0.0%		0.0%
altele		0.0%	0.6	0.0%	5.4	0.5%
Deplasari in interes de serviciu	1.4	0.1%	2.9	0.2%	3.2	0.3%
Asigurarea medicala obligatorie	30.7	2.0%	19.8	1.5%	13.9	1.2%
Beneficii directe		0.0%		0.0%		0.0%
Cheltuieli capitale	6.0		17.0		5.7	

C) din Sculeni, raionul Ungheni

Cheltuieli efective	2009		2008		2007	
	Mii lei	% in total	Mii lei		Mii lei	% in total

Cheltuieli total	1976.2		1754.4		1376.3	
Cheltuieli curente	1976.2	100.0%	1635.4	100.0%	1344.0	100.0%
Retribuirea muncii	874.3	44.2%	668.0	40.8%	556.7	41.4%
salariul funcției	513.4	26.0%	374.5	22.9%	419.3	31.2%
sporuri la salariul funcției	121.5	6.1%	92.8	5.7%	13.6	1.0%
retribuirea complimentara	183.1	9.3%	145.7	8.9%	86.4	6.4%
salarizarea lucrătorilor netitulari		0.0%		0.0%		0.0%
ajutor material		0.0%		0.0%		0.0%
premii	56.3	2.8%	55.0	3.4%	37.4	2.8%
Contribuții de asigurări sociale	201.1	10.2%	160.3	9.8%	139.2	10.4%
Plata mărfurilor si serviciilor	869.2	44.0%	786.8	48.1%	632.9	47.1%
energia electrica	70.6	3.6%	53.4	3.3%	53.7	4.0%
gazele		0.0%		0.0%		0.0%
rechizite de birou	33.0	1.7%	61.3	3.7%	50.5	3.8%
energia termica		0.0%		0.0%		0.0%
materiale didactice	2.7	0.1%	5.6	0.3%		0.0%
carti si editii periodice		0.0%		0.0%		0.0%
utilajul si inventar special		0.0%		0.0%		0.0%
alimentatia	301.1	15.2%	210.8	12.9%	229.3	17.1%
medicamente	4.0	0.2%	3.0	0.2%	2.3	0.2%
servicii telecomunicatii, posta	4.0	0.2%	3.8	0.2%	3.0	0.2%
inventar moale si echipamentul	59.7	3.0%	79.9	4.9%	64.0	4.8%
reparatii curente cladirii, incaperi	123.7	6.3%	105.5	6.5%	57.1	4.2%
reciclarea cadrelor		0.0%	0.1	0.0%	2.8	0.2%
combustibil (carbune)	256.4	13.0%	246.5	15.1%	164.5	12.2%
apa si canalizarea	8.6	0.4%	6.5	0.4%	2.6	0.2%
salubritizarea		0.0%	3.0	0.2%		0.0%
altele	5.4	0.3%	7.4	0.5%	3.1	0.2%
Deplasari in interes de serviciu	1.4	0.1%	1.4	0.1%	1.3	0.1%
Asigurarea medicala obligatorie	30.2	1.5%	18.9	1.2%	13.9	1.0%
Beneficii directe		0.0%		0.0%		0.0%
Cheltuieli capitale	0.0		119.0		32.3	

Anexa 2. Divizarea cheltuielilor în educație și îngrijire

A) Albinetul Vechi

		Educatie	Ingrijire	Educatie	Ingrijire
	Mii lei	Ponderea in total, %		mii lei	
Cheltuieli curente	1583.4			583.5	999.9
Retribuirea muncii	974.1	X	X	422.6	551.5
conducerea	117.8	35%	65%	41.2	76.6
personal profil	356.8	20%	80%	71.4	285.4
personal auxiliar si deservire	199.0	35%	65%	69.7	129.4
personal pedagogic	300.5	80%	20%	240.4	60.1
Contribuții de asigurări sociale	209.3	43%	58%	89.0	120.3
Plata marfurilor si serviciilor	366.8	X	X	58.0	308.8
energia electrica	31.5	30%	70%	9.5	22.1
combustibil (carbune)	112.1	30%	70%	33.6	78.5
alimentatia	150.8	0%	100%	0.0	150.8
rechizite de birou	32.8	30%	70%	9.8	23.0

inventar moale	22.8	0%	100%	0.0	22.8
alte	16.8	30%	70%	5.0	11.8
Deplasari in interes de serviciu	1.2	30%	70%	0.4	0.8
Asigurarea medicala obligatorie	32.0	43%	58%	13.6	18.4
Numar copii	54				
Cost copil/an, lei				10805.79	18516.44

B) Socii Noi

		Educatie	Ingrijire	Educatie	Ingrijire
	Mii lei	Ponderea in total, %		mii lei	
Cheltuieli curente	1531.6			615.0	916.6
Retribuirea muncii	932.7	X	X	456.8	475.9
conducerea	108.8	35%	65%	38.1	70.7
personal profil	289.0	20%	80%	57.8	231.2
personal auxiliar si deservire	148.8	35%	65%	52.1	96.7
personal pedagogic	386.1	80%	20%	308.9	77.2
Contributii de asigurari sociale	201.6	43%	58%	85.7	115.9
Plata marfurilor si serviciilor	365.2	X	X	59.0	306.2
energia electrica	45.2	30%	70%	13.6	31.6
combustibil (carbune)	83.8	30%	70%	25.1	58.7
alimentatia	156.2	0%	100%	0.0	156.2
rechizite de birou	23.4	30%	70%	7.0	16.4
inventar moale	12.3	0%	100%	0.0	12.3
alte	44.3	30%	70%	13.3	31.0
Deplasari in interes de serviciu	1.4	30%	70%	0.4	1.0
Asigurarea medicala obligatorie	30.7	43%	58%	13.0	17.7
Numar copii	55				
Cost copil/ an, lei				11181.77	16665.50

C) Sculeni

		Educatie	Ingrijire	Educatie	Ingrijire
	Mii lei	Ponderea in total, %		mii lei	
Cheltuieli curente	1976.2			672.8	1303.4
Retribuirea muncii	874.3	X	X	421.6	452.7
conducerea	50.8	35%	65%	17.8	33.0
personal profil	216.4	20%	80%	43.3	173.1
personal auxiliar si deservire	278.1	35%	65%	97.3	180.8
personal pedagogic	329.0	80%	20%	263.2	65.8
Contributii de asigurari sociale	201.1	43%	58%	85.5	115.6
Plata marfurilor si serviciilor	869.2	X	X	152.5	716.7
energia electrica	70.6	30%	70%	21.2	49.4
combustibil (carbune)	256.4	30%	70%	76.9	179.5
alimentatia	301.1	0%	100%	0.0	301.1

rechizite de birou	33.0	30%	70%	9.9	23.1
inventar moale	59.7	0%	100%	0.0	59.7
alte	148.4	30%	70%	44.5	103.9
Deplasari in interes de serviciu	1.4	30%	70%	0.4	1.0
Asigurarea medicala obligatorie	30.2	43%	58%	12.8	17.4
Numar copii	83.0				
Cost copil/ an, lei				8106.48	15703.16

Anexa 3. Bugetul școlilor de cultură generală

A) Școala medie nr.3 Făleşti

Cheltuieli efective	2009		2008	
	Mii lei	% în total	Mii lei	% in total
Cheltuieli total	1096.4		1184.5	
Cheltuieli curente	1096.4	100.0%	983.9	100.0%
Retribuirea muncii	741.3	67.6%	644.1	65.5%
salariul functiei	485.5	44.3%	407.7	41.4%
sporuri la salariul functiei	169.2	15.4%	147.9	15.0%
retribuirea complimentara	38.4	3.5%	34.8	3.5%
salarizarea lucratorilor netitulari		0.0%	3.0	0.3%
ajutor material	48.2	4.4%	50.7	5.2%
Contributii de asigurari sociale	159.4	14.5%	142.4	14.5%
Plata marfurilor si serviciilor	171.1	15.6%	179.6	18.3%
energia electrica	24.2	2.2%	30.3	3.1%
gazele	1.5	0.1%	0.8	0.1%
rechizite de birou	9.9	0.9%	6.8	0.7%
materiale didactice	0.6	0.1%	1.5	0.2%
carti si editii periodice	0.7	0.1%	0.8	0.1%
alimentatia	18.3	1.7%	25.2	2.6%
medicamente	0.2	0.0%	0.1	0.0%
servicii telecomunicatii, posta	2.0	0.2%	1.9	0.2%
reparatii curente cladirii, incaperi	5.2	0.5%	6.5	0.7%
reciclarea cadrelor	9.4	0.9%		0.0%
Combustibil (carbune)	94.2	8.6%	99.6	10.1%
apa si canalizarea	4.3	0.4%	5.1	0.5%
salubritizarea	0.6	0.1%	0.8	0.1%
alte		0.0%	0.2	0.0%
Deplasari in interes de serviciu	0.1	0.0%		0.0%
Asigurarea medicala obligatorie	24.5	2.2%	17.8	1.8%
Cheltuieli capitale	0.0		200.6	20.4%
Durata sederii copilului	240			
Cheltuieli 1 copil zi, lei	41.1			
Cheltuieli curente 1 copil an, lei	9877.5			
Nr. Mediu de copii	111			
Personalul, unități	36			
Numarul elevilor la 1 post personal	3.0			
pedagogic si de profil	5.8			
de conducere	55.5			
auxiliar si de deservire	7.0			

B) Gimnaziul nr.4 din Făleşti

Cheltuieli efective	2009		2008	
	Mii lei	% în total	Mii lei	% în total
Cheltuieli total	965.2		826.1	
Cheltuieli curente	965.2	100.0%	810.9	100.0%
Retribuirea muncii	663.7	68.8%	512.2	63.2%
salariul functiei	422.2	43.7%	327.2	40.4%
sporuri la salariul functiei	142.1	14.7%	100.7	12.4%
retribuirea complimentara	46.0	4.8%	41.3	5.1%
salarizarea lucratorilor netitulari	7.6	0.8%	5.7	0.7%
ajutor material	45.8	4.7%	37.3	4.6%
Contributii de asigurari sociale	142.1	14.7%	114.0	14.1%
Plata marfurilor si serviciilor	130.5	13.5%	163.4	20.2%
energia electrica	5.9	0.6%	4.8	0.6%
gazele	2.0	0.2%	2.5	0.3%
rechizite de birou	5.6	0.6%	3.2	0.4%
materiale didactice	0.6	0.1%	1.3	0.2%
carti si editii periodice	0.8	0.1%	0.8	0.1%
alimentatia	49.8	5.2%	44.1	5.4%
medicamente	0.2	0.0%	0.2	0.0%
servicii telecomunicatii, posta	1.3	0.1%	1.4	0.2%
arenda mijloacelor de transport si întreținerea transportului propriu		0.0%	0.6	0.1%
inventar moale si echipamentul	0.4	0.0%		0.0%
reparatii curente cladirii, incaperi	12.3	1.3%	17.8	2.2%
reciclarea cadrelor	2.6	0.3%	0.8	0.1%
Combustibil (carbune)	45.1	4.7%	82.5	10.2%
lucrari informatica si de calcul	2.9	0.3%	2.8	0.3%
salubritatea	1.0	0.1%	0.6	0.1%
Asigurarea medicala obligatorie	21.8	2.3%	14.2	1.8%
Beneficii directe	7.1	0.7%	7.1	0.9%
Cheltuieli capitale	0.0		15.2	
Nr.zilelor de alimentare (complete sau partiale), zile-copii	13000			
Durata sederii copilului	240			
Alimentatia 1 copil-zi	1.17			
Cheltuieli 1 copil zi, lei	22.6			
Cheltuieli curente 1 copil an, lei	5422.5			
Personalul, unități	34			
Numarul elevilor la 1 post personal	5.4			
pedagogic si de profil	10.3			
de conducere	104.7			
auxiliar si de deservire	12.5			

C) Liceul Teoretic Falesti

Cheltuieli efective	2009		2008	
	Mii lei	% în total	Mii lei	% în total
Cheltuieli total	1947.8		1214.7	
Cheltuieli curente	1594.1	100.0%	1213.4	100.0%

Retribuirea muncii	1064.4	66.8%	781.7	64.4%
salariul functiei	686.2	43.0%	492.2	40.6%
sporuri la salariul functiei	230.0	14.4%	176.4	14.5%
retribuirea complimentara	71.2	4.5%	54.7	4.5%
salarizarea lucratorilor netitulari	3.7	0.2%	1.6	0.1%
ajutor material	72.9	4.6%	56.8	4.7%
Contributii de asigurari sociale	228.1	14.3%	173.9	14.3%
Plata marfurilor si serviciilor	251.7	15.8%	221.1	18.2%
energia electrica	17.4	1.1%	14.8	1.2%
Gazele	101.2	6.3%	106.9	8.8%
rechizite de birou	18.6	1.2%	7.3	0.6%
materiale didactice	1.3	0.1%	1.2	0.1%
carti si editii periodice	0.7	0.0%	0.8	0.1%
alimentatia	53.2	3.3%	49.4	4.1%
medicamente	0.1	0.0%	0.3	0.0%
servicii telecomunicatii, posta	1.4	0.1%	1.5	0.1%
reparatii curente cladirii, incaperi	21.5	1.3%	7.7	0.6%
reparatii curente utilaj, inventar	9.6	0.6%	8.4	0.7%
reciclarea cadrelor	10.8	0.7%	4.1	0.3%
lucrari informatica si de calcul	2.8	0.2%	2.8	0.2%
apa si canalizarea	11.0	0.7%	12.8	1.1%
salubritatea	0.6	0.0%	1.2	0.1%
Altele	1.5	0.1%	1.9	0.2%
Deplasari in interes de serviciu		0.0%	0.1	0.0%
Asigurarea medicala obligatorie	35.0	2.2%	21.7	1.8%
Beneficii directe	14.9	0.9%	14.9	1.2%
Cheltuieli capitale	353.7		1.3	
Durata sederii copilului	240			
Alimentatia 1 copil-zi	0.57			
Cheltuieli 1 copil zi, lei	17.2			
Cheltuieli curente 1 copil an, lei	4129.8			
Nr. Mediu de copii	386			
Personalul, unități	38			
numărul elevilor la 1 post personal	7.4			
pedagogic si de profil	14.0			
de conducere	128.7			
auxiliar si de deservire	18.0			

D) Gimnaziul din s. Agronomovca

Cheltuieli efective	2009		2008	
	Mii lei	% în total	Mii lei	% în total
Cheltuieli total	1205.5		940.6	
Cheltuieli curente	1205.5	100.0%	926.2	100.0%
Retribuirea muncii	824.2	68.4%	612.8	66.2%
salariul functiei	555.8	46.1%	422.0	45.6%
sporuri la salariul functiei	146.4	12.1%	100.9	10.9%
retribuirea complimentara	60.0	5.0%	43.4	4.7%
premii	62.0	5.1%	46.5	5.0%
Contributii de asigurari sociale	189.6	15.7%	147.1	15.9%
Plata marfurilor si serviciilor	163.5	13.6%	148.7	16.1%
energia electrica	8.0	0.7%	9.2	1.0%

gazele	0.8	0.1%	0.8	0.1%
rechizite de birou	7.9	0.7%	4.3	0.5%
materiale didactice	1.0	0.1%	0.8	0.1%
carti si editii periodice	1.2	0.1%	0.5	0.1%
alimentatia	43.3	3.6%	34.2	3.7%
medicamente	0.5	0.0%		0.0%
servicii telecomunicatii, posta	4.6	0.4%	3.6	0.4%
reparatii curente cladirii, incaperi	13.7	1.1%	20.9	2.3%
reciclarea cadrelor	1.0	0.1%	0.2	0.0%
Combustibil (carbune)	76.3	6.3%	71.6	7.7%
altele	5.2	0.4%	2.6	0.3%
Deplasari in interes de serviciu	0.4	0.0%	0.8	0.1%
Asigurarea medicala obligatorie	27.8	2.3%	16.8	1.8%
Cheltuieli capitale	0.0		14.4	
Durata sederii copilului	217			
Alimentatia 1 copil-zi	3.91		3.09	
Cheltuieli 1 copil zi, lei	47.5		36.5	
Cheltuieli curente 1 copil an, lei	10303.4		7916.2	
Nr. Mediu de copii	117			
Personalul, unități	42.85			
Numarul elevilor la 1 post personal	2.7			
pedagogic si de profil	4.9			
de conducere	50.2			
auxiliar si de deservire	7.1			

Annex 8. Raport cu privire la evaluarea resurselor umane din Școala internat-auxiliară din Albinețul Vechi, raionul Fălești

CUPRINS

1. Introducere
2. Structura de personal
3. Vîrsta și vechimea în muncă a personalului
4. Studii și calificări, formarea profesională continuă
5. Concluzii și recomandări

1. Introducere

Evaluarea resurselor umane din cadrul Școlii-internat pentru copii cu cerințe educative speciale din Albinețul Vechi, r-nul Fălești a fost desfășurată în luna iulie 2010, conform metodologiei elaborate.

Activitatea Școlii-internat pentru copii cu cerințe educative speciale din Albinețul Vechi este coordonată de către Ministerul Educației al Republicii Moldova. Finanțarea instituției nominalizate se efectuează din contul bugetului local (raional).

Directorul instituției este Dl Ion Gurduza. Numărul total de copii în instituția nominalizată este de 51, dintre care 11 absolvenți.

2. Structura de personal

Managementul educațional este realizat de către echipa managerială constituită din Gurduza Ion, directorul școlii internat-auxiliare, Gurduza Lidia, director adjunct pentru instruire și Stăucanu Eugenia, director adjunct pentru educație.

Directorul școlii internat-auxiliare Ion Gurduza este absolvent al Institutului Pedagogic "Ion Creangă", specialitatea defectologie, stagiul de muncă în instituția nominalizată este de 29 de ani. A fost numit în funcție de director în anul 1981 de către METS. Pe parcursul activității sale a beneficiat de cursuri de reciclare în anul 2002 și 2007, deține gradul didactic II.

Postul de director adjunct pentru activitatea didactică îl deține dna Lidia Gurduza, absolventă a Institutului Pedagogic "Ion Creangă", specialitatea defectologie, stagiul pedagogic 29 ani. Deține gradul didactic I. În anii 2004 și 2009 a fost la cursuri de reciclare. De asemenea, este încadrată în instituția nominalizată cu o sarcină didactică de 8 ore de matematică.

Postul de director adjunct pentru activitatea educațională îl deține dna Eugenia Stăucanu, absolventă a Institutului Pedagogic "Ion Creangă", specialitatea defectologie, stagiul de muncă este de 39 de ani, gradul didactic II. A beneficiat de cursuri de perfecționare în anii 2004 și 2009, organizate de către Institutul Național de Instruire Continuă a Ministerului Educației. În calitate de director adjunct ea deține 0,5 salarii și o normă de defectolog școlar.

Managerii sunt responsabili pentru organizarea și dirijarea procesului educațional, executarea funcțiilor la nivelul unității școlare, asigurarea condițiilor de lucru a cadrelor didactice și a elevilor, respectarea regimului de lucru a instituției de învățământ.

Statele de personal în Școala internat-auxiliară din Albinețul Vechi includ următoarele categorii: personal administrativ, pedagogi, educatori, personal auxiliar. La momentul evaluării în școală activau în total 35 de unități de personal. Din ei: 3 – personal administrativ, 11 – cadre didactice (4 pedagogi și 7 educatori), 21 – personal auxiliar. Din numărul total de personal 26 sînt femei și 9 bărbați.

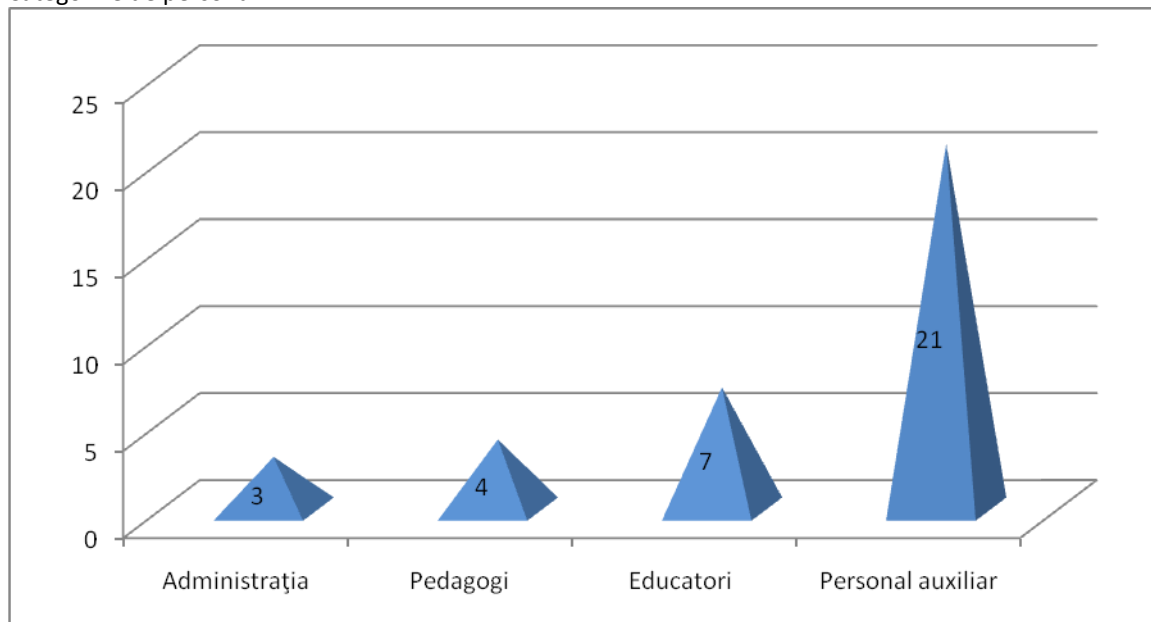
Pe parcursul anului de studii 2009- 2010 în școală au învățat 51 de elevi, 11 din ei fiind absolvenți. Respectiv raportul categoriilor de personal la numărul de copii indică următoarele proporții: administrația internatului, un pedagog revine la 12 copii, un educator la 7,3 copii, un reprezentant a personalului auxiliar revine la 2,4 copii.

Statele de personal în Școala internat-auxiliară din Albinețul Vechi

Nr.	Statele de personal	Nr. de unități	Nr. de oameni
1	Administrația	3	3
2	Pedagogi	4	4
3	Educatori	7	7
4	Personal auxiliar	21	21

Reprezentarea grafică a statelor de personal din școala internat-auxiliară este ilustrată în diagrama de mai jos. Mai mult de jumătate din personalul instituției o reprezintă personalul auxiliar. Se remarcă faptul că personalul auxiliar nu se intersectează direct cu activitățile desfășurate cu copiii din școală.

Categoriile de personal

3. Vârsta și vechimea în muncă a personalului

Situația privind vârsta personalului angajat în școala internat auxiliară din Albinețul Vechi este următoarea:

Vârsta	19-30 ani	31-40 ani	41-50 ani	51-55 ani	56-60 ani	61-65 ani	66-70 ani	Total
Personal didactic			2	4	2	6		14
Personal auxiliar	5	5	4	2	2	2	1	21

Vechimea de muncă a personalului didactic din școala internat-auxiliară

Vechimea de muncă a pedagogilor	Numărul de persoane	%	Vechimea de muncă a educatorilor	Numărul de persoane	%
0-3 ani	-	-	0-3 ani	1	14,2
3-8 ani	-	-	3-8 ani	-	-
8-13 ani	-	-	8-13 ani	-	-
13-18 ani	-	-	13-18 ani	-	-
18 – 30 ani	-	-	18 – 30 ani	1	14,2
30-40 ani	4	100	30- 40 ani	5	71,4

Datele din tabelul de mai sus demonstrează că 81,8% din personalul didactic au vechimea de muncă în instituție mai mult de 30 de ani, media fiind de 36 de ani.

4. Studii și calificări, formarea profesională continuă

Tabelul de mai jos prezintă calificarea profesională a personalului didactic din instituție.

Studiile personalului didactic

Personalul	Studii superioare	Studii medii de specialitate	Grad didactic I	Grad didactic II
Personalul administrativ	3	-	1	2
Pedagogi	3	1	-	3
Educatori	7	-	-	1

De remarcat faptul că din 11 persoane ce reprezintă personalul didactic 3 sunt din alte localități decât Albinețul Vechi (2 persoane din Fălești și 1 persoană din s. Musteața). Personalul auxiliar este domiciliat în s. Albinețul Vechi.

Cadrele didactice au participat la cursurile de perfecționare continuă organizate de către Institutul de instruire continuă de pe lângă Ministerul Educației, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”. Cursurile de care au beneficiat angajații țineau de consolidarea competențelor profesionale, axate pe aspecte de educație a copiilor cu cerințe educative speciale. Din numărul total de cadre didactice menționăm faptul că o persoană, ce activează în instituția nominalizată din 1978, nu a participat nici o dată la cursuri de instruire. De remarcat faptul, că, totuși, recent (2007, 2008, 2009) doar 3 persoane au beneficiat de asemenea cursuri. Se presupune că participarea lor la instruire era legată de oferirea sau reconfirmarea gradului didactic. În jur de 55 % din cadrele didactice au beneficiat de instruire în perioada 1972-1983. 36 % din numărul total de cadre didactice au fost încadrate în instruire în perioada 2001-2004. Subliniem faptul că cadrele didactice nu au beneficiat de cursuri sau traininguri în alte aspecte, de exemplu, protecția drepturilor copilului, asistența socială, incluziunea sau reintegrarea copiilor în familii sau comunitate, abuz asupra copilului, etc. Instruirile erau axate pe aspecte legate de activitatea propriu-zisă.

5. Concluzii și recomandări

În timpul evaluării de către administrația școlii au fost prezentate următoarele documente, care scot în evidență procesul instructiv-educativ și managementul școlar: cartea de ordine și dispoziții cu privire la activitatea de bază, cartea de ordine cu privire la personal, procesele verbale ale ședințelor Consiliului profesoral, procesul verbal cu privire la rezultatele inspecției frontale a activității școlii auxiliare de tip internat din 2000. De remarcat că calitatea completării, perfectării și menținerii documentației lasă de dorit. De asemenea, e regretabil faptul că ultima inspecție frontală a avut loc cu 10 ani în urmă.

Implicarea cadrelor didactice în serviciile sociale destinate copiilor și familiilor este dificilă din considerentul, că personalul nu a beneficiat de nici o instruire în domeniul dat și are nevoie de recalificare. Aptitudinile de care dispune personalul pot fi aplicate în oferirea serviciilor direct copiilor, cum ar fi: serviciul de asistență parentală profesionistă, serviciul casei de copii de tip familie sau cadrul didactic de sprijin pentru copii cu necesități speciale în școlile din comunitate.

Annex 9. Raport cu privire de evaluare a resurselor umane din cadrul școlii auxiliare Sculeni, raionul Ungheni.

CUPRINS

1. Introducere
2. Structura de personal
3. Sexul, vârsta și vechimea în muncă a personalului
4. Studii și calificări
5. Formarea profesională continuă
6. Concluzii și recomandări

1. Introducere

Evaluarea resurselor umane din cadrul Școlii-internat pentru copii cu cerințe educative speciale din Sculeni, r-nul Ungheni a fost desfășurată în perioada iulie-august 2010, conform metodologiei elaborate.

Activitatea Școlii-internat pentru copii cu cerințe educative speciale din Sculeni este coordonată de către Ministerul Educației al Republicii Moldova. Finanțarea instituției nominalizate se efectuează din contul bugetului local (raional).

Directorul instituției este Dna Elena Mustață.

2. Structura de personal

Numărul total de personal al instituției este de **36** persoane (unități de state titulare 38), dintre care personal administrativ -2, cadre didactice – 15, cadre medicale – 1, personal auxiliar – 18 .

Cadrele didactice constituie: 7 – educatori, 3 – învățători de clasele primare, 5 – profesori pe discipline școlare. Instituția are angajată o asistentă medicală, care lucrează pe 1,5 salariu.

Personalul auxiliar – 18 persoane este alcătuit din: dereticători – 4, dădace – 2, bucătari – 2, lucrător auxiliar la bucătărie -1, lucrători auxiliari – 1, spălătoreasă – 1, paznici – 2, magazioneră – 1, frizer – 1 pe 0,5 salariu, cazangerist – 3.

Datele arată că la fiecare copil revine 0,58 cadre didactice și personal auxiliar, respectiv: 0,24 – cadre didactice, 0,03 – personal administrativ, 0,01 - personal medical, 0,29 – personal auxiliar.

Tabela 1. Raportul Număr Personal / Copii

Nr. d/o	Categorie personal	Raportul număr Personal/Copii
1.	Personal total	1:1,7
2.	Personal administrativ	1:31,0
3.	Învățător/ Profesor	1:7,8
4.	Educator	1:8,8
5.	Cadre medicale	1:62
6.	Personal auxiliar	1:3,4

3. Sexul, vârsta și vechimea în muncă a personalului.

În funcție de **sex**, majoritatea cadrelor sunt femei, în instituție lucrează 9 bărbați – 4 din ei sunt cadre didactice și 5 din ei fac parte din personalul auxiliar.

Din numărul total de personal auxiliar 13 sînt de sex feminin și 5 sunt de sex masculin.

Tabela 2. Personalul instituției

Personal		Total	Sexul		Vârsta								Domiciliul	
			Feminin	Masculin	< 20	20-30ani	31-40ani	41-50ani	51-55ani	56-60ani	61-65ani	> 65ani	In aceeași localitate	In alta localitate
1	Administrativ	2	2					1			1		2	
2	Cadre didactice,	15	15	0				2	4	7	1	2	14	1

	total: Inklusiv													
	Educatori	7	7	0				1	3	3			7	
	Învățători cl. prim.	3	3							2		1	3	
	Profesori	5	1	4				1		2	1	1	4	1
6	Cadre medicale	1	1						1				1	
7	Auxiliar	18	13	5			1	6	5	5	1		18	
	Total Personal	36	27	9			1	9	10	12	3	2	35	1

Analiza datelor privind vârsta personalului arată că directorul instituției are vârsta de 50 ani, șeful adjunct pe educație are vârstă de 61 ani, e pensionară.

Dintre cele 15 cadre didactice, care efectuează procesul instructiv educativ 11 sunt de vârsta pensionară, 4 au o vârstă cuprinsă între 46– 50 ani.

Învățătorii claselor primare (3) au vârsta în diapazonul 55 – 66 ani, iar dintre profesorii pe obiecte (5) au vârsta în diapazonul 46 – 67 ani.

Personalul auxiliar este repartizat după vârstă în felul următor:

7 persoane - 40- 50 ani, 10 persoane – 51 - 60 ani, 1 persoană – 61ani.

Analizând datele, observăm că cea mai tânără persoană are 40 ani, personalul cu o vârstă între 40 - 50 ani reprezintă 25 % din totalul de angajați, personalul cu o vârstă între 51 - 60 ani, constituie 61 % și cel de 61-65 de ani - 8%. Cel mai mare grup este reprezentat, totuși, de personalul cu vârsta cuprinsă între 51 - 60 ani.

La capitolul domiciliul personalului putem să constatăm că doar o persoană (profesorul de educație tehnologică și arta plastică) nu locuiește în satul Sculeni, ci în satul din vecinătate, Blândești.

Datele din tabela 3 indică asupra unui număr mare de personal al instituției care are o **vechime în muncă** mai mult de 30 ani - 12 persoane, 10 persoane au stagiul de muncă de la 0 până la 4 ani. Cadrele didactice au stagiul de muncă diferit, după cum se vede din tabelă. În categoria de personal administrativ și a cadrelor didactice activează 12 persoane cu stagiul mai mare de 20 ani de muncă, 6 din ei sunt deja la pensie dar lucrează în cadrul instituției.

Analiza datelor arată că 2 profesori predau a câte 2 obiecte: educația tehnologică și arta plastică, educația tehnologică și geografia.

Tabela 3. Stagiul de munca, personalul :

Personal		Stagiul de muncă al personalului					Numărul de persoane pensionate după vârstă dar care continuă să lucreze în instituție
		0-4 ani	5 – 10 ani	11 – 20 ani	21-30ani	Mai mult de 30 ani	
1	Personal administrativ				1	1	1
2	Cadre didactice	2	3		1	9	5
	Educatori	1	3			3	1
	Învățători cl. prim	1				2	2
	Profesori:				1	4	2
3	Cadre medicale					1	
4	Personal auxiliar	8	4	3	2	1	3
	Total	10	7	3	4	12	9

Cadrele didactice existente, în majoritatea lor, au studii superioare pedagogice sau medii speciale. În cazul reorganizării instituției ele pot fi recalificate în corespundere cu noul tip al instituției și pot fi lăsate să activeze în domeniul educației ca cadrele didactice de suport pentru școlile cu educația incluzivă .

4. Studii și calificări

Analiza rezultatelor studiului (tabela 4) demonstrează niveluri diferite de studii și calificări ale personalului administrativ și ale cadrelor didactice .

Tabela 4 .Studiile și calificările personalului

<i>Personal</i>		<i>Studiile personalului</i>							<i>Calificările personalului</i>				
		<i>Medii</i>	<i>Medii speciale</i>	<i>Super. incomplete</i>	<i>Super.PPSpecială.</i>	<i>Super. medicale</i>	<i>Super. Pedag.</i>	<i>Grad II</i>	<i>Grad I</i>	<i>Grad super</i>	<i>magistru</i>	<i>Grad științ.</i>	<i>Fără grad</i>
1	Administrativ						2						2
2	Cadre didactice												
	Educatori		3	2			2	2					5
	Învățători cl. prim.		1				2	1					2
	Profesori		1				4	1					4

Tot personal administrativ are studii superioare pedagogice.

Din numărul total de 15 cadre didactice 8 persoane au studii superioare , 2 persoane studii superioare incomplete și 12 - studii medii speciale.

Dintre educatori 2 au studii superioare pedagogice, 2 studii superioare incomplete, iar 3 studii medii speciale.

Cadrele pedagogice cu studii superioare sînt calificați în profil pedagogic.

Instituția nu dispune de cadre didactice cu calificare de gradul „I” și/sau grad superior. Cadrele didactice dețin gradul didactic II – 4 persoane, iar 11 - sînt fără grad didactic.

Procentul mare de personal fără grad didactic (65 %) demonstrează pasivitatea și/sau lipsa de motivație a acestora în dezvoltarea și consolidarea competențelor profesionale. Fondurile alocate pentru perfecționarea cadrelor didactice sunt de asemenea minime (vezi secțiunea respectivă).

În instituție este doar un singur cadru medical, o asistentă medicală, cu studii medicale speciale, fără grad.

5. Formarea profesionala continuă

Studiul efectuat a inclus și colectarea datelor despre nivelul activității de participare a personalului administrativ și didactic în formarea profesionala continua (Tabela 5).

Tabela 5 Instruirea personalului

<i>Personal</i>		<i>Numărul de persoane participante la cursuri de perfecționare (in ultimii ani)</i>			<i>Numărul de persoane participante la cursuri /specializări în domeniile</i>					<i>Cine a oferit instruirea?</i>		
		<i>Sem.training</i>	<i>Curs.stagiare</i>	<i>Curs multidiscipl</i>	<i>Protecție social</i>	<i>Drept.copilului</i>	<i>Integrare incluz</i>	<i>Management</i>	<i>Specialitate</i>	<i>MET</i>	<i>ONG</i>	<i>Altele</i>
1	Administrativ	2	2	2	1	1	2	0	1	5	5	1
2	Cadre didactice	10	20							25	2	3
3	Educatori		17							17		
4	Învățători cl. prim.		3							3		
5	Profesori	10								5	2	3

Personalul administrativ a participat la seminare și la cursuri de formare, cursuri multidisciplinare, precum și la cursuri specializate în tematicile protecției sociale și drepturilor copilului.

Cadrele didactice la fel ca și personal administrativ a participat la diferite cursuri specializate cu diferite tematici din domeniul psihopedagogiei speciale, asistenței sociale, Din cele 15 cadre didactice 14 au participat la seminare și traininguri, 14 la cursuri de formare, organizate în majoritatea cazurilor de Ministerul Educației sau de organizații neguvernamentale internaționale și naționale.

Datele prezentate demonstrează o activitate relativ bună a personalului pentru dezvoltarea lor profesională în vederea oferirii serviciilor de calitate necesare în asistența copiilor cu cerințele educative speciale.

6. Concluzii și recomandări

1. Perfecționarea cadrelor didactice în scopul angajării lor ulterioare în cadrul școlilor de cultură generală din comunitate și localitățile învecinate (inclusiv or. Ungheni).
2. Organizarea cursurilor de instruire continuă a personalului din cadrul instituției pentru angajarea lor în cadrul serviciilor sociale din raionul Ungheni. Se propun următoarele module de instruire: managementul schimbării, introducerea în asistență socială a familiei și a copilului: domenii de competență, tratarea multiaspectuală a necesităților copilului și al familiei pentru domeniul asistenței sociale, cadrul legal vizînd protecția socială a familiei cu copii, serviciile sociale.
3. Se propune, de asemenea, angajarea personalului în calitate de educatori în cadrul serviciului casei de copii de tip familie, asistenți parentali profesioniști în cadrul serviciului de asistență parentală profesionistă, cadrul didactic de sprijin pentru copiii cu necesități speciale.
4. Crearea serviciilor noi sociale în baza instituției nominalizate va necesita un număr considerabil de specialiști precum: asistenți sociali, psihologi, medici, personal auxiliar. Există pericolul, totuși, că cadrele didactice din instituția menționată vor refuza funcțiile propuse din considerentul că salariile lor actuale depășesc de 3-4 ori salariile ce li vor fi propuse.
5. E necesar angajarea personalului în bază de concurs, dar nu ținîndu-se cont de păstrarea personalului existent cu orice preț. E cert faptul că personalul opune o mare rezistență în procesul de reorganizare. De asemenea, trebuie de ținut cont de faptul, că personalul are deja un stagiul de muncă în instituția dată foarte mare și metodele utilizate în lucrul cu copiii sunt depășite.

Annex 10. Raport cu privire la evaluarea resurselor umane din școala internat auxiliară din Socii Noi, r-nul Fălești

CUPRINS

1. Introducere
2. Structura de personal
3. Sexul, vârsta și vechimea în muncă a personalului
4. Studii și calificări, formare profesională continuă
5. Concluzii și recomandări

1. Introducere

Evaluarea resurselor umane din cadrul Școlii-internat auxiliare Socii Noi, raionul Fălești a fost realizată în cadrul proiectului „Asigurarea dreptului copilului la familie și protecția lui de violență, abuz, neglijare și exploatare” în perioada iulie-august 2010, conform metodologiei elaborate.

Activitatea Școlii-internat pentru copii cu cerințe educative speciale din Socii Noi este coordonată de către Ministerul Educației al Republicii Moldova. Finanțarea instituției nominalizate se efectuează din contul bugetului local (raional).

Directorul instituției este Dna Sofia Neclea. Numărul de copii în instituție este de 53 de copii. (10 absolvenți)

2. Structura de personal

Managementul educațional al instituției este realizat de echipa managerială: directorul școlii Neclea Sofia și directorul adjunct pe educație Colesnicenco Nina.

Directorul școlii, dna Sofia Neclea este absolventă a Universității Pedagogice „A. Russo” din Bălți, specialitatea matematică, stagiul de muncă în instituția nominalizată fiind de 36 de ani. A fost numită în funcție de director în anul 19. A beneficiat de cursuri de reciclare în anul 2008 și deține gradul didactic II.

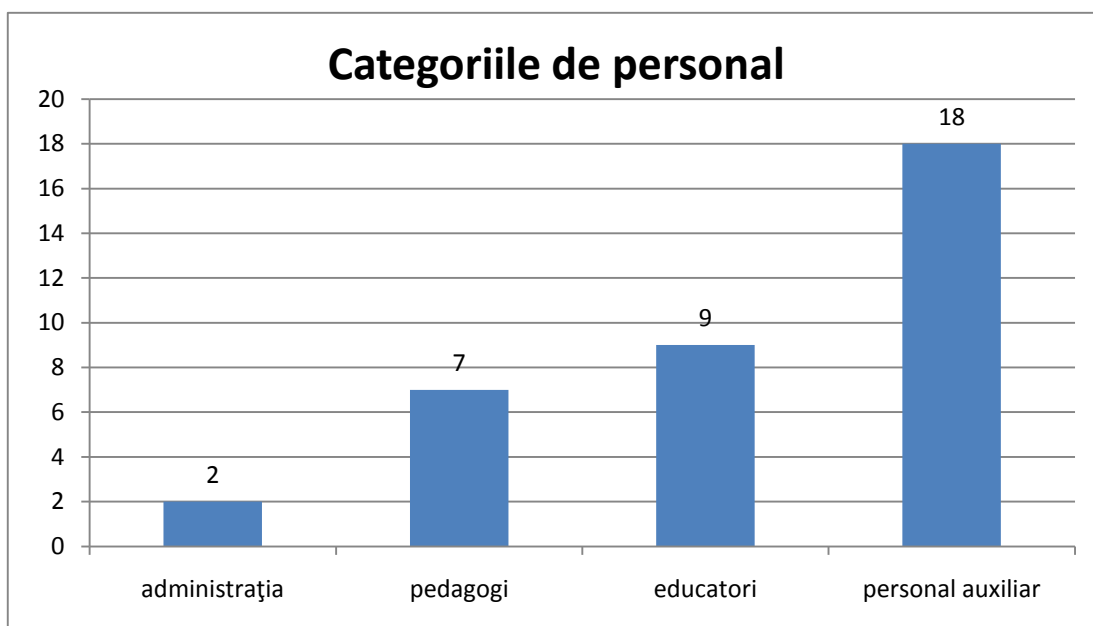
Postul de director adjunct pentru activitatea educațională îl deține dna Colesnicenco Nina, lucrând pe jumătate de normă, absolventă a Universității Pedagogice „A. Russo” din Bălți, specialitatea limba și literatura moldovenească, stagiul de muncă este de 36 de ani, gradul didactic II. A beneficiat de cursuri de perfecționare în anul 2008.

Statele de personal în școala internat auxiliară din Socii Noi includ 4 categorii de personal: personal administrativ, pedagogi, educatori, personal auxiliar.

Statele de personal în școala internat auxiliară din Socii Noi

Nr.	Statele de personal	Nr. de unități	Nr. de persoane
1.	Administrația <ul style="list-style-type: none">• Directorul• Directorul adjunct pe educație	2	2
2.	Pedagogi	7	7
3.	Cadre medicale	0,5	1
4.	Educatori	9	9
5.	Personal auxiliar	18	19

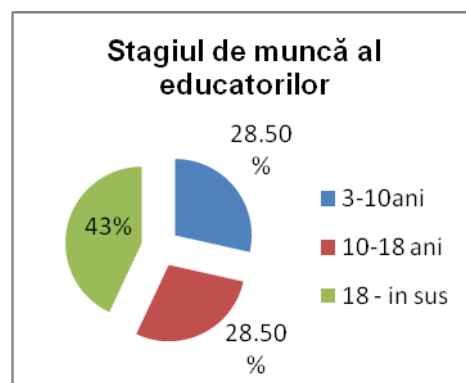
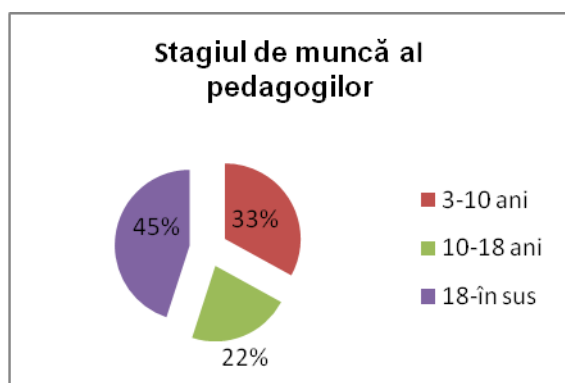
Diagrama de mai jos reprezintă statele de personal din școala auxiliară. Jumătate din personalul instituției o reprezintă personalul auxiliar, care nu sînt implicați în activitățile cu copiii.

3. Sexul, vârsta și vechimea în muncă a personalului

Vechimea de muncă a personalului didactic din școala internat auxiliară din Socii Noi

Vechimea de muncă a educatorilor	Numărul de persoane	%	Vechimea de muncă a pedagogilor	Numărul de persoane	%
0-3 ani	-	-	0-3 ani	-	-
3-10 ani	2	28,5	3-10 ani	3	33
10 – 18 ani	2	28,5	10-18 ani	2	22
18- în sus	3	43	18 – în sus	4	45

Din personalul administrativ o persoană are domiciliu în satul din vecinătate - Călugăr. Din 16 cadre didactice 12 persoane sunt domiciliați în trei localități învecinate cu satul Socii Noi: s. Călugăr, Albinețul Vechi și or. Făleşti. Personalul auxiliar este domiciliat doar în satul Socii Noi.

Din numărul total de personal 28 sunt femei și 9 sunt bărbați.

Dacă e să analizăm personalul instituției conform criteriului de vîrstă atunci menționăm următoarele:

Vîrsta	20-30 ani	31-40 ani	41-50 ani	51-55 ani	56-60 ani	61-65 ani	66-70 ani	Total
Personal didactic		2	3	4	5	2	2	18

Personal auxiliar	3	4	4	4	2	1	1	19
--------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	-----------

4. Studii si calificări, formare profesională continuă

Din numărul total de cadre didactice 7 persoane au studii superioare, iar 9 au studii medii de specialitate.

De asemenea, menționăm faptul că 6 persoane din cadrele didactice au beneficiat de cursuri de perfecționare, din ei 2 educatori și 4 pedagogi. Gradul didactic II este deținut de 3 persoane din instituția nominalizată: 2 educatori și 1 pedagog. Din rândul cadrelor didactice nu sînt persoane pensionare.

Cadrele didactice din instituția dată au beneficiat de cursuri de instruire organizate de către Institutul Național de Instruire Continuă pe lângă Ministerul Educației, pe tematică specializate pentru personalul ce lucrează în instituții cu copii cu cerințe educative speciale. Nu au instruire în aspecte legate de protecția drepturilor copilului, servicii sociale, abuzul asupra copilului, lucrul cu familia biologică în direcția reintegrării, etc.

Majoritatea personalului a beneficiat de cursuri în perioada anilor 2000-2007. În anul 2000- 4 persoane, în 2002 – 4 persoane, în 2004 – 4 persoane, în 2007 – 2 persoane.

Raportul categoriilor de personal la numărul de copii indică următoarele proporții: administrația internatului, un pedagog revenea la 5,8 copii, un educator la 7,5 copii, un reprezentant al personalului auxiliar la 3 copii.

În luna februarie anul curent în instituția nominalizată a fost realizat un control de verificare a procesului instructiv-educativ, la care au participat: reprezentantul Ministerului Educației, dl A. Danii, reprezentanți ai Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport din raion. Principalele obiecții și recomandări a acestui proces au fost următoarele: la lecții pedagogii trebuie să diversifice metodele și formele de lucru cu copiii, deoarece ei oboresc, se plictisesc și nu percep informația predată, este important de ținut cont în timpul lecțiilor de pregătirea copiilor către viața independentă.

5. Concluzii și recomandări

Direcția școlii, cadrele didactice își desfășoară activitatea în baza Programului managerial ce include obiectivele orientate spre implementarea noilor cerințe ale învățământului. Dosarele personale ale angajaților sunt completate. În timpul evaluării au fost prezentate următoarele documente: Planul de activitate a școlii internat auxiliare, procesele verbale ale Consiliului profesoral și procesele verbale ale Consiliului administrativ.

În procesul de reorganizare/ închiderea școlii internat auxiliare Albinețul Vechi, se presupune transferul copiilor din instituția dată în școala internat auxiliară Socii Noi. E important de menționat, că pînă la momentul actual procesul de instruire era organizat în limba rusă. 3 angajați din personalul cadrelor didactice nu posedă limba română. Aceasta poate influența negativ procesul instructiv-educativ al copiilor vorbitori de limba română.

Ținînd cont de faptul, că în Fălești este doar un singur liceu cu predare în limba rusă, care din lipsă de elevi recurg la reducerea numărului de cadre didactice, pentru personalul didactic din școala internat auxiliară Socii Noi va fi dificil procesul ulterior de angajare. De asemenea, atît calificările profesionale ale pedagogilor nu corespund standardelor unui liceu, cît și nivelul de posedare (de deținere) a limbii de stat lasă de dorit. Se propune angajarea personalului din cadrul instituției date în calitate de cadrul didactic de sprijin în școlile din vecinătate și orașul Fălești.

Annex 11. Raport privind evaluarea situației copiilor din școala auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale din satul Sculeni, raionul Ungheni

CUPRINS

1. Introducere
2. Date generale despre copii
3. Factorii determinanți ai plasamentului copiilor în Școala auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale Sculeni
4. Concluzii și recomandări

1. INTRODUCERE

Evaluarea Școlii auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale Sculeni a fost realizată în perioada 01 iunie - 30 septembrie 2010, de către o echipă de evaluare, constituită din 6 persoane: 1 specialist principal în protecția drepturilor copilului, supervisorul echipei de evaluare – 3 asistenți sociali, 1 psihopedagog, 1 psiholog, 1 medic pediatru neurolog (anexa 1).

Echipă de evaluare a beneficiat în prealabil de instruire în metode și tehnici de comunicare și de evaluare a situației familiei și copilului cu perspectiva dezinstituționalizării și reintegrării lor în familia biologică sau extinsă. Instrumentul de bază pentru colectarea datelor cantitative reprezintă un set de formulare (Anexa 2), elaborate de către echipa proiectului. Dar în același timp au fost utilizate și alte metode și tehnici de evaluare: observarea, interviul, analiza documentelor despre copil și familie, analiza dosarului copilului, vizite în familia copilului, dar și în familia alternativă.

O altă componentă a evaluării a constituit-o cartografierea serviciilor din comunitățile de la locul de trai al copilului în scopul facilitării reintegrării acestuia în familie și comunitate, precum și incluziunea școlară. Cu acest scop de către echipa de evaluare au fost vizitate școlile de masă, centrele medicale din satul de origine al copilului, alte servicii. De asemenea, au fost implicați în procesul de evaluare și autoritățile publice locale de nivelul I și II.

Elaborarea raportului a fost efectuată în baza datelor colectate de echipă și a informațiilor înregistrate în procesul de evaluare.

Echipa a evaluat 72 de copii, din care 62 se aflau la moment în plasament în internatul din Sculeni, iar 10 copii absolvenți ai instituției date din iunie 2010.

2. Date generale despre copii

2.1 Numărul de copii și dinamica intrărilor și ieșirilor în instituție

Capacitatea instituției din Sculeni este de 80 locuri. La 31 mai 2010 în instituție erau plasați 72 de copii (34 fete și 38 băieți). Analiza datelor referitoare la numărul de copii plasați în ultimii ani în internatul din Sculeni arată o tendință continuă de descreștere.

Fig. 1. Numărul de copii în instituție Sculeni

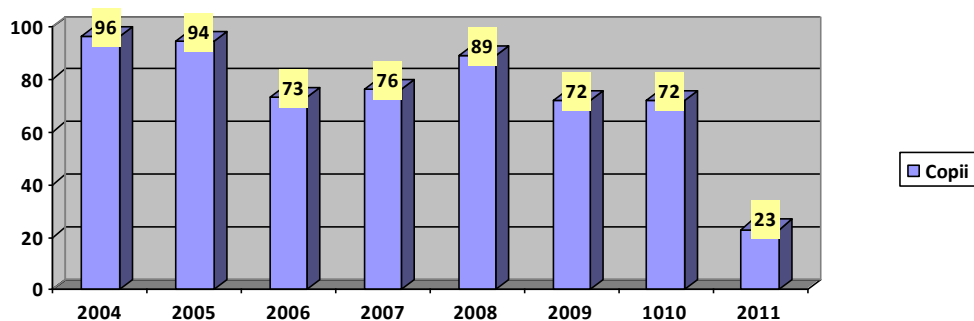

Fig. 2]. Număr de copii înmatriculați în instituție in dinamică

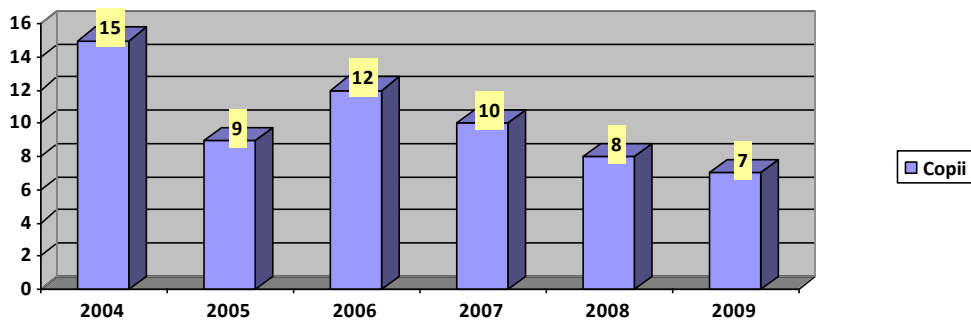
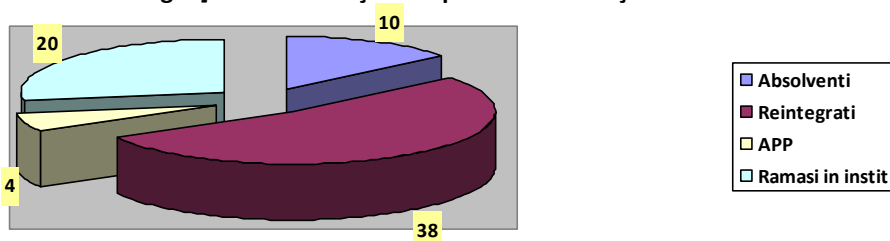

Fig. 3]. Număr de ieșiri a copiilor din instituție

Dacă în 2004 în Școala internat se aflau 96 de copii, în 2010 numărul copiilor s-a redus până la 23 de copii. De asemenea, rata înmatriculărilor copiilor în școală este în descreștere. Dacă în anul 2004 în instituție au fost plasați 15 copii, în 2009 au fost înmatriculați doar 7 copii.

Potrivit datelor statistice colectate în perioada 2009 - 2010 numărul ieșirilor din internat au constituit 52 de copii. Ieșiri care au fost determinate atât de plecarea copiilor din instituție în legătură cu absolvirea școlii, plasamente în servicii substitutive, precum și de reintegrarea copiilor în familie biologică și extinsă. Astfel 10 copii au absolvit Școala auxiliară în luna iunie 2010, 38 de copii au fost reintegrați în familia biologică sau extinsă, 4 copii au fost plasați în 4 familii de asistență parentală profesionistă. Trebuie de remarcat faptul că copiii absolvenți s-au reîntors în familia biologică sau extinsă. Doi copii au fost admiși la școala de meserii din orașul Bălți, iar alți opt copii absolvenți stau acasă fără nici o ocupație.

În majoritatea cazurilor ieșirea copiilor din instituție este determinată de reintegrarea lor în familia biologică sau de absolvirea acesteia. Analiza datelor referitoare la înmatricularea copiilor în școală în noul an de învățământ 2009 - 2018 a arătat că la începutul anului școlar, în septembrie 2009, în școala internat au fost plasați doar 7 copii. Această tendință de descreștere a intrărilor se menține de asemenea începând cu anul 2004.

Potrivit directorului școlii internat micșorarea numărului de copii a fost influențată în mare parte de schimbările produse la nivel de sistem de protecție socială a copilului în raionul Ungheni. În perioada 2004-2006, raionul Ungheni s-a aflat printre raioanele pilot în care a fost dezvoltat și consolidat un sistem de servicii sociale alternativ celor rezidențiale precum: Sprijinul familial, Reintegrarea, Asistența parentală profesionistă; tot aici înscriindu-se și sistemul de prevenire al separării copilului de familie. Astfel începând cu septembrie 2005 majoritatea cazurilor copiilor propuși pentru instituționalizare urmau să fie examinate și avizate de către Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate. Însă, cu părere de rău din 72 de copii doar în trei cazuri CPCD a participat în soarta copilului, însă avizul Comisiei a fost ignorat, iar în rezultat, copiii au fost instituționalizați la Sculeni. Din 72 de copii doar 5 copii se află la evidența autorității tutelare ca copii din familii vulnerabile.

2.2 Originea geografică și vârsta copiilor.

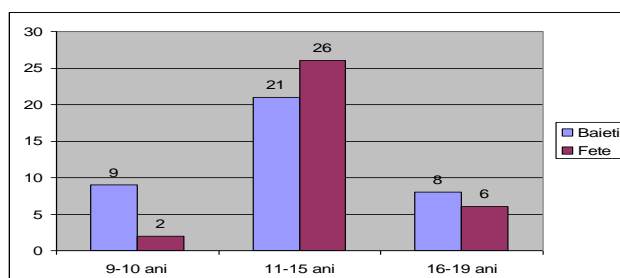
Școala auxiliară de tip internat pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Sculeni este de nivel responsabil de finanțare local (raional). Datele evaluării arată că majoritatea copiilor plasați în instituție sunt din întreg raionul Ungheni și doar 3 copii sunt de origine din alte raioane (Cîte un copil din raioanele Orhei, Călărași și Drochia). Astfel din cei 72 de copii aflați în plasament, 69 de copii sunt de origine din 29 de localități a raionului Ungheni.

Este de menționat faptul că deoarece copiii sunt din raionul Ungheni, majoritatea din ei nu au posibilitatea se mențină contacte cu familia biologică sau lărgită, localitățile de unde provin aflându-se la o distanță destul de mare, și respectiv de cele mai multe ori familiile lor nu au posibilitatea să-și viziteze copiii sau aceștia din urmă respectiv să plece acasă.

Din datele colectate putem să constatăm că toți 72 de copii își vizitează familia numai în vacanță. 10 copii se duc acasă la sfârșitul săptămânii, 20 copii se duc acasă de 1 - 2 ori pe lună. Seara, în timpul săptămânii nu pleacă acasă nici un copil. Chiar și cei doi copii originari din satul Sculeni. Aceste date demonstrează situația deplorabilă a familiei și copilului care metodic și foarte insistent merge spre ruperea relațiilor dintre copil și familie, dintre copil și comunitate, etc. Copilul, aflându-se la 20 – 30 de km de casă, își vizitează familia doar în vacanță. Pe parcurs copilul se obișnuiește cu condițiile impuse în internat, îndepărtându-se de familia sa. În rezultat copilul pierde modelul de trai în familie.

Structura vârstei copiilor cuprinde limitele de vârstă între 9 și 18 ani. Majoritatea copiilor totuși o constituie copiii cu vârsta cuprinsă între 14- 17 ani.

Fig. 5. Vârsta copiilor plasați

3. Factorii determinanți ai plasamentului copiilor în internatul din Sculeni

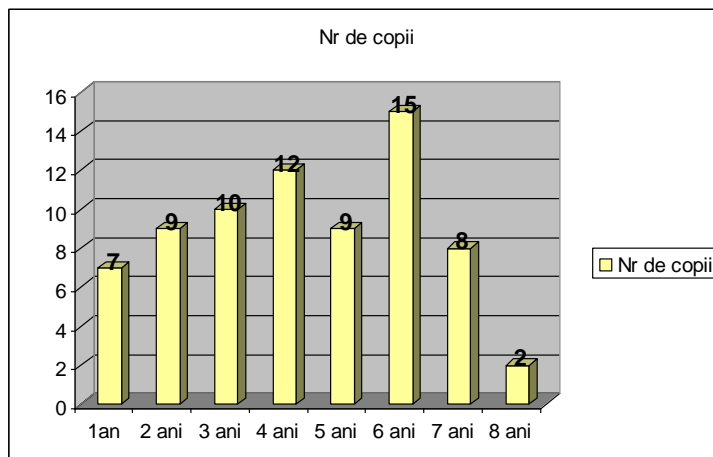
3.1 Durata aflării copilului în instituție.

Unul din indicatorii cei mai importanți urmăriți de evaluatori, pentru a planifica procesul de reintegrare a copiilor, a fost timpul/perioada aflării copilului în instituție. Astfel datele colectate au arătat că durata aflării copilului în instituție se înscrie în limita de 1 - 8 ani. Totuși majoritatea copiilor care se aflau în 2010 în instituție aveau în mediu un termen de plasament de 5 - 6 ani.

Cauzele aflării îndelungate a copiilor în Școala auxiliară internat sunt pe de o parte lipsa componentei sociale în cadrul instituției, inclusiv, a asistenților sociali care să lucreze mai activ în direcția reintegrării copiilor în familiile lor biologice sau extinse prin evaluarea și reevaluarea regulată a situației copilului. De altfel, nici personalul instituției nu arată interes sporit pentru reintegrarea și incluziunea copiilor în școlile de masă. Ba mai mult, personalul instituției încurajează părinții copiilor să mențină plasamentul copilului în internat. Iar pe de altă parte, lipsa serviciilor sociale comunitare de suport care ar menține copiii în familie. Inexistența programelor de incluziune școlară face imposibilă reîntoarcerea copilului în școala de masă, comunitate și familie. Deci, nu putem considera plasamentul copilului în Școala auxiliară de tip internat pentru copii cu cerințe educaționale speciale, ca un tip de plasament temporar.

S-a mai constatat și lipsa interesului familiei față de soarta copilului, reîntoarcerea lui în sânul familiei, sau altfel spus mentalitatea conform căreia statul este responsabil de copii. Ca rezultat se înregistrează ruperea definitivă a relațiilor dintre copil și familie și imposibilitatea reintegrării/integrării familiei.

Fig.4 Termenul și durata aflării copilului în instituția din Sculeni.

3.2 Plasamentul și reevaluarea situației copilului.

În cadrul evaluării au fost examinate actele prezente în dosarele celor 72 de copii pentru a determina modalitatea de instituționalizare a copiilor, procedurile și acțiunile întreprinse de personalul instituției în scopul reintegrării copilului în familia biologică sau extinsă.

În urma examinării dosarelor s-a constatat că decizia cu privire la plasamentul copiilor în Școala internat Sculeni aparține, Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport în majoritatea cazurilor. Dar totodată, în ultimii ani copiii sunt plasați în instituție prin concluziile și recomandările Comisiei republicane medico-psiho-pedagogice, avizul Comisiei raionale pentru protecția copilului aflat în dificultate. În cadrul acestei Comisiei se discută fiecare caz propus pentru instituționalizare, alegându-se forma cea mai potrivită de îngrijire.

Luarea deciziei privind plasarea copilului în instituția rezidențială se face în baza unui set de acte care sunt perfectate de către autoritatea publică locală în comun cu autoritatea tutelară de la nivelul raionului. Acest set de acte constituie, de fapt, un dosar al copilului, care se păstrează în instituție. Cu părere de rău, însă, avizul CPCD a fost ignorat și în rezultat copiii au fost instituționalizați, iar autoritatea tutelară nu a fost anunțată despre separarea copilului de familie.

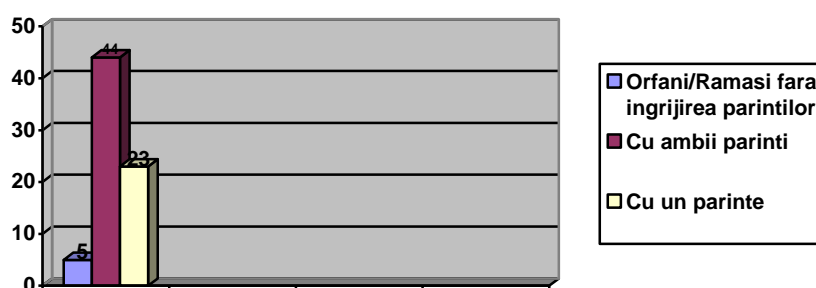
Ceea ce trebuie remarcat este că deși în statele instituției este presupus 0,5 unitate de asistent social care ar trebui să se ocupe de evaluarea și reevaluarea situației copilului, dar și educătorii odată la 6 luni au sarcina să evalueze situația familiei și a copilului, aceasta nu se face, ceea ce demonstrează lipsa înregistrărilor în dosarele copiilor. Din discuția cu personalul s-a constatat că educatorii și învățătorii cunosc situația copiilor de acasă doar din spusele acestora.

3.3 . Statutul și motivele plasamentului copilului

Statutul juridic al copilului este dependent de situația lui familială și se stabilește prin actele care se conțin în dosar. Analiza dosarelor copiilor aflați în instituție a arătat că în majoritatea cazurilor acestea sunt incomplete: nu conțin actele necesare, au fost întocmite doar în baza documentelor prezentate de părinți, etc. Lipsa datelor face, ca rezultat, foarte dificilă definitivarea statutului copiilor aflați în plasament și respectiv elaborarea unui plan real de reintegrare. S-a constatat că în cele mai multe cazuri statutul stabilit este cel de la momentul plasării copilului în instituție, nefiind întreprinse acțiuni de reconsiderare în funcție de schimbările care se produc în viața copiilor.

Rezultatele evaluării au arătat următoarele: Din 72 de copii aflați în școala internat 44 de copii au ambii părinți, 5 copii sunt orfani și rămași fără îngrijirea părinților și 23 de copii au doar câte un părinte.

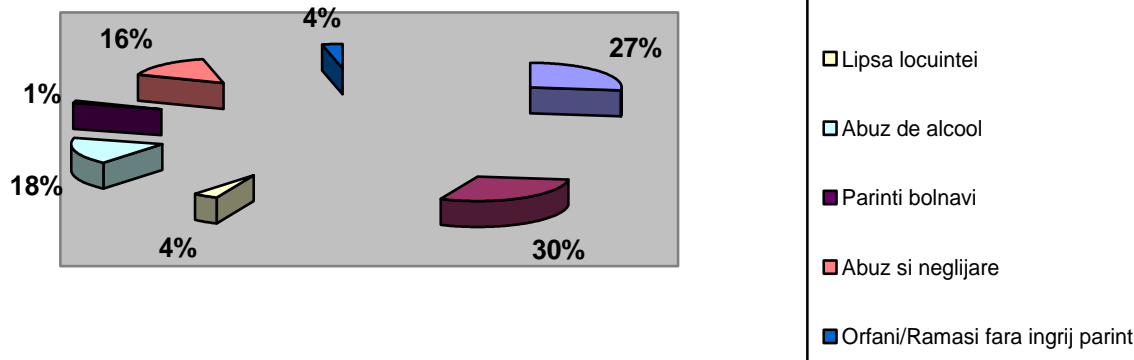
Fig.5. Statutul copiilor

Motivele plasării copiilor în instituție conform datelor colectate sunt diverse, În cadrul discuțiilor copiii au fost deschiși spre comunicare. În rezultatul acestor discuții am identificat situația copiilor instituționalizați și cauzele care au dus la instituționalizare dintre care cele mai frecvente au fost: Nivelul scăzut de trai a familiilor. Lipsa serviciilor comunitare pentru copii cu nevoi speciale. Decizia autorităților locale. Decizia școlii. Școala nu dispune de condiții pentru toate categoriile de copii. Lipsa programelor, care ar corespunde capacităților de dezvoltare a diferitor copii. Majoritatea părinților menționează că învățătoarea le-a spus că copilul nu poate învăța. Părinții nu sunt informați, nu cunosc drepturile sale și ale copilului. Plecarea părinților peste hotare. Nivel scăzut de învățare la copii. Indiferența părinților. dar motivele care prevalează sunt legate în special de sărăcie. Astfel 36 copii din cei 72 evaluați au fost plasați în instituție din cauza că părinții lor se confruntau cu probleme economice și materiale. Familiile copiilor se mai confruntă cu probleme ca lipsa locuinței (6 familii) și abuz de alcool (24 familii), starea sănătății părinților nu permite aflarea copilului în sînul familiei (2 familii unde părinții au grad de invaliditate), 5 copii sunt orfani și/sau rămași fără îngrijirea părintească E important de specificat și faptul că 21 copii au fost separați de părinți ca rezultat al abuzului și neglijării. De asemenea, menționăm, că doar 8 copii din 72 au fost plasați la Sculeni din cauza unui retard mintal mai pronunțat, iar în majoritatea cazurilor copiii au fost plasați în instituție la inițiativa și insistența profesorilor din școala din comunitate, dar și a personalului de la Sculeni. Din discuțiile cu părinții și copiii evaluatorii au conchis că aceștia nu cunosc statutul și specificul școlii auxiliare și, respectiv, nu știu despre programul de instruire a copiilor în această școală, care nu corespunde cu ciclul gimnazial și nu le permite continuarea studiilor la licee sau colegii.

Cu toate acestea în fiecare din 72 de dosare este avizul Comisiei medico-psiho-pedagogică, conform căruia copilului i se recomandă instruire în Școala auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale.

Fig. 6. Cauzele plasamentului

Datele evaluării demontează că toți cei 72 de copii au venit în instituție din mediu familial: în 66 cazuri copiii au fost plasați în instituție din familia biologică și în 6 cazuri din familia extinsă.

Rezultatele evaluării au mai demonstrat că copiii din instituție au un comportament diferit în context cu ceilalți membri a societății și s-a scos în evidență că:

- Se acordă prea puțină importanță tratării diferențiate.
- Se inițiază insuficient acțiuni, în care copiii să ia contact cu lumea din afară instituției.
- Copiii merg rar în familia lor.
- Se lucrează insuficient pentru formarea deprinderilor moral-civice și de comportare civilizată.
- Acești copii au fost marginalizați în comunitate, în instituția de învățământ.
- Copiii nu participă la acțiunile comunitare.

Cauzele care au dus la această situație sunt:

- Instituționalizarea copiilor pe o perioadă îndelungată.
- Legătura întreruptă cu familia biologică.
- Timpul, destinat activităților educative este limitat în favoarea activităților didactice (Munca pe cimp, în sere, etc.).
- Lipsa cooperării între factorii educaționali din școala auxiliară și instituțiile de învățământ din comunitatea copilului.
- Condițiile de trai din instituție.
- Mediile educaționale slab dezvoltate.

Din discuțiile cu copiii și familia acestora au fost identificate și nevoile de reintegrare a copiilor în familie și în sistemul educațional comun. Cele mai evidente lacune pentru procesul de reintegrare sunt:

- Familii iresponsabile de îngrijirea și educația copilului.
- Lipsa de resurse umane motivate și instruite în domeniul lucrului diferențiat cu diferite categorii de copii.
- Lipsa de programe de incluziune școlară;
- Lipsa procesului de evaluare dinamică a copilului, prin care se estimează potențialul de învățare, în scopul folosirii lui ca suport pentru formarea abilităților necesare dezvoltării plenare a copilului.
- Probele și testele de evaluare au drept scop evidențierea deficienței și blocajelor, pe care acesta le determină în dezvoltare, Acestea ar trebui să determine abilitățile și disponibilitățile imediate pentru dezvoltare.
- Este nevoie de o evaluare, care stabilește elementele pozitive din evoluția copilului, ce vor constitui punctul de plecare în elaborarea planului individualizat.
- Evaluarea să se efectueze de către profesioniști.
- Angajarea personalului de sprijin pentru copiii, care necesită suport suplimentar.(Asistent social în instituția rezidențială și cadre didactice de sprijin în școlile de masă)
- Crearea condițiilor în instituțiile de învățământ pentru asigurarea accesului la educație pentru toți copiii.
- Individualizarea programelor de educație și instruire.
- Sprijinirea familiei.
- Instruirea părinților.
- Acceptarea copiilor cu cerințe educative speciale de către semenii și pedagogii.

Ca concluzie, conchidem că procesul de dezinstituționalizare și reintegrare a copiilor oferă șanse pentru fiecare copil de a crește în familie, iar incluziunea și reintegrarea copilului în comunitate înseamnă un viitor mai sigur pentru fiecare copil reintegrat. Familia copilului instituționalizat necesită suport material cât și emoțional pentru o reintegrare de calitate. Familia copilului instituționalizat este îngrijorată de nivelul de cunoștințe pe care le capătă copilul în școala auxiliară, iar copiii doresc să învețe în satul natal alături de semenii săi. Ei necesită suport didactic și emoțional din partea profesorilor, pentru ca fiecare copil să poată să învețe în școala de cultură generală, dar pentru aceasta este nevoie de creat condiții și de pregătit personalul didactic.

În acest context proiectul se angajează să: reintegreze copilului instituționalizat cu acordul copilului și a familiei. În fiecare instituție în care se reintegrează copilul să fie pregătit personalul didactic și conducerea instituției în așa mod să se respecte condițiile de incluziune școlară. Familiilor vulnerabile și cu nivel scăzut de trai să li se ofere suport practic și monetar pentru asigurarea lor cu strictul necesar pentru îngrijirea și educația copilului în familie.

Copiii reintegrați să fie protejați de orice fel de abuz și discriminare, și să fie efectuată monitorizarea copiilor reintegrați.

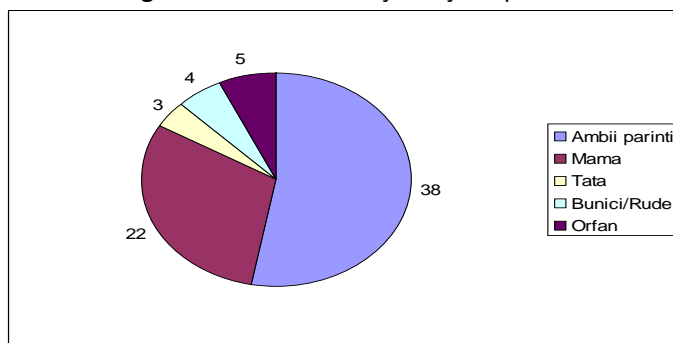
Direcția de învățământ și administrația școlilor să asigure suport didactic pentru copiii cu cerințe speciale de educație. Familia copilului să fie implicată și să participe la sprijinirea copilului în procesul instruirii.

3.4 . Structura familiei și relația copil – familie

Analiza structurii familiei ne arată că 23 de copii vin din familii cu mulți copii, iar 23 de copii provin din familii monoparentale (unul dintre părinți decedați, părinți în divorț sau mame solitare). Din 72 de copii 65 au frați și surori. Analizând locul aflării fraților / surorilor am constatat că ei sînt în diferite medii de îngrijire sau forme de plasament. 19 copii au frați în aceeași instituție, acest fapt a confirmat tendința plasării copiilor din familiile numeroase în aceeași instituție: dacă unul dintre copii este plasat în internat ceilalți frați atingînd vîrsta școlară tradițional devin beneficiarii instituției.

Potrivit datelor colectate la momentul evaluării numai 38 de copii sunt cu ambii părinți. În cazul a 22 de copii îngrijitorul primar este mama, în 3 cazuri - tatăl, 3 copii ca îngrijitor primar sunt stabiliți bunicii, în cazul a 1 copii - rude de pînă la gradul 3 (Mătușa).

Fig.7. Structura familiei și relația copilului

Personalul din Instituție nu întreține relații cu familia copilului, doar în cazul în care personalul se deplasează la domiciliul copiilor ca să-i întoarcă la școală sau să recruteze alți copii din localitate. Nu se obișnuiește organizarea și stimularea întâlnirilor periodice individuale la instituție dintre copii și părinți sau rude. Nu se organizează, de asemenea, vizite ale angajaților la domiciliu copilului, adunări de părinți, scrisori, convorbiri telefonice. Copiii nu au acces la servicii de telefonie. Școala nu are un registru de evidență a contactelor cu familia copiilor. În cazul în care părinții vizitează copii, instituția nu are un spațiu organizat pentru acest scop. Plecarea copiilor din instituție acasă nu se înregistrează în registru școlar de către educator sau diriginte. Copii pleacă, de obicei, acasă ne însoțiți de educatori, părinți sau rude.

Analiza datelor mai arată că în perioada aflării copilului în instituție, familiei nu i se oferă servicii de consiliere parentală și de asistență socială în vederea reintegrării copilului.

Din relatările educatorilor, în unele cazuri familiilor li se oferă ajutoare umanitare sub formă de haine de mîna a doua sau produse alimentare.

După absolvirea instituției administrația se implică în măsura posibilităților în determinarea viitorului lor profesional. Astfel anul curent 2 din 10 absolvenți de la Sculeni au fost admiși la Școala de meserii din orașul Bălți. Alții 8 copii și tineri stau acasă fără ocupație.

3.5 Relația cu comunitatea de unde provine copilul

Pentru a explora toate posibilitățile de reintegrare evaluatorii au încercat să identifice serviciile de suport existente în comunitățile de proveniență a copiilor și colaborarea care o are instituția la moment cu acestea. Astfel a fost efectuată o cartografiere rapidă a serviciilor în comunitățile de unde sunt plasați copii, fiind evaluate 36 de comunități.

Analiza datelor colectate au arătat faptul că spectrul cel mai larg a serviciilor sociale, medicale, educaționale se află în orașul Ungheni.

La nivel de comunitate Sculeni serviciile de suport pentru copil și familie practic nu există, cu excepția asistenților sociali comunitari, care urmează să se implice în procesul de reintegrare a copiilor și în oferirea de sprijin familial. Deocamdată însă rețeaua de asistenți sociali comunitari este foarte fragilă neavind capacitatea sa acopere necesitățile comunității.

Instituția rezidențială încearcă să implice comunitățile de origine a copiilor în activitățile care le desfășoară precum iarmaroace, sărbători naționale, religioase, competiții sportive, salubritate, înverzirea spațiilor. Copiii din comunitatea din apropierea internatului au acces în instituție.

4. Concluzii și recomandări

Dosarele copiilor plasați în instituție nu sunt completate cu documentele solicitate de regulamentul de funcționare. Mai mult ca atât, evaluarea situației copiilor și familiilor lor efectuată de Secția Asistență Socială și Protecția Familiei indică faptul că primăriile locale nu cunosc situația familiilor pentru care au eliberat îndreptare pentru instituționalizare a copiilor. Instituționalizarea copiilor nu este efectuată în baza evaluărilor complexe, ce determină accesibilitatea sporită a sistemului rezidențial.

Dosarele copiilor nu conțin informații cu privire la revizuirea situației copilului, deoarece familia nu este re-evaluată, așa cum se cere în instrucțiunile METS. Predomină plasamentele de lungă durată, iar reintegrarea copilului în familie și integrarea lui în comunitate nu este un obiectiv prioritar pentru personalul instituției.

Durata mare a plasamentului copiilor conduce la ruperea relațiilor și a atașamentelor dintre copil și familie și ca rezultat reintegrarea copiilor este mai dificilă.

Plasarea copiilor din localitățile îndepărtate în instituția de la Sculeni, departe de locul de baștină și familie, sau lipsa contactelor cu familia, încalcă flagrant drepturile copilului. Relațiile copiilor respectivi cu familia biologică sau lărgită sunt afectate în mod semnificativ.

Motivele instituționalizării copiilor sunt preponderent de origine socială. Peste 85% din copii sunt instituționalizați din motive de sărăcie sau motive asociate cu sărăcia. Pentru această categorie de copii separarea de familie nu este justificată, atât din perspectiva dezvoltării lor psiho-emoționale cât și din perspectiva costurilor financiare pentru îngrijirea și educarea lor. Existența unui program socio-educativ care ar include suport oferit la nivel de comunitate în cadrul școlilor de cultură generală, cum ar fi alimentație gratuită și program prelungit în școli, vasta majoritatea a acestor copii ar putea trăi cu familia și beneficia de susținere comunitară.

Evaluarea a mai identificat că majoritatea copiilor plasați în școala auxiliară nu au nevoie de serviciile acestor instituții. Din 72 de copii instituționalizați, doar 8 copii au o reținere pronunțată în dezvoltare. Alții 64 de copii ar putea face studii la școala de cultură generală din comunitate și să absolvească ciclul gimnazial, aflându-se în familie și comunitate

Dat fiind faptul că vulnerabilitatea socială este unul din motivele de bază pentru instituționalizarea copiilor, iar serviciile sociale, educaționale, medicale, etc. se prestează la un nivel scăzut, serviciile rezidențiale tradițional apar ca unica formă de protecție a copilului. Totodată și școala internat Sculeni nu are mecanisme specifice de lucru cu copilul, cu familia lui și comunitatea pentru plasamente de scurtă durată, 6-9 luni, timp pentru reabilitarea copiilor și pentru depășirea delăsării pedagogice. În așa mod ieșirea copilului din școala auxiliară și reintegrarea lui în colectivele școlare pare a fi imposibilă fără aplicarea unui program de incluziune școlară

În cadrul instituției lipsește asistentul social care ar fi responsabil direct de lucrul cu familia și reintegrarea copilului. Regulamentul de funcționare a gimnaziului de tip internat, statele de salarizare, regulamentul de ordine internă, fișa postului angajaților nu prevăd activități de asistență socială pentru beneficiarii instituției, nu prevăd servicii de protecție și asistență specializată pentru copii vulnerabil sau lucrul activ cu familia copilului în scopul reintegrării acestuia.

Numărul copiilor plasați în școala internat în ultimii ani este mai mic, ceea ce demonstrează eficiența sistemului de prevenire dezvoltat în raionul Ungheni pe parcursul anului 2005 – 2010. Cu toate acestea este evidentă lipsa unei colaborări eficiente dintre cele două comisii Medico-psiho-pedagogică și cea pentru protecția copilului aflat în dificultate, implicate în soarta copilului aflat în risc de separare a copilului de familie.

Datorită nivelului sporit de vulnerabilitate a familiilor, există tendința ca frații/surorile copiilor instituționalizați să devină potențiali beneficiari ai instituției.

Cartografierea serviciilor comunitare a aratat că doar orașul Sculeni are spectru larg de servicii sociale, medicale, educaționale. În celelalte comunități serviciile sunt slab dezvoltate și familiile nu sunt susținute la nivel comunitar.

Se recomandă ca în cadrul instituției să fie instituit postul de asistenți sociali care ar evalua și reevalua cu o periodicitate stabilită de regulament, situația socială a copilului și familiei acestuia.

Procesul de reintegrare trebuie desfășurat în câteva etape, în funcție de durata plasamentului copilului și situația familială. În grupul prioritar trebuie incluși copiii cu termenul cel mai mic de aflare în instituție, inclusiv cei 27 de copii care pleacă zilnic acasă.

Asistenții sociali comunitari angajați în fiecare comunitate a raionului Sculeni trebuie implicați activ în procesul de monitorizare post-instituțională a copiilor reintegrați din instituția din Sculeni, dar și în oferirea suportului la nivel comunitar copiilor și familiilor aflați în dificultate pentru a preveni instituționalizarea lor.

Stoparea intrării copiilor în instituția din Sculeni prin consolidarea capacității Comisiei cu privire la copilul aflat în dificultate. Stabilirea unui moratoriu la nivel de raion pentru intrările copiilor în gimnaziul internat din Sculeni

Reducerea numărului de copii plasați la ora actuală în instituție până la 42 de copii

Annex 12. Raport privind evaluarea situației copiilor din școlile auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Socii Noi și Albinețul Vechi, raionul Fălești

CUPRINS

1. Introducere
2. Date generale despre copii
3. Factorii determinanți ai plasamentului copiilor în Școala auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale Socii Noi
4. Concluzii și recomandări

1. INTRODUCERE

Evaluarea Școlilor auxiliare pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Socii Noi și Albinețul Vechi au fost realizată în perioada 01 iunie - 30 septembrie 2010, de către o echipă de evaluare, constituită din 8 persoane: 1 specialist principal în protecția drepturilor copilului, supervisorul echipei de evaluare – 1, asistenți sociali 4, psihopedagog, - 1, psiholog - 1, medic pediatru neurolog - 1.

Echipă de evaluare a beneficiat în prealabil de instruire în metode și tehnici de comunicare și de evaluare a situației familiei și copilului cu perspectiva reintegrării lor în familia biologică sau extinsă (10 ore). Instrumentul de bază pentru colectarea datelor cantitative reprezintă un set de formulare, elaborate de către echipa proiectului. Dar în același timp au fost utilizate și alte metode și tehnici de evaluare: observarea, interviul, analiza documentelor despre copil și familie, analiza dosarului copilului, vizite în familia copilului, dar și în familia alternativă. Toate acestea au fost descrise în Metodologia de evaluare de către echipa de implementare a proiectului.

Ținând cont de faptul că școala auxiliară din Albinețul Vechi a fost lichidată cu 25 iunie 2010 prin Decizia Consiliului raional Fălești Nr. 02/2 din 05 februarie 2010, iar contingentul de copii de la Albinețul Vechi a fost transferat la școala auxiliară Socii Noi, drept bază normativă a servit Dispoziția Ministrului Educației al RM Nr. 410 din 30 iulie 2009. Reieșind din cele din urmă, proiectul a evaluat 104 copii. (Albinețul Vechi – 51 de copii din care 10 copii au absolvit școala în iunie 2010 și Socii Noi – 53 de copii, din care 11 copii au absolvit în iunie 2010). 83 de elevi au fost promovați în clasa următoare conform procesului verbal al Consiliului pedagogic a școlii Socii Noi datat cu 31 mai 2010 și care se aflau la moment pe lista internatului din Socii Noi. În perioada iunie – septembrie 2010 din cei 83 de copii au fost dezinstituționalizați 25 de copii. Așa ca la 01 septembrie 2010 în registrul de evidență a școlii erau înregistrați 58 de copii, din care 47 de copii elevi rămași la Socii Noi, iar 11 copii au fost transferați de la școala auxiliară Albinețul Vechi. Iar în perioada septembrie - noiembrie 2010 încă 16 copii. Așa ca la 01 noiembrie 2010 la instituția din Socii Noi să rămână 41 de copii.

O altă componentă a evaluării a constituit-o cartografierea serviciilor din comunitățile de la locul de trai al copilului în scopul facilitării reintegrării acestuia în familie și comunitate, precum și incluziunea școlară. Cu acest scop de către echipa de evaluare au fost vizitate școlile de masă, centrele medicale din satul de origine al copilului, alte servicii. De asemenea, au fost implicați în procesul de evaluare și autoritățile publice locale de nivelul I și II.

Elaborarea raportului a fost efectuată în baza datelor colectate de echipă și a informațiilor înregistrate în procesul de evaluare.

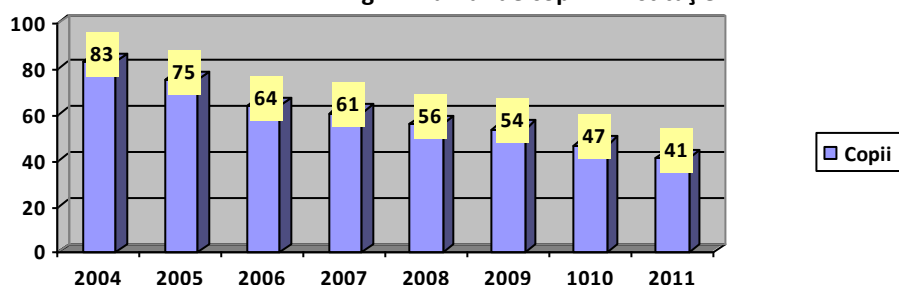
2. Date generale despre copii

2.1 Numărul de copii și dinamica intrărilor și ieșirilor în instituție

Capacitatea instituției din Socii Noi este de 80 locuri. La 01 septembrie 2010 în registrul instituției erau înregistrați 58 de copii. Echipa de evaluare, însă, a evaluat 104 copii, inclusiv 21 de absolvenți, din care 31 fete și 73 băieți).

Analiza datelor referitoare la numărul de copii plasați în Școala auxiliară Socii Noi în ultimii ani arată o tendință continuă de descreștere. Dacă în 2004 au fost 83 de copii, apoi la 01 octombrie 2010 în Registrul școlii au fost înregistrați 41 de copii, numărul copiilor, practic, s-a redus în jumătate.

Fig. 1. Număr de copii în instituție

În perioada 01 iunie - 31 octombrie 2010 din 83 de elevi din școala Socii Noi au fost: reintegrați în familia biologică 34 de copii, plasați sub tutelă 6 copii și plasați în centre comunitare de plasament – 2 copii. (Fig. 3) Aceștia din urmă se vor afla în centru pentru o perioadă limitată de timp cu scopul de reabilitare și pregătire de reintegrare. La moment în instituție se află 41 de copii, care conform planurilor individualizate de intervenție se pregătesc să părăsească școala internat pînă la 31 mai 2011, sfîrșitul anului de învățămînt.

Fig. 2]. Număr de ieșiri a copiilor din instituție în perioada iunie – octombrie 2010

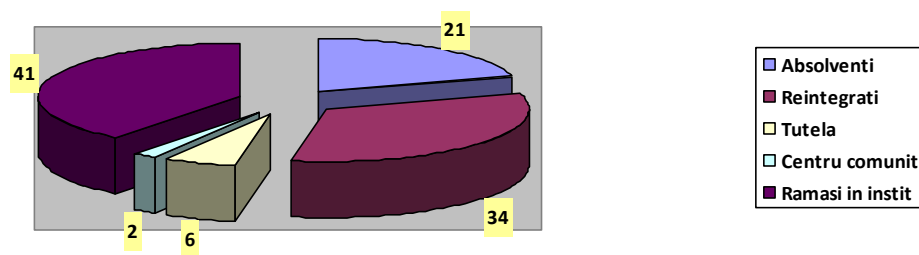
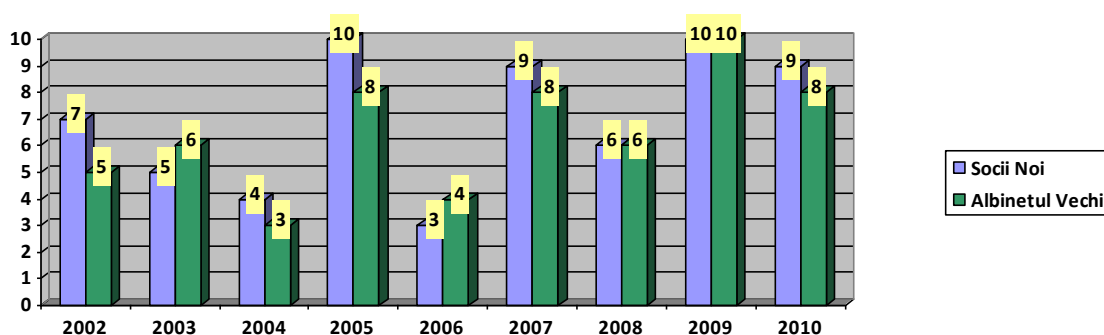
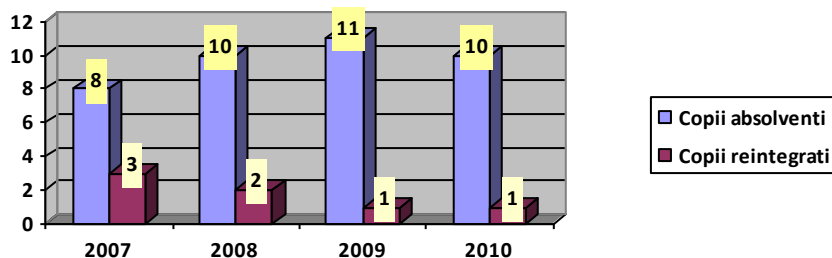

Fig. 3]. Dinamică procesului de înmatriculare în instituție.

Imaginea (Fig. 3), arată că rata înmatriculărilor copiilor în școală este foarte diferită, de fapt ca și numărul de ieșiri din instituție. Aceasta poate vorbi doar de tendința administrației școlii de a completa clasele cu noi elevi.

Fig. 4]. Dinamică procesului de exmatriculare a elevilor din instituție

Potrivit datelor statistice colectate în perioada 2007 - 2010 numărul ieșirilor din internat au constituit 46 de copii. (Fig. 4) Ieșiri care au fost determinate în marea majoritate de plecarea copiilor din instituție în legătură cu absolvirea școlii internat. Din acest număr doar 7 copii au părăsit instituția pentru că au plecat cu traiul împreună cu familia peste hotarele țării sau în alt raion al republicii. Trebuie de remarcat că 21 de copii absolvenți din promoția 2010 sau reîntors în familiile biologice sau extinse, după care 11 copii au fost înmatriculați la școala de meserii Valea Norocului, Sîngerei, (4 absolvenți de la Albinetul Vechi și 7 absolvenți de la Socii Noi). Alții 10 copii absolvenți nu sunt încadrați în câmpul muncii și nici la Școala de meserii nu au fost admiși.

Dacă analizăm procesul de ieșire a copiilor din instituțiile rezidențiale pentru perioada iunie – octombrie 2010, este evident că majoritatea plecărilor au fost determinate de reintegrarea lor în familia biologică (Fig. 2) sau de absolvirea acestora.

Analiza datelor referitoare la înmatricularea copiilor în școală în noul an de învățămînt 2009 - 2018 a arătat că la începutul anului școlar, în septembrie 2009, în cele două școli internat au fost plasați doar 17 copii. Potrivit directorului școlii internat micșorarea numărului de copii a fost influențată în mare parte de schimbările produse la nivel de sistem de protecție socială a copilului în raionul Fălești, crearea sistemului de prevenire a separării copilului de familie, crearea unui sistem de servicii sociale integrate - Sprijinul familial, Reintegrarea, Case de copii de tip familie, precum și activitatea Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate. dar și

de situația demografică în descreștere care se observă în ultimii ani. De asemenea, trebuie să menționăm faptul că pînă în 2005 școlile auxiliare au fost de interes județean, și raionul Fălești ținea de autoritățile județene Bălți, care repartiza copii la Fălești din tot nordul republicii. Trebuie de menționat că școala auxiliară Socii Noi pînă în ultimii ani era unica cu predare în limba rusă în regiunea de nord a republicii, fapt care a contribuit la menținerea unui nivel de intrări a copiilor în școala auxiliară Socii Noi.

2.2 Originea geografică și vîrsta copiilor.

Școala auxiliară de tip internat pentru copii cu cerințe educaționale speciale din Socii Noi este de nivel responsabil de finanțare local (raional). Cu toate acestea datele evaluării arată că 81 de copii plasați în instituție sunt din raionul Fălești iar 23 de copii sunt de origine din alte raioane (cîte un copil din raioanele Orhei și Rîșcani, cîte doi copii din Chișinău, Dubăsari și Glodeni, cîte trei copii din Sîngerei și Ungheni și 9 copii din municipiul Bălți). Astfel cei 104 copii evaluați, sunt de origine din 36 de localități ale R Moldova - 28 de localități ale raionului Fălești și 8 localități din alte raioane.

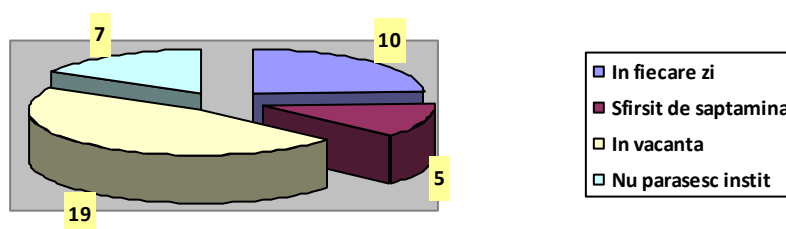
Fig. 5]. Originea copiilor instituționalizați

Deoarece majoritatea – 81 de copii - sunt din raionul Fălești, ei nu mențin contacte cu familia biologică sau lărgită. Nu au posibilitate să comunice cu familia prin telefon, scrisori, internet sau să viziteze părinții. Alții 23 de copii veniți din alte raioane, aflându-se la o distanță destul de mare, pleacă în familie numai în vacanță. Familiile, la rîndul lor, nu au posibilitate să-și viziteze copiii la internat din cauza lipsurilor materiale.

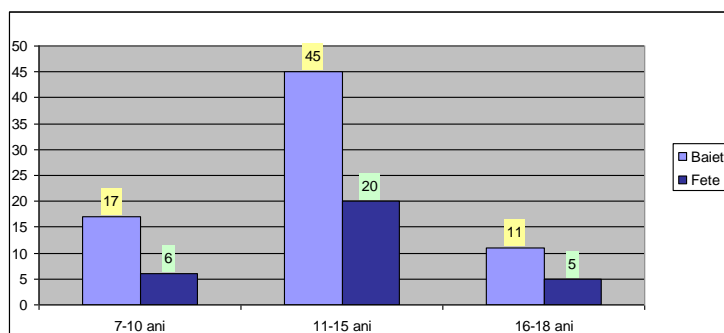
Din datele colectate putem să constatăm din 41 de copii, elevi la Socii Noi, 19 vizitează familia numai în vacanță. 5 copii se duc acasă la sfîrșit de săptămîină, 10 copii se duc seara acasă. Ei sunt locuitorii satului Socii Noi. Toți 10 copii locuiesc în familie – 2 copii în familia extinsă și 8 copii – în familia biologică, dar au numai un părinte - mama.. Motivul instituționalizării pentru toți 10 copii este sărăcia. Familiile au locuințe, au grădini. Părinții au posibilitatea să lucreze „cu ziua la stăpîni”, sau să se deplaseze la Fălești ca să se angajeze în cîmpul muncii, cu toate acestea, fiind măguliți de propunerea administrației școlii auxiliare, părinții și-au dat copiii la internat fără să se intereseze de specificul școlii. În satul Socii Noi nu este școală de cultură generală și copiii, frecventează liceul A. Pușkin din orașul Fălești care se află la distanța de 7 km de la Socii Noi. Copiii pot călători cu microbuzul de rută pe gratis. În satul Albinețul Vechi este școală de cultură generală și copiii ar putea frecventa

Fig. 6. Copii care părăsesc instituția.

Structura vîrstei copiilor cuprinde limitele de vîrstă între 7 și 18 ani. Majoritatea copiilor totuși o constituie copiii cu vîrsta cuprinsă între 14- 16 ani, vîrstă care corespunde cu clasa 6 – 8.

Fig. 7. Vîrsta copiilor din instituțiile Socii Noi și Albinețul Vechi

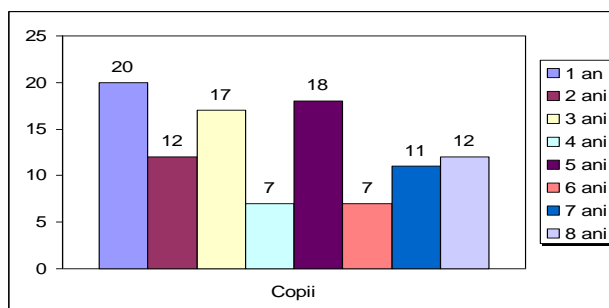

• **Factorii determinanți ai plasamentului copiilor în internatul din Socii Noi**

1. Durata aflării copilului în instituție.

Unul din indicatorii cei mai importanți urmăriți de evaluatori, pentru a planifica procesul de reintegrare a copiilor, a fost timpul/perioada aflării copilului în instituție. Astfel datele colectate au arătat că durata aflării copilului în instituție se înscrie în limita de 1 - 8 ani. În așa mod, 20 de copii se află timp de 1 an în instituție, 12 copii – 2 ani, 17 copii 3 ani, 7 copii – 4 ani, 18 – 5 ani,, 7 copii 6 ani, 11 copii – 7 ani și 12 copii – 8 ani.

Fig.4 Termenul și durata aflării copilului în instituția rezidențială.

Cauzele aflării îndelungate a copiilor în Școala auxiliară internat sunt pe de o parte lipsa componentei sociale în cadrul instituției, inclusiv, lipsa asistenților sociali care să lucreze mai activ în direcția reintegrării copiilor în familiile lor biologice sau extinse prin evaluarea și reevaluarea regulată a situației copilului. De altfel, nici personalul instituției nu arată interes sporit pentru reintegrarea și incluziunea copiilor în școlile de masă. Ba mai mult, personalul instituției încurajează părinții copiilor să mențină plasamentul copilului în internat. Iar pe de altă parte, lipsa serviciilor sociale comunitare de suport care ar menține copiii în familie. Inexistența programelor de incluziune școlară face imposibilă reîntoarcerea copilului în școala de masă, comunitate și familie. Deci, nu putem considera plasamentul copilului în Școala auxiliară de tip internat pentru copii cu cerințe educaționale speciale, ca unul temporar.

Totodată, ținem să menționăm că în raion activează Comisia medico-psiho.pedagogică, care la solicitarea Comisiei medico-psiho.pedagogică internă a școlii are sarcina reevaluarea periodică a copiilor. În dosarele copiilor nu au fost găsite procese de evaluare anuală sau registre cu înregistrarea progreselor copiilor. După ultima evaluare a copiilor din Socii Noi, datată cu mai 2010 și efectuată de către Comisia internă a școlii în unele dosare au fost rectificate procesele verbale din anii precedenți, de exemplu, „retard mintal ușor,” în „retard mintal mediu”. Argumente sau unele explicații la aceste rectificări, din păcate, lipsesc.

S-a mai constatat și lipsa interesului familiei față de soarta copilului, reîntoarcerea lui în sînul familiei, sau altfel spus mentalitatea conform căreia statul este responsabil de copii. Ca rezultat se înregistrează ruperea definitivă a relațiilor dintre copil și familie și imposibilitatea reintegrării/integrării familiei.

În situația cînd de la 1 septembrie 2010 conform Ordinului Ministrului Educației a fost pus maratoriu intrărilor copiilor în instituția din Socii Noi, adesea se întâmplă că copilul nu este acceptat în serviciul rezidențial sau rezultatele evaluării arată că copilul poate fi reintegrat în familie, iar aceasta are posibilitate să-și întrețină copilul acasă, părinții găsesc, o altă posibilitate de a plasa copilul departe de casă sau încearcă să găsească orice argument ca să-l îndepărteze de familie. În unele cazuri părinții refuză ajutorul financiar, ajutorul social, doar ca să nu primească copilul în familie. Nu se exclude faptul că în așa fel de situații se implică personalul din

școala internat care este interesat să-și păstreze numărul de copii. Mai există și alte motive ca tradiția și stereotipul. Unii părinți spun că școala internat e foarte bună, o știe din propria experiență, „Eu am stat la internat 9 ani și am devenit om, și copilul meu o stea acolo...”. Unii copii răspund la întrebarea, De ce ești la internat?, „Pentru că fratele și/sau sora a fost sau stă aici” sau „ Mama a zis că aici e bine”. Cei 10 copii din satul Socii Noi și cei 16 din orașul Fălești au posibilitate să se reintegreze în familie și să frecventeze școala din comunitate, însă părinții acestor copii sunt „Speriați” și „Derutați” – perioada de separare a copilului de familie este mult prea mare și reintegrarea necesită mult mai mult timp de pregătire.

2. . Plasamentul și reevaluarea situației copilului.

În cadrul evaluării au fost examinate actele prezente în dosarele celor 104 copii pentru a determina modalitatea de instituționalizare a copiilor, procedurile și acțiunile întreprinse de personalul instituției în scopul reintegrării copilului în familia biologică sau extinsă.

În urma examinării dosarelor s-a constatat că decizia cu privire la plasamentul copiilor în Școlile auxiliare internat Socii Noi și Albinețul Vechi aparține, Direcției Generale Învățământ, Tineret și Sport Fălești în 69 de cazuri, iar în 35 de cazuri Fișa de repartizare este eliberată de către ME în baza concluziilor și recomandărilor Comisiei republicane medico-psiho-pedagogice, acestea fiind revizuite în mai 2010 prin avizul Comisiei raionale la solicitarea Consiliului raional Fălești în legătură cu lichidarea școlii de la Albinețul Vechi și transferarea copiilor la Socii Noi.

Luarea deciziei privind plasarea copilului în instituția rezidențială se face în baza cererii școlii și a persoanei primare a copilului. Dosarul copilului se perfectează de către administrația școlii auxiliare împreună cu metodistul de la DGÎTS din raion. Acest set de acte constituie, de fapt, un dosar al copilului, care se păstrează în instituție. Cu părere de rău, nici un caz din 104 copii nu a fost examinat la CPCD, care are menirea de prevenire a separării copilului de familie și în rezultat copiii au fost instituționalizați, iar autoritatea tutelară nu a fost anunțată despre separarea copilului de familie.

Ceea ce trebuie remarcat este că deși în statele instituției este prevăzut 0,5 unitate de asistent social care ar trebui să se ocupe de evaluarea și reevaluarea situației copilului cu scopul de reintegrare a lor, de fapt de aceasta nu se ocupă nimerni. Nici unul din copii nu are un plan individual de intervenție. Educătorii, de asemenea, odată la 6 luni au sarcina să evalueze situația familiei și a copilului, aceasta nu se face, ceea ce demonstrează lipsa înregistrărilor în dosarele copiilor. Din discuția cu personalul s-a constatat că educatorii și învățătorii cunosc situația copiilor de acasă doar din spusele acestora.

3. . Statutul și motivele plasamentului copilului

Statutul juridic al copilului este dependent de situația lui familială și se stabilește prin actele care se conțin în dosar. Analiza dosarelor copiilor aflați în instituție a arătat că în majoritatea cazurilor acestea sunt incomplete: nu conțin actele necesare, au fost întocmite doar în baza documentelor prezentate de părinți, etc. Mai mult ca atât, dosarele nu sunt completate cu acte și înregistrări ale autorității tutelare, deoarece majoritatea copiilor din instituție nu se află la evidența asistenței sociale și plasamentul copiilor în școala internat nu a fost avizat de Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate. Lipsa datelor face, ca rezultat, foarte dificilă definitivarea statutului copiilor aflați în plasament și respectiv elaborarea unui plan real de reintegrare. S-a constatat că în cele mai multe cazuri statutul stabilit este cel de la momentul plasării copilului în instituție, nefiind întreprinse acțiuni de reconsiderare în funcție de schimbările care se produc în viața copiilor.

Rezultatele evaluării au arătat următoarele: Din 104 copii aflați în școala internat 38 de copii au ambii părinți, 18 copii sunt orfani și rămași fără îngrijirea părinților și 48 de copii au doar câte un părinte. Au părinți aflați în detenție – 2 copii, iar 5 copii au părinți invalizi și/sau inapți de exercițiu. În 10 cazuri părinții copiilor se află în divorț.

Fig.5. Statutul copiilor

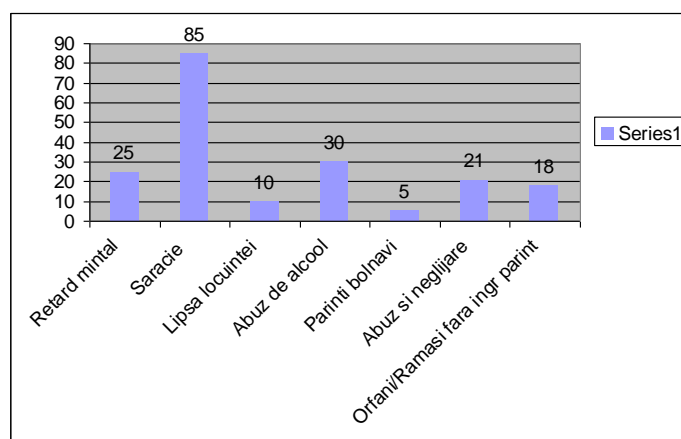

Motivele plasării copiilor în instituție sunt diverse. Din discuțiile cu copiii am identificat situația lor din familie și cauzele care au dus la instituționalizarea lor. Cele mai frecvente motive au fost: nivelul scăzut de trai al familiilor, lipsa serviciilor comunitare pentru copii cu nevoi speciale, decizia autorităților locale, decizia școlii, care nu dispune de condiții pentru toate categoriile de copii, lipsa programelor, care ar corespunde capacităților de dezvoltare a copiilor cu diverse rețineri în dezvoltare, etc. Unii copii care au spus că la internat este mai bine ca acasă, povestesc că la școala din sat le era greu să învețe, că nu reușeau să-și facă temele de sine stătător, că acasă nu aveau condiții elementare de trai sau chiar nu aveau pat sau locuință. Majoritatea părinților menționează, că învățătoarea sau directorul școlii le-a spus că copilul nu poate învăța în școala de cultură generală și trebuie dus la școala auxiliară internat. În rezultat au fost convinși că la școala auxiliară e mult mai bine pentru copiii. Din interviuri cu părinții am constatat că aceștia nu cunosc drepturile sale și ale copilului. De asemenea, părinții nu sunt informați despre specificul școlii auxiliare și pentru ce perioadă se instituționalizează copilul. Evaluatorii au conchis că părinții nu cunosc statutul și specificul școlii auxiliare (8 clase cu program special), ei nu știu despre programul de instruire a copiilor în această școală, care nu corespunde cu ciclul gimnazial și nu le permite continuarea studiilor la licee sau colegii.

Alte motive de instituționalizare ale copiilor sunt: plecarea părinților peste hotare, delăsare pedagogică provocat de abandonul școlar, indiferența părinților. Motivele care prevalează sunt legate în special de sărăcie. Astfel 85 de copii din cei 104 evaluați au fost plasați în instituție din cauza că părinții lor se confruntau cu probleme economice și materiale. Familiile copiilor se mai confruntă cu probleme ca lipsa locuinței (10 familii) și abuz de alcool (30 familii), starea sănătății părinților nu permite aflarea copilului în sînul familiei (5 familii unde părinții au grad de invaliditate și/sau sunt inapți de exercițiu), 18 copii sunt orfani și/sau rămași fără îngrijirea părintească. E important de specificat și faptul că 21 copii au fost separați de părinți ca rezultat al abuzului și neglijării. De asemenea, menționăm, diagnoza retardul mental a fost pus ca motiv oficial pentru instituționalizare, însă în rezultatul evaluării, doar pentru 25 copii din 104 plasați la Socii Noi și Albinețul Vechi s-a confirmat retard mental ușor și mediu, în majoritatea cazurilor copiii au fost plasați în instituție la inițiativa și insistența profesorilor din școala din comunitate, dar și a personalului de la școlile auxiliare.

Cu toate acestea în fiecare din 104 dosare este avizul Comisiei medico-psiho-pedagogică din raion, conform căruia copilului i se recomandă instruire în Școala auxiliară pentru copii cu cerințe educaționale speciale. Menționăm că copiii din ambele școli au fost supuși reexaminării MPP în mai 2010), unde diagnoza de retard mental ușor s-a confirmat sau s-a schimbat cu retard mediu.

Fig. 6. Cauzele plasamentului

3.4. Efectele instituționalizării asupra copiilor

Datele evaluării constată că din 104 copii 14 au venit la școala auxiliară de la Gimnaziul internat Bălți și Fălești iar 90 de copii au venit în instituție din mediu familial: din ei în 85 de cazuri copiii au fost plasați în instituție din familia biologică și în 19 cazuri din familia extinsă.

Rezultatele evaluării au mai demonstrat că copiii din instituție au un comportament diferit în comparație cu alți membri ai societății. S-a scos în evidență că se acordă prea puțină importanță tratării diferențiate a fiecărui copil, ceea ce duce la dezvoltarea cognitivă insuficientă a copiilor, înregistrându-se chiar și unele cazuri de regres.

Nu se inițiază acțiuni, în care copiii să ia contact cu lumea din afară instituției, care dea lungul anilor rămîne una de tip închis. Copiii merg rar în familie, ei nu au acces la telefon, părinții practic nu-și vizitează copiii. Copiii din internat nu au prieteni în comunitate. Ei au fost și rămîn marginalizați în comunitate și în instituția de

învățămint de unde vin. Copiii nu participă la acțiunile comunitare, nu au acces liber la biblioteca școlii, nu au acces la internet și alte surse de informație. Copiilor li se permite vizionarea colectivă a televizorului doar în ore anumite și doar a unor programe televizate. Copiii nu participă la activități extrașcolare, decât la munci agricole. Personalul instituției lucrează insuficient la formarea deprinderilor moral-civice și de comportare civilizată. Copiii sunt inhibați, închiși în sine, cu greu întră în contact cu persoane din afara instituției. La unele întrebări au răspunsuri standard.

Cauzele care au dus la această situație sunt: Instituționalizarea copiilor pe o perioadă îndelungată; legătura întreruptă cu familia biologică și extinsă; timpul destinat activităților educative este limitat în favoarea activităților didactice (Munca pe câmp, etc.); lipsa cooperării între factorii educaționali din școala auxiliară și instituțiile de învățămint din comunitatea copilului; condițiile de trai din instituție, mediul educațional slab dezvoltat.

Din discuțiile cu copiii și familiile acestora au fost identificate și nevoile de reintegrare a copiilor în familie și în sistemul educațional comun. Cele mai evidente lacune pentru procesul de reintegrare sunt: familiile rămân a fi iresponsabile de îngrijirea și educația propriilor copii de-a lungul anilor. Starea vulnerabilă a familiei nu s-a schimbat spre bine de la momentul separării copilului de familia sa, ba mai mult s-a înrăutățit – părinții au fost scutiți de responsabilitățile de bază; lipsa cadrelor didactice pregătite pentru lucrul diferențiat cu diferite categorii de copii; lipsa de programe de incluziune școlară; lipsa procesului de evaluare în dezvoltarea dinamică a copilului, prin care se estimează potențialul de învățare, în scopul folosirii lui ca suport pentru formarea abilităților necesare dezvoltării plene a copilului; probele și testele de evaluare au drept scop evidențierea deficienței și blocajelor, pe care acesta le determină în dezvoltare, Acestea ar trebui să determine abilitățile și disponibilitățile imediate pentru dezvoltare.

Din ce reiese că este nevoie de metode de evaluare, care stabilește elementele pozitive din evoluția copilului, ce vor constitui punctul de plecare în elaborarea planului individualizat. Evaluarea să se efectueze de către profesioniști. La această etapă e nevoie de angajarea personalului de sprijin pentru copiii, care necesită suport suplimentar. (Asistent social în instituția rezidențială și cadre didactice de sprijin în școlile de masă). De asemenea, este absolut necesară crearea condițiilor în instituțiile de învățămint pentru asigurarea accesului la educație pentru toți copiii, care presupune individualizarea programelor de educație și instruire, sprijinirea familiei și instruirea părinților. Acceptarea copiilor cu cerințe educative speciale de către semenii și pedagogii rămâne a fi una din cele mai importante necesități.

Ca concluzie, conchidem că procesul de dezinstituționalizare și reintegrare a copiilor oferă șanse pentru fiecare copil de a crește în familie, iar incluziunea și reintegrarea copilului în comunitate înseamnă un viitor mai sigur pentru fiecare copil reintegrat. Familia copilului instituționalizat necesită suport material cât și emoțional pentru o reintegrare de calitate. Familia copilului instituționalizat este îngrijorată de nivelul de cunoștințe pe care le capătă copilul în școala auxiliară, iar copiii doresc să învețe în satul natal alături de semenii săi. Ei necesită suport didactic și emoțional din partea profesorilor, pentru ca fiecare copil să poată să învețe în școala de cultură generală, dar pentru aceasta este nevoie de creat condiții și de pregătit personalul didactic.

În acest context proiectul se angajează să: reintegreze copilului instituționalizat cu acordul copilului și a familiei. În fiecare instituție în care se reintegrează copilul să fie pregătit personalul didactic și conducerea instituției în așa mod să se respecte condițiile de incluziune școlară. Familiilor vulnerabile și cu nivel scăzut de trai să li se ofere suport practic și monetar pentru asigurarea lor cu strictul necesar pentru îngrijirea și educația copilului în familie.

Copiii reintegrați să fie protejați de orice fel de abuz și discriminare, și să fie efectuată monitorizarea copiilor reintegrați de către serviciile sociale, educaționale, medicale ș.a.

Direcția de învățămint și administrația școlilor să asigure suport didactic pentru copiii cu cerințe speciale de educație. Familia copilului să fie implicată și să participe la sprijinirea copilului în procesul instruirii.

4. . Structura familiei și relația copil – familie

Analiza structurii familiei ne arată că 25 de copii vin din familii cu mulți copii, 38 de copii au ambii părinți iar 48 de copii provin din familii monoparentale (unul dintre părinți decedați, familii divorțate sau mame solitare). Din 104 copii 65 au frați și surori. Analizând locul aflării fraților / surorilor am constatat că ei sînt în diferite medii de îngrijire sau forme de plasament. 28 de copii au frați în aceeași instituție, acest fapt a confirmat tendința plasării copiilor din familiile numeroase în aceeași instituție: dacă unul dintre copii este plasat în internat ceilalți frați atîngînd vîrsta școlară tradițional devin beneficiarii instituției.

Potrivit datelor colectate la momentul evaluării numai 38 de copii sunt cu ambii părinți. În cazul a 22 de copii îngrijitorul primar este mama, în 4 cazuri - tatăl, pentru 7 copii ca îngrijitor primar sunt stabiliți bunicii, în cazul a 1 copii - rude de pînă la gradul 3 (Mătușa).

Personalul din Instituție nu întreține relații cu familia copilului, doar în cazul în care personalul se deplasează la domiciliul copiilor ca să-i întoarcă la școală sau să recruteze alți copii din localitate. Nu se obișnuiește organizarea și stimularea întâlnirilor periodice individuale la instituție dintre copii și părinți sau rude. Personalul instituției nu vizitează familiile la domiciliu copilului, nu se practică adunări de părinți decât la începutul anului de învățământ, copiii nu scriu scrisori, nu au convorbiri telefonice. Copiii nu au acces la servicii de telefonie. Școala nu are un registru de evidență a contactelor cu familia copiilor. În cazul în care părinții vizitează copii, instituția nu are un spațiu organizat pentru acest scop. Plecarea copiilor din instituție acasă nu se înregistrează în registru școlar de către educator sau diriginte. Copii pleacă acasă, de obicei, ne însoțiți de educatori, părinți sau rude.

Analiza datelor mai arată că în perioada aflării copilului în instituție, familiei nu i se oferă servicii de consiliere parentală și de asistență socială în vederea reintegrării copilului.

Din relatările educatorilor, în unele cazuri familiilor li se oferă ajutoare umanitare sub formă de haine de mână a doua sau produse alimentare.

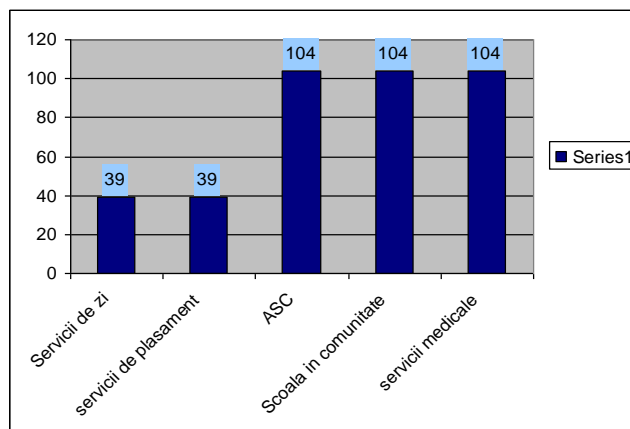
După absolvirea instituției administrația se implică în măsura posibilităților în determinarea viitorului lor profesional. Astfel în anul curent doar 10 din 21 de absolvenți de la Socii Noi și Albinețul Vechi au fost admiși la Școala de meserii din satul Valea Norocului, raionul Sîngerei. Alții 11 copii și tineri stau acasă fără ocupație.

5. Relația cu comunitatea de unde provine copilul

Pentru a explora toate posibilitățile de reintegrare evaluatorii au încercat să identifice serviciile de suport existente în comunitățile de proveniență a copiilor și colaborarea care o are instituția la moment cu acestea. Astfel a fost efectuată o cartografiere rapidă a serviciilor în comunitățile de unde sunt plasați copii, fiind evaluate 37 de localități de unde provin 104 copii. Astfel s-a dovedit în fiecare din cele 37 de localități, cu excepția satului Socii Noi care nu dispune de altă școală decât cea auxiliară, este asistent social comunitar, Centru de sănătate cu medic de familie sau asistent medical, gimnaziu sau liceu.

Analiza datelor colectate au arătat că spectrul cel mai larg a serviciilor sociale, medicale, educaționale se află în orașul Fălești. Totuși, 39 de copii au în localitățile de baștină servicii de zi și de plasament prestate în cadrul centrelor comunitare.

Fig. 7 Servicii prestate în comunitatea de origine a copilului

La nivel de comunitate Socii Noi serviciile de suport pentru copil și familie practic nu există, cu excepția asistenților sociali comunitari, care urmează să se implice în procesul de reintegrare a copiilor și în oferirea de sprijin familial. Deocamdată însă rețeaua de asistenți sociali comunitari este foarte fragilă și nu are capacitate să acopere necesitățile comunității.

Instituția rezidențială încearcă să implice comunitățile de origine a copiilor în activitățile care le desfășoară precum iarmaroace, sărbători naționale, religioase, competiții sportive, salubritate, înverzirea spațiilor. Copiii din comunitatea din apropierea internatului au acces în instituție.

• Concluzii și recomandări

Dosarele copiilor plasați în instituție nu sunt complete. Lipsesc unele documentele prevăzute de regulamentul de funcționare a școlilor internat. Mai mult ca atât, evaluarea situației copiilor și familiilor lor efectuată de Secția Asistență socială, protecția familiei și copilului indică faptul că primăriile locale nu cunosc situația familiilor pentru care au eliberat îndreptare pentru instituționalizarea copiilor. Instituționalizarea copiilor nu este efectuată în baza evaluărilor complexe, ce determină accesibilitatea sporită a sistemului rezidențial.

Dosarele copiilor nu conțin informații cu privire la revizuirea situației copilului, deoarece familia nu este re-evaluată, așa cum se cere în instrucțiunile ME.

Nici o familie cu copii instituționalizați la cele două școli internat nu se află la evidența autorității tutelare și la evidența protecției copilului și a familiei cu toate că fiecare din aceste familii se consideră vulnerabilă.

Predomină plasamentele de lungă durată, iar reintegrarea copilului în familie și integrarea lui în comunitate nu este un obiectiv prioritar pentru personalul instituției.

Durata mare a plasamentului copiilor conduce la ruperea relațiilor dintre copil și familie și ca rezultat reintegrarea copiilor este dificilă, iar în unele cazuri imposibilă.

Din cauza separării îndelungate a copilului de familia sa, părinții au pierdut atașamentele față de proprii copii și în cele mai dese cazuri au devenit iresponsabili și lipsiți de oricare angajament.

Plasarea copiilor din alte raioane în instituțiile din Socii Noi și Albinețul Vechi, departe de familie și locul de baștină, încalcă flagrant drepturile copilului. Relațiile copiilor respectivi cu familia biologică sau lărgită sunt afectate în mod semnificativ.

Motivele instituționalizării copiilor sunt preponderent de origine socială. Peste 85% din copii sunt instituționalizați din motive de sărăcie sau motive asociate cu sărăcia. Pentru această categorie de copii separarea de familie nu este justificată, atât din perspectiva dezvoltării lor psiho-emoționale cât și din perspectiva costurilor financiare pentru îngrijirea și educarea lor. În cazul unui suport oferit la nivel de comunitate în cadrul școlilor de cultură generală, cum ar fi alimentație gratuită și program prelungit în școli, vasta majoritate a acestor copii ar putea trăi cu familia și beneficia de susținere comunitară și de ajutor social.

Evaluarea a mai identificat că nu toți copii plasați au nevoie de serviciile instituției rezidențiale 21 de copii pleacă zilnic acasă, iar 10 din Socii Noi și 11 din albinețul Vechi au fost înscriși în școlile internat din comoditatea locației școlii.

Dat fiind faptul că vulnerabilitatea socială este unul din motivele de bază pentru instituționalizarea copiilor, școala internat nu are mecanisme specifice de lucru cu familia și comunitatea.

În cadrul instituției lipsește asistentul social care ar fi responsabil direct de lucrul cu familia și reintegrarea copilului. Regulamentul de funcționare a școlii auxiliare de tip internat, statele de salarizare, regulamentul de ordine internă, fișa postului angajaților nu prevăd activități de asistență socială pentru beneficiarii instituției, nu prevăd servicii de protecție și asistență specializată pentru copii vulnerabil sau lucrul activ cu familia copilului în scopul reintegrării acestuia.

Numărul copiilor plasați în internat în ultimii ani este considerabil mai mic, ceea ce demonstrează scăderea demografică în republică, dar nu eficiența sistemului de prevenire dezvoltat în Fălești. Cu toate că pe parcursul anilor 2006 – 2010 în raion activează Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate care are obiectivul de prevenire a separării copilului de familie

Datorită nivelului sporit de vulnerabilitate a familiilor, există tendința ca frații/surorile copiilor instituționalizați să devină potențiali beneficiari ai instituțiilor rezidențiale. Această tendință mai este motivată și de tradițiile înrădăcinate în R Moldova.

Cartografierea serviciilor comunitare a arătat că doar or. Fălești are spectru larg de servicii sociale, medicale, educaționale. În celelalte comunități serviciile sunt slab dezvoltate și nu susțin familia.

Se recomandă ca în cadrul instituției rezidențiale să fie instituit postul de asistenți sociali care ar evalua și reevalua cu o periodicitate stabilită de regulament, situația socială a copilului și familiei acestuia.

Procesul de reintegrare trebuie desfășurat în câteva etape, în funcție de durata plasamentului copilului și situația familială. În grupul prioritar trebuie incluși copiii cu termenul cel mai mic de aflare în instituție, inclusiv cei 14 copii care pleacă zilnic acasă.

Asistenții sociali comunitari angajați în fiecare comunitate a raionului Fălești trebuie implicați activ în procesul de monitorizare post-instituțională a copiilor reintegrați din instituțiile din Albinețul Vechi și Socii Noi, dar și în oferirea suportului la nivel comunitar copiilor și familiilor aflați în dificultate pentru a preveni separarea lor.

Stoparea intrării copiilor în sistemul rezidențial prin consolidarea capacității Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate și prin respectarea moratorului stabilit de către ME pentru intrările copiilor.

Monitorizarea și sprijinirea copiilor și a familiilor reintegrați prin oferirea serviciilor comunitare.

Elaborarea planurilor individualizate de reintegrare pentru 41 de copii care la moment se află la Socii Noi cu implicarea tuturor actorilor relevanți în acest proces.

Dezvoltarea programului psiho-social în cadrul școlilor din comunitate, care ar implica cele mai diferite categorii de copii aflați în risc de separare de familie din cauza nereușitei școlare sau a sărăciei.

Dezvoltarea continuă a procesului de incluziune școlară, care prevede pregătirea cadrelor didactice de sprijin și a persoanelor cheie din școlile de cultură generală.

Școlarizarea părinților în ce privește efectele negative ale instituționalizării, pierderea și separarea, ș. A. Teme relevante la acest subiect.

Annex 13. Child participation concept note

Goal: The reorganization of the Residential School is informed by the permanent consultation of the children's opinion to insure that the re/integration is safe and secure and is made to the best interest of child.

Objectives:

1. The process of reorganization ensures that all the changes in the lives of the children are agreed with them and their voices are heard.
2. The children are encouraged to express openly their opinion with regard to the re/integration process into the family, community and school and empowered to feel the key makers and shapers of their own destinies.
3. The children have skills to integrate successfully into family/community/school and become active players

Participation principles:

Transparency, honesty and accountability. Adults involved in consultations with children will follow ethical and participatory practice and put children's best interests first. This is important because there are inevitable imbalances in power and status between adults and children. Transparency, honesty and accountability are needed for children's participation to be genuine and meaningful.

A child – friendly environment. Children experience a safe, welcoming, inclusive and encouraging environment that enable participation. The quality of children's participation and their ability to benefit from it are strongly influenced by the efforts made to create a positive environment for their participation.

Equality of opportunity. Participatory work will include groups of children who typically suffer discrimination or who are often excluded from activities, such as street children, working children, institutionalized children, children with disabilities etc. Children like adults are not a homogeneous group. Participation should provide equality of opportunity for all regardless of age, location, ethnicity, gender, abilities, class, or other factors.

Safety and protection of children. Involvement in a consultation must not expose any young delegate to threats or actual harm to well-being. A child's safety and health is considered in every possible way, with safeguards put in place. This includes both physical and emotional well – being.

Commitment and competency of adults. Adults working with children are committed to the aim of consulting with children and are trained and supported to carry out participatory practices. Adults can only encourage genuine children's participation effectively and confidently if they have the necessary understanding and skills.

Within the process of discussions and consultations the adults will tend to

- let them speak for themselves without adult interference
- treat them as equal and like everyone else
- ask them what they think about issues affecting their lives
- give them the chance to speak freely to adults as well as other children
- see them as individuals, with their own thoughts, enthusiasms and concerns
- value their experience - they may be young, but they've already learnt a lot about life
- let them be themselves, not what other people want them to be
- take their opinions seriously.

Actions:

- Consult children at all stages of project development, implementation monitoring and evaluation.
- Consult the children's opinion with regard to the changes initiated, and informing the actions planned
- Prepare the children for their reintegration into their biological family or in other family environment,
- Prepare the children for their integration into the community schools
- Develop life skills
- Consult and support children in the process of the integration

Means of realization

- Meetings
- Trainings based on the training needs identified in consultation with children
- Identifying the key-persons responsible for the support of children in the process of integration
- Questionnaires
- Essays
- Interviews
- Focus groups

Annex 14. Curriculum for the development of children skills in the process social (re)integration

PREAMBLE

Changes can be highly traumatic for children. Many of the children in institutions have already moved several times and this has negative effects on self-confidence and self-esteem. It also makes it difficult for the children to trust adults since changes in their lives seem to occur with no explanation. Change is difficult, but if the reasons for change are understood and particularly if it can be demonstrated that the change is advantageous, then it is more easily accepted. Even if the change has been looked forward to, there are often elements of the new situation that can be difficult to adjust to and a sense of loss can exist in relation to elements of the old. Thus there are two main and interlinked reasons for preparing children for re/integration: to minimise the amount of trauma children suffer during the process and to make the experience of change a positive one for the children.

This Curriculum is designed for capacity building of the children placed in care.

The Curriculum includes change management, negative effects of institutionalization, description of the social assistance system of Moldova, types of social services and methodology of work with the beneficiaries, analysis of normative framework in the sphere of child's rights, integration and reintegration strategy, communication and conflicts resolution, and life skills modules. The program also contributes to the development of necessary competences for the establishment of partnerships at local level and the mobilisation of the community into the process of beneficiaries' problems solution.

The General Goal of the training is to empower children be active players in the decision making process and benefit from efficient support in the process of their integration into community schools and, into the society, preparing them for family (re)integration.

Training objectives:

The trainees are aware of:

- UNCRC provisions and child's rights protection;
- the need to transform the residential institution;
- the advantages of studying in a community school;
- the need of effective communication
- the importance of participating in the decision making
- Their place in family, community, school.
- Become aware of the need for personal growth;

The trainees acquire knowledge in:

- What are their rights and what are/aren't their responsibilities;
- building relationships with peers, family members, community;
- can formulate messages using assertive communication;
- can formulate the emotions they feel in different life situations and can manage their emotions;

Trainees are able:

- to state situations when they take decisions of their own;
- are able to identify situations where they should take decisions and assume responsibilities;
- set personal life objectives;
- express their views and participate in decisions taken in family, school, and community.

Target groups of the training

- Children placed in the residential school

Total: 131 children

Organization of trainings

The training will be implemented during the weekends, in order to interfere with the educational process. At the same time, this work schedule will allow the children to assimilate the new information in a free and accessible manner. Children will be divided into groups of up to 20-25 persons depending on age and development needs identified.

The calculation of training time is based on the following norms:

- 6 training hours per day;

The Curriculum consists of 10 modules.

Duration of the training course: 24 hours/4 days.

Teaching methods and techniques

The teaching is focused on the use of interactive methods that increase the degree of beneficiaries' participation in the learning process. The theoretical information is assimilated through proof-based practices, illustrated by practical activity examples.

The main stress in the teaching process is placed on building practical skills, necessary for the child in the process of integration into community schools and into the society, preparing them for family (re)integration. Thus, the following methods and teaching techniques are used: modulation of certain situations, case study, group activity, practical skills exercise, etc.

The active participation methods used in the training are the following: brainstorming, free association, case study, think-pairs-present, public debates (elements), energizers, guided reading (elements), play etc.

We believe that this way of information assimilation adequately fits the potential of the children, and ensures the effectiveness of their participation in the decision making process. .

Topical plan

No.	Module	Hours
1	My rights – initial training in UNCRC provision and child's rights protection	3
2	Who I am	2
3	My world	2
4	My values	2
5	My resources	2
6	How others see me	2
7	Friendship	2
8	Conflict management and conflict resolution	4
9	Efficient communication	2
10	Leadership & Decision Making	3

Contents of the modules:

Module I. My rights – initial training in UNCRC provision and child's rights protection

Capacity building in the field of the Provisions of the UN convention with the regards to children's rights and their protection.

Module II. Who I am

To improve the knowledge of the children with regard to who they are; form the capacities to self analyses and understanding. Capacities to compare themselves with the others to understand diversity and the importance to be an individuality.

Module III. My world

Their internal world, get to know the meanings of their feelings and concerns.

Module IV. My values

Personal values, and learn to accept the values of others and compare them with theirs

Module V. My resources

Identifying personal resources which help in the re/integration in family, mainstream school and community, helping them become aware of the environment and use it for their development.

Module VI. How others see me

Develop the self perception and self-esteem, identifying personal strengths, and building on weaknesses. Learn about different social roles.

Module VII. Friendship 1 day

Forming vision about the support group and forming abilities to establish friendship relationships. Tolerance and its importance in the relationships.

Module VIII. Conflict management and conflict resolution – 1 day

What is the conflict? Roles in conflict situations. Way so solving conflicts. What is stress? Methods of overcoming stress. Resistance

Module IX. Efficient communication

How to structure the communication? Forming abilities of assertive communication. Efficient listening abilities

Module X. Leadership & decision making – 1 day

What is leadership? Who is a leader? Developing leadership abilities. How do we take decisions (techniques in decision making)? What is the impact of decisions on us and our environment? Our role in the decision making of adults.

Annex 15. Concept de sensibilizare a opiniei publice la nivel comunitar în cadrul proiectului „Asigurarea dreptului copilului la familie, protecția lui de violență, abuz și neglijare”

VIZIUNE:

Autoritățile locale, administrația și personalul instituțiilor rezidențiale, sectorul asociativ și comunitatea susțin reorganizarea sistemului de îngrijire a copilului și familiei în dificultate

MISIUNE:

Sensibilizarea APL, a comunității și a publicului larg față de efectele instituționalizării asupra copiilor și necesitatea creșterii și dezvoltării lor într-un mediu familial favorabil.

SCOP:

Responsabilizarea comunității de a-și crește copiii în familie și comunitate

OBIECTIV:

Crearea unui curent de opinie la nivel comunitar față de necesitatea reorganizării școlilor auxiliare pentru copii cu necesități speciale.

GRUPURI ȚINTĂ:

- factori de decizie, specialiști,
- administrația și personalul instituțiilor
- publicul larg: Comunitate (lideri, primărie, școală, biserică, sector asociativ și privat), părinți / familii în situație de risc, copii plasați în instituții rezidențiale sau care riscă să fie abandonați și instituționalizați

STRATEGIE:

- Formarea unui grup de sprijin dintre reprezentanții mass-media locale și centrale
- Campanie de comunicare

TACTICI:

Grupul de sprijin va include de fapt nu doar jurnaliști din raioanele pilot ci și din mass media centrală astfel mesajele promovate extinzându-se pe întreg teritoriul republicii. Vor fi organizate seminare pentru jurnaliștii din teritoriu la care vor fi invitați și specialiștii din protecția copilului. În cadrul acestora va fi promovată Strategia cu privire la reforma sistemului rezidențial de îngrijire și Planul de acțiuni privind implementarea ei, precum și modalitățile audiovizuale de sensibilizare a opiniei publice la nivel local privind situația copilului și familiei în dificultate în cele două raioane.

Campanie comunicare va include organizarea ședințelor informaționale, seminare, conferințe etc. cu reprezentanții autorităților, școală, administrație și personal din instituții, lideri din comunitate, prestatori de servicii. Acestea vor fi organizate atât la nivel raional cât și comunitar.

Reportajele radio și televizate vor fi difuzate la posturile cu acoperire națională. Vor fi publicate în presa scrisă materiale care vor viza mediatizarea experienței pozitive acumulate în plan local. Vor fi inițiate dezbateri televizate cu participarea factorilor de decizie naționali și locali, specialiști și experți în domeniu.

PLAN DE ACȚIUNI pentru lunile mai 2010 –aprilie 2011

Activități	Termene
Obiectiv: Crearea unui curent de opinie la nivel comunitar față de necesitatea reorganizării școlilor auxiliare pentru copii cu necesități speciale.	
Rezultate scontate: <ul style="list-style-type: none">• APL și administrațiile instituțiilor rezidențiale conștientizează importanța reformei și își onorează angajamentele privind reorganizarea sistemului rezidențial de îngrijire a copilului• Comunitatea este sensibilizată pentru a susține familiile în dificultate/ a preveni intrarea în dificultate a familiei și abandonul copiilor	
La nivel național	
8 emisiuni radio produse și difuzate la postul național de radio cu participarea factorilor de decizie de la MMPSF, ME, APL, copii și familii beneficiare ale programului	iunie – aprilie
2 emisiuni de dezbateri cu participarea factorilor de decizie de la MMPSF, ME, APL etc	decembrie – februarie
6 reportaje televizate (istorii a copiilor reintegrați) produse și difuzate la postul național TV	ianuarie - aprilie
Articole în presa scrisă	octombrie - aprilie

La nivel local	
Organizarea evenimentelor de lansare cu mediatizarea lor in presa locala	mai - iunie
Formarea grupului de sprijin media regionale: Seminar de instruire	iunie
Preluarea materialelor apărute în mass media națională în mass-media locală (prin rețeaua API)	noiembrie - aprilie
Interviuri în presa locală cu funcționari publici, specialiști și beneficiari, articole despre practici pozitive	iunie - aprilie

Annex16. Succesul human stories

Povestea Adrianei

Adriana, o adolescentă de 16 ani, este sensul vieții pentru Nadejda Motilică, asistent parental profesionist din s. Rădenii Vechi, r-nul Ungheni. Fata a venit în casa dnei Nadejda după reorganizarea școlii auxiliare din Sculeni când ea, de rând cu alți copii, care nu corespundeau statutului instituției, a fost repartizată în familie. Fiind un copil absolut sănătos din punct de vedere mental, Adriana a ajuns să învețe într-o școală auxiliară din cauza că rămânea în urmă cu învățătura, iar părinții nu mai ieșeau din beții.

În casa asistentului parental Adriana și-a luat viața de la capăt. Cu răbdarea și îngăduința care o caracterizează, dna Nadejda face pași mici dar siguri în acoperirea golurilor educaționale ale copilei. A început de la elementarele deprinderi de viață pe care Adriana nu a reușit să le însușească la școala auxiliară. Și pentru că între timp s-au atașat foarte mult una de alta, cele două au decis să se înrudească, cel puțin formal, astfel încât Adriana o numește pe dna Nadejda nănuța.

Nadejda Motilică este profesoară de biologie de mai bine de 40 de ani și s-a decis să devină asistent parental în urmă cu câțiva ani după ce ambii feciori i-au decedat într-un teribil accident rutier. Vara trecută femeia și-a pierdut și soțul. Gândul că poate fi utilă cuiva îi dă forțe să trăiască.

Chiar dacă e cuminte și ascultătoare, Adriana oricum îi dă destule bătăi de cap dnei Nadejda. Asta deoarece copila are mai multe probleme de sănătate - și cu văzul, și cu auzul, și cu inima... La instituție nu a trecut niciodată un control oftalmologic iar după ce și-a pierdut ochelarii, ani la rândul, nimeni nu s-a preocupat să-i cumpere alții. În vacanța de primăvară cele două au bătut la ușa mai multor medici din raion pentru a obține o consultație.

În câteva luni a învățat mai multe decât în cei câțiva ani la instituție, Adriana ne mărturisește zâmbind că în cele câteva luni de când se află la nănuța Nadejda a reușit să învețe mult mai multe lucruri decât a învățat în toți anii cât s-a aflat în instituție.

“Acum știu a spăla vesela, a face borș. La nănuța mă simt tare bine. Am o sumedenie de lucruri frumoase - tocmai trei cutii cu haine! La școala auxiliară nu aveam nimic care să fie numai al meu. Dacă dădeam hainele la spălătorie nu le mai puteam lua înapoi, iar peste câteva zile vedeam alte fete îmbrăcate cu pantalonii sau vesta mea”, povestește Adriana.

“Mă bucur că e receptivă și acceptă tot ce îi spun. Sper că bunul Dumnezeu mă va ajuta să îi ofer un drum cât mai bun în viață”, spune la rândul ei dna Motilică.

La școală lucrurile nu stau atât de bine ca acasă, astfel încât, după primul semestru, Adriana a luat note de cinci și șase la majoritatea disciplinelor. Asta însă nu a descurajat-o și cele două muncesc în fiecare zi pentru ca Adriana să afle cât mai multă informație nouă și să se descurce mai bine la școală. Biologia este preferată ei, poate de aceea că o învață nu doar la școală, dar și acasă unde nănuța îi tot povestește fel de fel de lucruri interesante legate de această știință. Cititul este o altă pasiune pe care a descoperit-o de când a ieșit din școala auxiliară. Adriana abonează un ziar pentru copii și merge cu regularitate la biblioteca școlară.

Faptul că asistentul său parental activează în cadrul școlii a fost un factor favorizant pentru integrarea școlară și socială a Adrianei. În sat, unde majoritatea locuitorilor au fost cândva elevii dnei Motilică și unde toți o cunosc și o respectă, Adriana a fost primită cu căldură și înțelegere. În cele opt luni de când a venit în localitate, adolescenta a reușit să-și facă o sumedenie de prieteni la școală și în mahalaua unde locuiește.

Unul dintre planurile de viitor ale dnei Nadejda este să reușească să o debaraseze pe Adriana de diagnoza de retard mintal care i-a fost atribuită în mod abuziv la înscrierea în școala auxiliară. În prezent ea pregătește actele necesare pentru reevaluarea psiho-pedagogică a discipolei sale.

“Știu că această diagnoză iar putea dauna grav pe viitor. Nu e drept ca un copil să fie stigmatizat din cauza că niște maturi au fost iresponsabili”, spune dna Motilică.

În fiecare seară, după ce termină de făcut lecțiile și își scot în capăt treburile casnice, dna Nadejda și Adriana stau la taifas. Tema preferată de discuție sunt planurile de viitor. Cel mai mult își doresc ca fata să absolutească școala și să obțină o profesie, astfel ca să o poată susține și ea pe binefăcătoarea sa atunci când aceasta va ajunge la bătrânețe.

Adriana știe că dna Nadejda îi oferă cea mai mare șansă din viața ei. Mama și fratele fetei care locuiesc la câțiva kilometri de Rădenii Vechi, în satul vecin nu au nimic să-i ofere. Pentru ei Adriana e ca și cum nu ar exista, mult mai importantă fiind băutura și prietenii de pahar.

Povestea Anei

Acum un an Ana era cea mai bună elevă la școala auxiliară din Albineț-Vechi, Fălești. Cu note de 9 și 8 la mai toate disciplinele școlare, fata participa la toate concursurile sportive și artistice organizate pentru elevii din școlile speciale. Ana era ajutorul de nădejde al învățătoarei, iar uneori chiar rămânea să facă lecțiile în locul ei.

“Este mândria școlii și nu voi admite să plece de aici”, spunea directorul școlii ori de câte ori mama fetei încerca să aducă vorba despre transferul copilei în școla din satul ei de baștină.

Vasilisa Grigore, asistentul social comunitar din satul Izvoare, r-nul Fălești susține că Ana a ajuns la școala auxiliară din întâmplare. Profesorii de la Albinețul-Vechi au recurs la această metodă pentru a-l determina pe fratele Anei care studia de câțiva ani în instituție să nu mai fugă de acolo.

“A venit directorul școlii și a luat-o de acasă. La comisia medico-psiho-pedagogică a fost dusă abia peste o lună și i s-a pus diagnoza retard mintal ușor, deși Ana era un copil ager și deștept și nu avea probleme la învățătură”, ne spune mama fetei.

Această eroare a fost corectată abia anul trecut când o altă comisie a decis să anuleze diagnoza de retard mintal, care i-a fost atribuită în mod abuziv.

După reorganizarea școlii auxiliare în care învăța, Ana a revenit acasă, alături de mama și fratele său mai mare, absolvent de Albinețul-Vechi. Familia se descurcă destul de greu, singura sursă stabilă de venit fiind ajutorul social oferit de stat. La cele câteva sute de lei se adaugă și câștigurile ocazionale ale fratelui său care muncește cu ziua pe la consătenii mai înstăriți. Cu certificatul obținut la absolvirea școlii auxiliare tânărul nu a putut să obțină o meserie.

Deși la școală avea asigurate cel puțin trei mese pe zi și era cât de cât cald și curat, Ana spune că nu ar mai schimba pretinsul confort de acolo pe casa părintească, chiar dacă aici uneori e mai greu cu de-ale focului, iar mâncare mai bună au numai de sărbători.

Și mama fetei spune acum că nu și-ar mai da copilul de acasă. “Nu știam că școala din Albinețul Vechi e pentru copii cu probleme, credeam doar că profesorii de acolo o vor ajuta să învețe mai bine. Am fost șocată să aflu că băiatul meu va obține un certificat în loc de diplomă de absolvire a școlii”, spune mama copiilor.

Ana își amintește fără prea mult entuziasm despre școala auxiliară deși era, într-un fel favorizată de profesorii și a directorului, grație rezultatelor excelente pe care le avea la învățătură.

“Ne era rușine să ieșim în stradă, ni se spunea că învățăm la școala de proști, iar ceilalți copii din sat ne arătau cu degetul. Profesorii, însă, ne încurajau și ne spuneau să nu-i luăm în seamă, mai ales că la concertele care erau organizate în sat noi ne prezentăm cel mai bine...” spune Ana.

La școala în care învăța acum Ana nu e nici pe departe printre primii în clasă, asta din cauza că are restanțe serioase la anumite discipline pe care colegii săi le învăță de câțiva ani pe când ea - abia din anul curent. Chiar dacă e greu, Ana se străduie să țină pasul cu toată clasa, fiind susținută de colegi și de profesori, dar mai ales de cadrul didactic de sprijin care o ajută la pregătirea temelor, dar și la lucrul suplimentar. Ana are acum un program de recuperare a materiei școlare și asta ar trebui să o ajute să lichideze golurile educaționale. În puținul timp liber care-i mai rămâne după pregătirea lecțiilor, Anei îi place să citească, să o ajute pe mama la treburile casei și, mai ales, să gătească ceva gustos. Tot de bucătărie este legată și viitoarea sa profesie. Ana visează să devină bucătăreasă și să aibă cât mai des pe masă bucate “ca de la nunți și cumetrii”.

Povestea lui Costel

La câteva luni de la revenirea acasă, Costel, un adolescent de 15 ani din s. Fălești Noi, r-nul Fălești încă mai este nostalgic după prietenii de la școala auxiliară din Albinețul Vechi. “Erau băieți buni și ne înțelegeam bine, împărțeam tot ce aveam”. Totuși, acasă, în satul natal, Costel se simte mai bine. Și asta chiar dacă reîncadrarea în școala din care a plecat cu ani în urmă nu este nici pe departe ușoară.

În fiecare zi, după ce își pregătește lecțiile și o ajută pe bunica la treburile din gospodărie, Costel pleacă grăbit spre centrul de calculatoare din școală. Directorul centrului este Ion Jitaru, profesor de informatică și matematică și cadrul didactic de sprijin pentru Costel. Dl Jitaru îl ajută pe băiat să se încadreze în colectivul de copii și să-și rezolve problemele cu învățătura.

“Costel a făcut o adevărată pasiune pentru calculatoare și acest fapt ne-a ajutat într-o oarecare măsură la reintegrarea băiatului în colectivul de copii”, spune profesorul său.

Pentru a avea acces la jocurile preferate Costel este dispus să-și corecteze purtarea, care, pe alocuri, le mai dă bătăi de cap profesorilor, dar și să îndeplinească toate sarcinile la materiile școlare. Fiecare notă bună pe care o primește Costel e un prilej justificat de mândrie pentru mentorul său. Dl Jitaru ne povestește cu entuziasm despre cea mai recentă victorie a discipolului său care, zilele trecute, a dat cel mai bun răspuns la o lecție de biologie.

“Primul lucru pe care l-am obținut - să fie integrat, să găsească limbă comună cu copiii din clasă, plus, să fie acceptat de copiii din școală, să-i creăm un mediu favorabil de studiu, de instruire. Îi vine destul de greu la majoritatea materiilor de studiu. În fond, ceea ce știe să facă foarte bine este să scrie și să citească”, spune dl Jitaru.

Una dintre problemele lui Costel este lipsa de concentrare – îi vine greu să stea liniștit în bancă pe durata celor 45 de minute cât durează o lecție. Totuși, profesorii vorbesc despre un anumit progres și în acest sens. Astfel, dacă la începutul anului băiatul își permitea uneori să iasă din clasă în timpul lecțiilor, acum astfel de ieșiri sunt o raritate, cu condiția ca atenția să-i fie captată pe toată perioada lecției.

Natalia Covalciuc, asistent social în satul Fălești Noi spune că băiatul are un caracter destul de dificil și că nu prea vrea să comunice cu toată lumea. Totuși, la școală, Costel și-a făcut loc în colectivul de copii și participă cu plăcere la toate activitățile extrașcolare organizate în instituție. Băiatul ne povestește cu însuflețire și despre prima experiență de a fi actor într-o scenetă școlară. “Mi-a plăcut mult cum m-au aplaudat ceilalți copii”, spune Costel.

Împreună cu Ion Jitaru mergem să vedem casa unde locuiește băiatul. Acolo ne așteaptă bunica sa, Tatiana Scutari, o femeie trecută de 60 de ani care, în lipsa părinților, îl crește și îl educă pe Costel. Tatăl băiatului nu mai ține legătura cu familia de ani buni, iar mama pleacă des la muncă peste hotare.

“Am fost împotrivă să-l ducă de acasă, am plâns și am rugat să-l lase în sat, dar nu m-a ascultat nimeni atunci”, ne povestește bunica.

Potrivit afirmațiilor ei, Costel a fost transferat la școala din Albinețul Vechi după clasa I, la solicitarea administrației școlii. Asta deoarece copilul nu reușea să însușească materia școlară și avea dificultăți la memorare.

Deși venea destul de des pe acasă, în răstimpul în care s-a aflat la școala auxiliară, Costică s-a înstrăinat de copii din sat și a uitat cum e să trăiești într-o familie, unde fiecare are drepturi, dar și îndatoriri.

“Dacă ar fi să întorc timpul înapoi nu aș accepta pentru nimic în lume să-l las să plece de acasă. Anii pe care i-a pierdut nu-i va întoarce nimeni înapoi”, spune cu durere în glas bunica lui Costel.

Povestea Irinei

Acum câteva luni în familia Svetlanei Morari, asistent parental din Alexeevca, Ungheni a apărut un nou membru, Irina, o fată cu părul roșcat și zâmbet jucăuș. Pentru că e sociabilă și îi place să se afle mereu în centrul atenției, Irina a reușit deja să-și facă o groază de prieteni. Fără dânsa nu începe niciun joc sau distracție în mahala.

La prima vedere este greu de crezut că până anul trecut adolescenta de 14 ani a învățat la școala auxiliară din Sculeni, Ungheni. Debitul verbal de invidiat, vocabularul dezvoltat și logica de care dă dovadă vin în contradicție cu statutul instituției în care, conform Ministerului Educației, ar trebui să învețe copii cu dizabilități mintale. Irina nu are nicio problemă de sănătate mintală, cauza pentru care a fost instituționalizată fiind sărăcia de acasă și nereușita școlară.

La finele clasei I dosarul Irinei, de rând cu cele ale altor copii care nu străluceau la învățătură, a fost trimis spre examinare în cadrul comisiei medico-psiho-pedagogică raionale care a decis să o transfere la școala auxiliară din sat.

Irina are și ea o explicație pentru nereușita sa din clasa I. “Nu am mers nicio zi la grădiniță. Alți copii știau a scrie și a citi, iar eu rămâneam în urmă. Învățătoarea m-a pus în ultima bancă și nu vorbea aproape deloc cu mine de parcă nici nu aș fi existat”.

“Părinții nu s-au opus deloc deciziei autorităților de a le transfera copilul la școala auxiliară, mai ales că, din acel moment, nu mai trebuiau să-i cumpere haine și mâncare, iar puținii bani pe care reușeau să-i câștige îi puteau cheltui nestinger pe băutura”, spune Svetlana Cambur, asistent social la direcția raională asistență socială și protecția familiei, Ungheni.

Deși familia sa locuia în același sat, Irina pleca acasă numai la finele săptămânii și atunci fără tragere de inimă. Mirosul persistent de alcool și mizeria din casă îi provocau dezgust și rușine. Chiar și acum nu-i poate ierta pe părinți, și nu acceptă să vorbească cu ei nici măcar la telefon, chiar dacă asistentul parental ar vrea ca adolescenta să nu piardă legătura cu familia sa biologică.

Viața sa de până la ieșirea din școala auxiliară e un noian de amintiri neplăcute – bețiile de acasă se alternau cu regimul strict, neadaptat la cerințele și necesitățile unui copil, din școala auxiliară.

Fata povestește că fiecare careu din școală auxiliară începea cu aplicarea pedepselor (de cele mai dese ori, fizice) celor care se făceau vinovați de încălcarea regulilor stabilite de administrație. Irina spune că a fost și ea bătută de câteva ori și nu își prea dă seama pentru care motiv anume. Fetele mai slabe erau deseori bătute de cele mai mari. Cei care erau agresați nu aveau cui se plânge, asta deoarece părâul era interzis pentru majoritatea copiilor și tolerat numai în anumite cazuri.

De jocuri și distracții - nici pomină. “În școală era o sală cu jucării, dar noi nu aveam voie să intrăm acolo, decât atunci când venea vreo comisie. Dar și atunci eram percheziționați la ieșire ca să nu luăm jucării. Când veneau controalele aveam mâncare mai bună pe masă și ni se dădeau haine curate”.

Fata își mai amintește că mulți copii lucrau cu ziua pe la educatori și profesori și erau plătiți pentru asta. În special, băieții erau cei care mergeau la strâns porumbul, la prășit sau la săpat pe ogoarele angajaților școlii auxiliare. Din banii pe care îi câștigau își luau de fumat sau își cumpărau demâncare.

Traiul din instituție și-a lăsat adânc amprenta asupra caracterului Irinei. Dna Svetlana spune că fata nu se mai poate controla atunci când vede mâncare – înfulecă în neștire și își mai face și rezerve, deși mâncarea nu lipsește niciodată din casă. “E din cauza că la școală se întâmpla să rămânem flămânzi, nu ne ajungea mâncare. Când terciurile erau cu viermi nu le mai puteam lua în gură și ne culcam cu stomacul gol”, spune Irina zâmbind trist.

Ziua în care a plecat de la Sculeni și a cunoscut-o pe cea care urma să-i înlocuiască mama îi va rămâne mereu în memorie. Primul lucru pe care l-a făcut în noua sa casă a fost să se spele cu săpun, într-o cadă adevărată, așa cum nu mai făcuse niciodată până atunci. La Sculeni se spălau la lighean, iar săpunul lipsea de cele mai dese ori.

Treptat, cu ajutorul familiei la care locuiește, Irina își completează golurile în educație și însușește noi deprinderi de viață pe care, după cum recunoaște adolescența, nu le-ar mai fi avut niciodată dacă ar fi rămas în instituție până la absolvire.

Răsfățată de toți ai casei, Irina spune că acum trăiește cea mai fericită perioadă din viața ei, asta pentru că are “o familie normală, merge la o școală normală”, iar doamna Svetlana face pentru ea tot ce trebuie să facă un părinte pentru copilul său.

La școală s-a încadrat destul de bine. Deși îi vine greu vrea să învețe și este ajutată atât de cadrul didactic de sprijin, cât și de ceilalți copii din clasă. Îi place să învețe și fiecare notă bună pe care o primește e o mică victorie și un eveniment pentru întreaga familie. Faptul că dna Svetlana este învățătoare de profesie a contrubuit mult la încadrarea fetei în colectivul școlar. Cel mai greu îi vine la disciplinele pe care nu le-a mai învățat niciodată până acum - limba franceză, geometria, chimia, fizica și care la început erau pentru ea o adevărată terra incognita. Însă inteligența nativă pe care o posedă a ajutat-o să recupereze destul de repede materia. Chiar dacă nu-i este ușor Irina este dispusă să nu cedeze. Faptul că trăiește într-o familie și învață într-o școală comunitară este pentru dânsa o șansă la care nu ar renunța pentru nimic în lume.

Povestea lui Iulian

Iulian Canga din Măcărești, Ungheni are 14 ani dar se comportă ca un bărbat în toată firea. Adolescentul se pricepe la toate treburile de pe lângă casă și e mâna dreaptă a tatălui său. Gospodăria mare pe care o au cere multă muncă și îndemânare, iar băiatul se bucură că a venit timpul când are și el un loc în familie și poate fi de ajutor. În cei câțiva ani cât s-a aflat la școala auxiliară din Sculeni, Iulian era mai mult un oaspete în casa părintească. În cele două zile cât era în familie nu reușea să învețe mare lucru sau să comunice cu ai săi.

Tudor Canga, tatăl lui Iulian își crește singur cei trei copii, dintre care cel mai mare are 16 ani, iar cel mic - 12. Câteva capre, vacuța și prisaca de pe lângă casă le asigură copiilor un meniu variat în fiecare zi. Tudor se consideră un norocos, în afară de venitul pe care îl aduce gospodăria el mai are și o slujbă plătită de stat, lucru mai rar întâlnit într-o localitate rurală.

Iulian care e acum în clasa VIII se bucură că a fost transferat să învețe în școala din sat. Băiatul știe că dacă ar mai fi stat un an la Sculeni ar fi obținut un certificat la absolvire. Chiar dacă nu se ambiționează să facă studii serioase după absolvirea școlii din sat, Iulian spune că s-ar fi simțit înjosit tot restul vieții dacă ar fi absolvit “o școală pentru proști” cum o numește el.

Iulian merge cu plăcere la școala din sat. Deși notele pe care le ia nu sunt nici pe departe strălucite, Iulian nu se supără și știe că data viitoare va trebui să muncească un pic mai mult.

“Nu pot să am note așa de bune ca ceilalți colegi pentru că abia din anul acesta am început să învăț limba străină, chimia, fizica. Chiar și fratele mai mic știe mai multe decât mine”, ne explică el.

Tatăl lui Iulian crede însă că nu notele sunt cele care contează ci faptul că acum baiatul nu mai este rupt de familie.

Iulian a ajuns la Sculeni imediat după clasa I. Pentru că nu a prea mers la grădiniță, când a fost înscris la școală nu știa deloc literele și cifrele. Ocupați cu grijile cotidiene părinții lui s-au lăsat convinși că la școala auxiliară Iulian va reuși să recupereze repede materia la care avea restanțe.

“Pe atunci credeam că îi fac un bine copilului. Dar dacă ar fi să întorc timpul înapoi nu l-aș mai lăsa să plece de acasă și aș învăța împreună cu el ca să nu rămână în urmă cu învățătura”, spune Tudor Canga.

Iulian își amintește ziua în care a mers la școala din Sculeni. “Directoarea a venit la noi acasă și m-a luat. Am plâns de nu mai știam ce-i cu mine. La început era tare rău, nu cunoșteam pe nimeni, toți îmi erau era străini. Pe urmă m-am deprins, dar, oricum îmi era tare dor de casă... Vroiam să fiu alături de familia mea”

În fiecare vizită acasă se despărțea de frați și de părinți cu lacrimi în ochi. Își amintește cum odată și-a fracturat mâna și, deși durerea era insuportabilă, se bucura în sinea lui că va putea pleca acasă pentru mai mult timp.

Regimul strict din instituție făcea ca zilele să pară gemene, iar săptămână - să nu mai aibă sfârșit. Aceeași curte, aceleași fețe și aceleași activități zi de zi. Cei mai norocoși elevi ieșeau uneori după teritoriul instituției, însă nu pentru a merge în excursie ci pentru a munci cu ziua pe la educatori sau profesori. Pentru o zi de muncă un copil primea între 20 și 30 de lei. Băiatul spune cu regret că el nu a fost niciodată să lucreze pe la cineva.

Tatăl său spune că s-a gândit de mai multe ori să-l aducă acasă dar că își făcea griji că băiatul nu se va putea reintegra. Acum, când Iulian are un cadru didactic de sprijin iar profesorii din școală au fost instruiți cum să facă reintegrarea lui mai ușoară, Tudor Cangea e fericit să-și știe copilul acasă.

Lilia Mărcuță, asistentul social comunitar privește cu încredere viitorul lui Iulian. "Cu puțin efort băiatul va absolvi nouă clase după care se va ocupa de gospodăria mare de acasă sau își va continua studiile la o școală profesională. Cel mai important este că acest copil nu va deveni pe viitor o povară pentru comunitate, așa cum s-ar fi putut întâmpla dacă ar mai fi rămas să absolvească școala auxiliară", mai spune Lilia Mărcuță.

Povestea lui Adrian

"A fost cea mai gravă greșeală pe care am făcut-o în viața mea și urmările ei le voi resimți tot restul vieții". Aliona Bucă, din Măcărești, Ungheni își stăpânește cu greu emoțiile atunci când vine vorba despre decizia sa de acum câțiva ani de a-și înscrie copilul mai mare - pe Adrian, la școala auxiliară din Sculeni. Deși au trecut mai bine de opt luni de când copilul a revenit acasă, alături de părinții săi și cei trei frați, emoțiile sunt încă vii, iar indignarea răbufnește din fiecare cuvânt al mamei.

Discuția cu Adrian se leagă cam greu. Băiatul nu își mai ridică fruntea și la cele mai multe întrebări răspunde monosilabic. În locul lui vorbește mama, care ne spune că Adrian socializează cu greu încă din fragedă copilărie și că această trăsătură de caracter s-a accentuat în cei șase ani cât s-a aflat agflat departe de ai săi.

Tragedia acestei familii a început din momentul în care directorul școlii și învățătoarea din sat le-au spus părinților că Adrian rămâne mult în urmă cu învățătura și că ar trebui transferat la o școală specială. Deși era în clasa III băiatul citea cu greu și aproape că nu cunoștea cifrele. Ca să nu o încurce la lecții învățătoarea l-a așezat în ultima bancă și făcea abstracție de el. Aliona afirmă că a încercat de mai multe ori să redreseze situația dar că discuțiile ei cu învățătoarea nu au dat rod.

Asta a făcut ca la finele clasei III Adrian să fie recomandat spre examinare în cadrul comisiei medico-psiho-pedagogice și să repartizat la școala auxiliară din raion.

La un an după plecarea copilului, Aliona, care între timp și-a înțeles greșeala, a încercat să-l readucă băiatul acasă dar a întâmpinat o rezistență dură din partea directorului școlii din sat. Potrivit lui Iulian nu ar mai fi avut zile bune în sat și va fi poreclit tot restul zilelor. Resemnată, mama îl vizita cât de des putea și îi ducea ce avea mai bun, atât cât îi permitea bugetul modest al familiei. Femeia mergea atât de des la Sculeni încât profesorii de acolo au început să o dogenească - chipurile aceste revederi cu mama îi dăunează copilului, care este stresat după fiecare discuție cu ea și își revine cu greu. Drept urmare, mama a fost "rugată" să treacă mai rar pe la școală.

"Nu îmi plăcea atmosfera de acolo. Îi dădeam haine mai bunișoare și rămânea foarte repede fără ele, nu mânca pe săturate. Printre copiii sănătoși, cum era Adrian, erau și copii cu probleme psihice care aveau un comportament ciudat. Chiar și pe mine mă speriau, dar ce să zici de un copil? Veneam acasă și plângeam că nu pot lua copilul de acolo", spune Aliona.

Vestea că școala auxiliară va fi reorganizată și că Adrian se va reîntoarce acasă a fost ca o binecuvântare pentru întreaga familie. Chiar dacă reintegrarea băiatului decurge cu greu, părinții sunt fericiți să-și știe copilul acasă. De la revenirea în familie băiatul comunică în special cu fratele său mai mic, și mult mai puțin cu restul familiei. Mama sa abia acum află detalii despre traiul său în instituție - că uneori îndurau frig, că nu mâncau pe săturate...

La școală se descurcă mai greu, dar profesorii sunt totuși mai indulgenți cu el, dar și cu colegul său de bancă și el fost discipol al școlii auxiliare.

„Ceea ce e important la prima etapă este ca acești copii să învețe a socializa, să se încadreze în activitățile din cadrul școlii, să lege prietenii cu ceilalți", ne spune Zinaida Cebanică, diriginta lui Iulian.

Părinții băiatului ne spun că cel mai important lucru pentru ei este ca Adrian să-și găsească un loc în viață și să fie un bun gospodăru.

Povestea lui Dumitru

„I-au furat șase ani din copilărie! Nimeni nu îi va întoarce înapoi ce a pierdut..." Elena Chifac, o femeie din Ungheni devine nervoasă atunci când trebuie să povestească despre perioada în care feciorul său, Dumitru, un

adolescent de 15 ani, s-a aflat în școala auxiliară din Sculeni, Ungheni. Femeia învinuiește direcția școlii în care Dumitru a făcut clasa I și comisia medico-psiho-pedagogică raională de faptul că băiatul său a fost plasat în mod abuziv într-o instituție pentru copii cu dizabilități mintale.

Dumitru a „aterizat” în școala din Sculeni din cauza nereușitei școlare. Băiatul nu a mers nicio zi la grădiniță și în clasa I a venit total nepregătit. Pentru că rămânea mult în urma celorlalți elevi și diminuea tabloul reușitei pe instituție, directoarea l-a recomandat spre examinare în cadrul comisiei medico-psiho-pedagogice raionale care a decis să-l trimită la Sculeni.

Rugămintea familiei de a-i permite copilului repete clasa I a rămas fără nicio reacție.

A urmat despărțirea, pe care nici Dumitru, nici părinții săi nu au putut-o accepta vreodată. Mama sa recunoaște că de cele mai multe ori mergea la instituție și îi cerea voie să meargă acasă cu o zi mai înainte de a se termina săptămâna de studii, iar altă dată veneau la școală cu o întârziere de o zi-două.

„Îmi era milă să știu că e acolo, departe de noi. Știam că uneori îi este frig pentru că în camera enormă unde dormea erau numai două calorifere, care abia dezmoreau aerul. Știam că uneori nu are cu ce să-și potolească foamea”, povestește dna Chifiac.

Dumitru spune că la Sculeni toate zilele erau la fel -același program în fiecare zi, același plictis. Singura distracție erau filmele de la televizor. La calculatoare nu aveau acces. Pe timp frumos, după lecții munciau deseori în sera de pe teritoriul școlii – creșteau roșii, castraveți, morcov din care angajații instituției făceau tot fel de conserve pentru meniul copiilor.

Mama lui Dumitru spune că dacă ar fi să întoarcă timpul înapoi nu s-ar lăsa convinsă de nicio autoritate să-și ducă băiatul la o școală pentru copii cu dizabilități mintale ci ar bate la ușa mai multor instituții din localitate până ar găsi una pe potrivă necesităților copilului.

De aproape un an Dumitru a revenit acasă și acum familia încearcă să recupereze anii cât au stat departe unul de altul. Familia este susținută în demersurile sale de specialiștii de la secția asistență socială și profesorii de la liceul unde învață Dumitru.

Prietenos și cumpătat din fire Dumitru s-a încadrat destul de repede în școala din comunitate. Cu disciplinele școlare se descurcă destul de greu, dar știe că poate miza oricând pe ajutorul celui mai bun prieten din clasă -Mihai și a profesorului de sprijin, Maria Buruiană.

Cel mai greu se descurcă la matematică, dar și alte obiecte îi dau destule bătăi de cap. „La Sculeni era mai simplu de învățat și aveam note mult mai bune, dar nu aș accepta pentru nimic în lume să mă întorc încolo”, spune Dumitru. Fiecare notă de șapte sau opt pe care Dumitru o aduce acasă e o adevărată sărbătoare pentru toată familia. Mama sa visează ca băiatul să învețe o limbă străină, pentru că zice ea, asta-i o bucată sigură de pâine.

Planurile lui Dumitru, însă, sunt departe de munca intelectuală. Băiatul vrea să devină lemnar sau cioplitor în lemn și chiar a început a învăța câte puțin și meserie.

Ne demonstrează cu mândrie primele încercări. A auzit de la alți copii că e o meserie bună și că „un lemnar bun nu moare niciodată de foame”. Drept urmare, în orele libere care îi rămân după teme și gospodărie, Dumitru se izolează într-un colț de cameră și încearcă să-și perfecționeze măiestria. Se pare că în afară de lecții și discuțiile cu prietenii, acesta este singurul său hobby. Spre îngrijorarea mamei sale, nu-i place deloc să citească, singura excepție fiind cărțile de rugăciuni.

Totuși, atât părinții cât și profesorul său de sprijin privesc cu încredere viitorul lui Dumitru și fac tot ce le stă în puteri pentru ca el să crească de rând cu alți copii.

Povestea lui Ionuț

Ionuț, un adolescent de 14 ani din Fălești, are 15 frați și surori. Băiatul îi iubește pe toți deopotrivă și nu le încurcă numele niciodată chiar dacă pe cei mai mulți dintre ei i-a cunoscut de curând, în casa de copii de tip familie deschisă de soții Leonid și Tatiana Andreev.

Un destin familial dramatic a făcut ca Ion, împreună cu unul dintre frații mai mici, să fie plasat pentru câțiva ani în școala auxiliară din Albinețul Vechi. Familia lor, în care creșteau opt copii, era măcinată de sărăcie, mama fiind mai mult prin spitale, iar tata alcoolizându-se treptat. Luându-i pe cei doi frați de acasă, autoritățile au crezut că le fac un bine, la școala auxiliară fiindu-le asigurate zilnic trei mese pe zi și un așternut curat.

„Dar eu totuna vroiam acasă. Îmi era tare dor de mama și de frații mei”, spune Ionuț. Ca să-și vadă familia, la fiecare sfârșit de săptămână, băiatul parcurgea pe jos patru kilometri – distanța de la școala auxiliară până în satul de baștină. Se bucura să o poată ajuta pe mama la treburile casei și să fie alături de frații săi măcar pentru două zile.

Ionuț ar fi rămas și astăzi la școala auxiliară dacă aceasta nu ar fi fost reorganizată. De rând cu alți copii, băiatul a revenit acasă, familia beneficiind de tot sprijinul necesar. Dar, tocmai atunci când crezuse că, de acum încolo, nimic nu îl va despărți de mama, o boală necrutătoare i-a răpit-o pentru totdeauna. La scurt timp

băiatul a ajuns în casa soților Andreev. Dragostea și susținerea celor doi părinți i-au readus licărul în ochi și îl ajută să se integreze în familie și în noul colectiv școlar.

Perioada în care Ionuț s-a aflat în școala din Albineț nu au făcut decât să-l îndepărteze și mai mult de carte, astfel încât și acum băiatul are greutate la citire, iar operațiile matematice mai complicate rămân un mister pentru el. În toată avalanșa de materii școlare Ionuț se descurcă cu ajutorul dnei Tatiana, dar și a celorlalți copii din familie, gata oricând să-i întindă o mână de ajutor. La școală Ionuț este ajutat de cadrul didactic de spirjin.

Dna Tatiana nu e la prima experiență de reintegrare socială a unui copil cu dificultăți de învățare. Acum câțiva ani o altă discipolă a soților Andreev, Alina, fusese recomandată de către comisia medoco-psiho-pedagogică raională într-o școală auxiliară. Insistența părinților a dat roade și Alina a rămas acasă, iar peste câțiva ani a reușit să devină una dintre cele mai bune eleve din școală.

În ziua în care i-am vizitat, cei doi părinți, ajutați de frații mai mari, trebăluiau de zor prin casă. Cei mici stăteau ciorchine în jurul calculatorului. Pentru a face față cerințelor unei familii numeroase ca a lor, soții Andreev au lărgit casa, construind încă două etaje.

Dna Tatiana ne spune că Ion se pricepe mai bine decât o fată la curățenia din casă. În camera lui e ordine exemplară. Îi place să-l ajute și pe tatăl său, deprinzând, încetul cu încetul, din tainele unor meserii.

“Chiar dacă nu are mari succese la învățătură, cel mai important e ca Ion să învețe a comunica și a interacționa cu alți copii. Capacitățile de care dispune îl vor ajuta să obțină o profesie bună, cum ar fi cea de zidar, care îi va asigura oricând un loc stabil de muncă și un salariu decent. Cel mai mult ne dorim ca atât Ion, cât și ceilalți copii pe care-i creștem să devină personalități”, spune dl Leonid.

Prietenos din fire, Ion a devenit destul de repede sufletul casei. “Părinții mei înseamnă totul pentru mine, eu îi iubesc mult și le mulțumesc pentru ce fac ei pentru mine”, spune Ion. În această casă mare și primitoare, Ion își recuperează copilăria risipită. De când se ține minte nu a avut niciodată jucării. Drept urmare, chiar dacă după vârstă ar trebui să aibă alte interese, Ionuț nu se mai desparte de mașinuțe.

Copilăria grea și anii petrecuți în instituția rezidențială l-au făcut să fie modest cu dorințele, astfel încât adolescentul nu are mari pretenții la viitorul său. Părinții săi zămbesc încurajator și ne spun ferm că băiatul va absolvi școala și că va ajunge om la locul lui, iar ei sunt gata să facă tot ce le stă în puteri pentru aceasta.

Povestea Victoriei

La cei 15 ani pe care-i are Victoria nu a știut până de curând ce înseamnă o serbare cu ocazia zilei de naștere. Abia nu demult i-a fost dat să asiste la un astfel de eveniment în casa tutorelui său Maria Florea, din s. Manoilești, r-nul Ungheni. Fata a fost atât de impresionată încât și acum îi lucesc ochii când îmi povestește despre cât de frumos a fost - s-au adunat toți copiii din mahala, au mâncat tot felul de bunătăți, au dansat și au râs pe săturate. Victoria nu a avut parte de astfel de serbări nici acasă, nici la școala auxiliară din Sculeni, Ungheni, unde a locuit pînă anul trecut.

Victoria și sora sa Valentina au fost instituționalizate pe motiv că nu reușeau la învățătură, iar familia lor o ducea de azi pe mâine. La Sculeni a învățat și fratele lor mai mare, Sergiu.

După reorganizarea școlii auxiliare, cele două fete au ajuns să locuiască în casa nașilor de cununie a părinților lor care au instituit tutela asupra lor.

Victoria ne spune că în casa nanilor săi se simte mai bine decât oricând. Familia care le-a înlocuit părinții are grijă să le ofere fetelor tot ce are mai bun. Copilele sunt bine îmbrăcate și nu duc lipsă de nimic. Gospodăria mare în care sunt multe orătănii le asigură un meniu variat în fiecare zi.

“Cel mai mult îmi place mîncarea pe care o pregătește nana Maria. La Sculeni ne dădeau uneori terci cu viermi sau cu pietre”, povestește Victoria.

“Viața m-a impus să mă implic în soarta acestor fetițe”, spune dna Florea, care se interesa de ele și atunci când se aflau la Sculeni. Fetele veneau încoace la fiecare sfârșit de săptămână, tot aici își petreceau vacanțele.

În casa lor părăsesc nu le mai așteaptă nimeni. După moartea mamei lor, tatăl s-a apucat de băut, iar mai apoi s-a îmbolnăvit de tuberculoză.

La nana Maria vine des și fratele mai mare al fetelor, Sergiu. Soții Florea ne povestesc cu satisfacție că după mai multe eforturi au reușit în cele din urmă să-i găsească băiatului un loc de muncă. A fost mai greu decât se așteptau și de vină e, după cum consideră dna Maria, certificatul de absolvire a școlii auxiliare.

Maria Popa, asistent social comunitar la primăria Manoilești ne spune că familia Florea este una exemplară, care oferă tot sprijinul necesar celor două fetițe.

“Deși familia o duce destul de greu, ambii părinți fiind invalizi, cei doi soți împart tot ce au cu Valentina și Victoria și le tratează ca pe copiii lor”, afirmă Maria Popa.

Despre școala din Sculeni Victoria își amintește fără tragere de inimă. “Uneori se mai întâmplă să rămânem flămânzi, iar dacă mai ceream de mîncare primeam cu polonicul în frunte. Careul începea de fiecare dată cu

bătaia, directoarea și alți profesori ne pălmuiau peste față dacă încălcam regulile”. Fata își amintește cum o dată a fost bătută pentru că a refuzat să-și scoată haina pe care i-a dat-o nana Maria.

“Ni se spune tot timpul că suntem răi. Hainele ne erau mici, iar încălțăminte a legam cu sârmă ca să nu cadă de pe picior. Copiii care aveau părinți erau mai bine îmbrăcați, iar noi nu aveam haine aproape deloc”, povestește Victoria.

În școala din sat, ca și la Sculeni, fetele învață în aceeași clasă, chiar dacă între ele e o diferență de doi ani.

Pentru Victoria, diferența dintre școala din sat și cea din Sculeni rezidă în faptul că aici este liberă să iasă de pe teritoriul școlii și că nu trăiește în frică permanentă. Deși îi vine greu la învățătură, fata încearcă din răputeri să o ajungă din urmă pe sora mai mică, aceasata având rezultate mult mai bune. Dna Nina Arhirii, profesoară de limbă rusă și cadru didactic de sprijin pentru cele două fete spune că Victoria și Valentina s-au încadrat bine în colectivul de copii și că acum se muncește, în special, la sporirea reușitei școlare.

Povestea Mihaelei

Mihaela, o adolescentă de 13 ani din Năvârneț, Fălești e o adevărată celebritate în școala în care învață. Fata desenează atât de frumos încât toată lumea e curioasă să-i vadă operele. Profesorul de desen o pune mereu exemplul celorlalți copii din școală și i-a promis de mai multe ori să-i organizeze o expoziție personală. Mihaela a descoperit de curând că are talent la desenat. La școala auxiliară din Albinețul Vechi unde adolescenta a învățat până anul trecut pe aptitudinile artistice nu se pune mare preț.

Deja de opt luni, Mihaela și fratele său mai mare, Vitalie au revenit acasă. Deși între ei este o diferență de doi ani, cei doi adolescenți învață în aceeași clasă, la fel ca și la școala auxiliară. La momentul vizitei noastre acasă se aflau doar Mihaela și mama, Vitalie fiind plecat la pădure, după vreascuri.

Mama copiilor, Elvira Ciobanu ne spune că și-a dorit ani la rândul ca băiatul și fata ei să revină acasă. Femeia afirmă că cei doi copii au fost duși la școala auxiliară fără acordul părinților. Mihaela își amintește cum în una din zile directorul școlii a venit și i-a luat cu o mașină chiar de la lecții. Însăpămândați, cei doi copii se gândeau în acel moment la un singur lucru – cât de speriată va fi mama când ei nu vor reveni de la școală. Din ziua în care copiii i-au fost luați de acasă, dna Ciobanu a bătut pe la mai multe uși încercând să-i aducă acasă. Autoritățile au rămas, însă, neîndurătoare și nu și-au schimbat verdictul – copii nu fac față cerințelor școlii comunitare și trebuie să învețe într-o instituție specială.

„Nu mă lua nimeni în seamă și îmi spuneau cu toții să mă liniștesc și să-mi caut de viața mea, că lor acolo le este mai bine”, ne povestește dna Ciobanu despre încercările sale de a-și readuce copiii acasă.

Mihaela și Vitalie aveau cu adevărat probleme la școală însă acestea nu erau cauzate de un pretins retard mintal ci, mai degrabă, de delăsarea pedagogică. Ocupată cu grijile cotidiene, mama lor a „uitat” să-i dea la grădiniță. Cei doi frați au frecventat instituția preșcolară doar un an și în această perioadă de timp nu au reușit să învețe mare lucru. „La școală am stat mereu în ultima bancă, iar învățătoarea nu mi s-a adresat niciodată pe nume. Până a merge la Albineț știam o singură literă”, spune Mihaela.

La școala auxiliară cei doi frați s-au pus cu burta pe carte și, la scurt timp, au reușit să învețe a citi și socoti destul de repede, sperând că astfel vor putea pleca acasă. Visul lor avea să se îplinească abia peste câțiva ani. Aflând despre reorganizarea instituției de la Albineț Vechi, dna Elvira nu a ezitat nicio clipă să-și ia copii acasă. Acum sunt o familie și împart tot ce au – și grijile, și bucuriile.

„Era greu fără mama și tata. Nu avea cine ne apăra sau cine ne jeli atunci când ne durea ceva sau când cineva ne bătea. Eu eram mai norocoasă, căci îl aveam pe Vitalie”, ne povestește Mihaela despre anii petrecuți în instituția rezidențială.

După revenirea copiilor acasă, mama lor își face zilnic timp ca să-i ajute la teme. Școala auxiliară a fost o lecție bună atât pentru părinți, cât și pentru copii, care au învățat că nu trebuie să cedeze ușor în fața greutăților și să muncească dacă vor să obțină ceva.

La școala din sat cel mai greu se descurcă la limba rusă și la limba engleză pe care nu le-au învățat până acum. „Profesorii și colegii sunt buni cu noi și ne spun de fiecare dată să le cerem ajutorul atunci când nu înțelegem ceva”, afirmă Mihaela.

Primul semestru l-au absolvit de note de 5 și 6, dar acest fapt nu i-a descurajat deloc. Cel mai important lucru pentru ei e că acum sunt alături de familia lor, căldura căreia nu o poate înlocui nicio instituție rezidențială.